

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VІІІ МІЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ:

реалії та перспективи

Головний редактор

Василь ЦАРУК – директор Відокремленого структурного підрозділу «Рівненського фахового коледжу Національного університету біоресурсів і природокористування України», доктор економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Заступники головного редактора:

Людмила БАЛДИЧ – заступник директора з навчальної роботи, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист;

Вадим ЛЮЛЬЧИК – кандидат сільськогосподарських наук, методист коледжу;

Ірина МАРТИНОВА – завідувач економічного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Редакційна колегія:

Оксана КОНОНЧУК – голова циклової комісії економічних дисциплін, викладач-методист;

Алла ГНАТЮК – к.е.н, доцент, викладач-методист;

Оксана НЕМКОВИЧ – к.е.н, викладач-методист;

Віктор ПОЗАНХОВСЬКИЙ – к.е.н, доцент, спеціаліст вищої категорії;

Любов МАТВІЙЧУК – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Еліна ОБАРЧУК – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Ірина БОНДАРЧУК – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Ірина ЧЕРНЕГА – спеціаліст вищої категорії;

Людмила ПРОНЧУК – спеціаліст вищої категорії.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: реалії та перспективи: матеріали VIII Міжвузівської наук.-практ. Інтернет-конф., (м. Рівне, 24 листопада 2023 р.) : тези доповідей. – Рівне : ВСП «РФК НУБіП України», 2023. 221 с.

У збірнику представлені тези доповідей учасників VIII Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: реалії та перспективи» (ВСП «РФК НУБіП України», м. Рівне, 24 листопада 2023 р.), які містять результати наукових досліджень проблем економіки в Україні та їх вирішення в умовах сучасних викликів. Матеріали будуть корисними та цікавими науковцям, науково-педагогічним працівникам, здобувачам фахової передвищої та вищої освіти, практичним працівникам.

Для науково-педагогічних працівників, здобувачів закладів фахової передвищої та вищої освіти, науковців, практичних працівників.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори тез доповідей.

Друкується за рішенням засідання циклової комісії економічних дисциплін. Протокол від 16 листопада 2023 р. № 6.

© ВСП «РФК НУБіП України», 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	9
----------------	---

СЕКЦІЯ I «НАВЧАННЯ І ОСВІТА»

	ст.
<i>Анна КОНДРАТЮК, науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК, викладач-методист</i> ЯКУ ЦІННІСТЬ МАЄ МОЛОДЬ В ДЕРЖАВІ ВСП «РФК НУБіП України».....	11
<i>Олена ЛЕВКОВИЧ, науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК, викладач-методист</i> ВПЛИВ ВІЙНИ НА МОЛОДЬ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України».....	14
<i>Любов МАТВІЙЧУК, викладач-методист, ВСП «РФК НУБіП України»</i> <i>Тетяна СЛЕСАР, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування, НУБіП України</i> ДІДЖИТАЛ-ОБЛІК ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.....	17
<i>Валентина НОВАК, науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК, викладач-методист</i> ЯК ЗМІНИЛИСЯ ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВІЙНИ ВСП «РФК НУБіП України».....	21
<i>Елліна ОБАРЧУК, викладач-методист</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЧЕРЕЗ КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ВСП «РФК НУБіП України».....	24
<i>Лариса ТРИГУБЕЦЬ, викладач-методист</i> ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВСП «РФК НУБіП України».....	27

СЕКЦІЯ II «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

	ст.
<i>Катерина БАГЛАЙ, науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК, викладач-методист</i> ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ЗВІТНИХ ПОКАЗНИКІВ ВСП «РФК НУБіП України»	32
<i>Ірина БОНДАРЧУК, викладач економічних дисциплін, викладач-методист</i> ОБЛІК В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА ВСП «РФК НУБіП України»	34
<i>Денис ВІННИЧУК, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ВСП «РФК НУБіП України»	39

<i>Софія ВОРОЖБИТ, науковий керівник: Неля РУСІНА, викладач-методист</i> ООНОВЛЕННЯ МЕТОДИКИ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ ВСП «РФК НУБіП України»	42
<i>Владислав ГЛУЗД, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> РОЗВИТОК ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	44
<i>Артем ДРИКАЛОВИЧ, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач</i> ОБЛІК: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ВИМОГИ ВСП «РФК НУБіП України»	48
<i>Дарина ЖУК, науковий керівник: Валентина РУДНИК, викладач-методист</i> ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ВСП «БФК НУБіП України».....	52
<i>Вадим КНАПЕЦЬ, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ВСП «РФК НУБіП України»	55
<i>Оксана КОЗАЧОК, науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент</i> ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	59
<i>Оксана КОНОНЧУК, викладач економічних дисциплін, викладач-методист</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ОПОДАТКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	61
<i>Інна ЛЮТКО, науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент</i> ВПЛИВ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ НА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ВСП «РФК НУБіП України»	65
<i>Дарина МАРТИНЮК, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ВСП «РФК НУБіП України»	67
<i>Тетяна НАУЛІК, науковий керівник: Ірина ЧЕРНЕГА, спеціаліст вищої категорії</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	71
<i>Тетяна НАУЛІК, науковий керівник: Оксана НЕМКОВИЧ, к.е.н., викладач-методист</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ, ЩО ПРАЦЮЄ З ДЕКОРАТИВНИМ ТА БУДІВЕЛЬНИМ КАМЕНЕМ ВСП «РФК НУБіП України»	75
<i>Валентина НОВАК, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ВСП «РФК НУБіП України»	78
<i>Софія ПАШКОВА, науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент</i> ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ ВСП «РФК НУБіП України»	82

<i>Антон ПИЛЬГУН, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ВСП «РФК НУБіП України»	83
<i>Анастасія СТРУКАЛО, науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК, викладач</i> ВАЖЛИВІСТЬ ОЦІНКИ ТОВАРІВ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ ЦІН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ВСП «РФК НУБіП України»	87
<i>Анастасія СТРУКАЛО, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ ВСП «РФК НУБіП України»	89
<i>Богдана СЕДОВА, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ВСП «РФК НУБіП України»	91
<i>Вікторія ЧИЖ, науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК, викладач-методист</i> ЯКИМ ПОВИНЕН БУТИ СУЧАСНИЙ БУХГАЛТЕР ВСП «РФК НУБіП України»	96

СЕКЦІЯ III

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК»

	ст.
<i>Вадим ДРАГАНЧУК, науковий керівник: Тетяна КУПЧИШИНА, викладач</i> ТЕНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ВСП «РФК НУБіП України»	102
<i>Катерина КАРПЛЮК, науковий керівник: Ніна ГУРМАН, викладач-методист</i> ВАЛЮТНИЙ РИНОК : КЕРОВАНА ГНУЧКІСТЬ ОБМІННОГО КУРСУ Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету»	106
<i>Валентин КУЗЬМИЧ, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ У ФІНАНСАХ ВСП «РФК НУБіП України»	110
<i>Дарина МАРЧУК, науковий керівник: Тамара ЛИСЮК, викладач вищої категорії</i> ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ У XX СТ Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету»	114
<i>Валентина-Жасмін НОВАК, науковий керівник: Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ, к.е.н., доцент, викладач економічних дисциплін</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ВСП «РФК НУБіП України»	120
<i>Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ, к.е.н., доцент, спеціаліст вищої категорії</i> ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ВСП «РФК НУБіП України»	123

СЕКЦІЯ IV «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»

	ст.
<i>Бойко І.С., науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист</i> ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ УПРАВЛІНСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РІВНЕНЩИН <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	128
<i>Павло БОРИС, науковий керівник: Валентина РУДНИК, викладач-методист</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ <i>ВСП «БФК НУБіП України»</i>	130
<i>Ляшук Т.С., науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист</i> ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	134
<i>Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист</i> ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	137
<i>Ярослав МЕЛЬНИЧУК, науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКЦІЙ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	141
<i>Людмила ПРОНЧУК, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> ПРІОРИТЕТНІ ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	144
<i>Людмила ПРОНЧУК, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> Е-СОММЕРСЕ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	148
<i>Олександр ХИЛЬЧУК, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач</i> ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	152
<i>Максим ШУЛЬГАЧ, науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист</i> ЯКІСТЬ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКЦІЇ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	155

СЕКЦІЯ V «МЕНЕДЖМЕНТ»

	ст.
<i>Ірина ДЕМ'ЯНЧУК, науковий керівник: Людмила АЛЕКСОВА, викладач</i> РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
<i>Боярського ФК НУБіП України</i>	158
<i>Анастасія ЛЕОШЕК, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач</i> СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄНИЙ ПЕРІОД	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	161
<i>Дарина РАДІОН, науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК, викладач-методист</i> РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	164
<i>Оксана ЧЕРНАЧУК, викладач економічних дисциплін</i> МЕНЕДЖМЕНТ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ДО УСПІХУ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	169

СЕКЦІЯ VI «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ»

<i>Артинюк ДЕНИС, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	173
<i>Олена ЛЕВКОВИЧ, науковий керівник: Тетяна ГРИЦИК, викладач</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	175
<i>Дмитро МЕЛЬНИК, науковий керівник: Тетяна ЧЕРНЯК, викладач</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	179
<i>Артем МЄЗІН, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> УКРАЇНА ПІСЛЯ ВІЙНИ: ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	
<i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	183
<i>Вячеслав МОВЧУН, науковий керівник: Леся МОВЧУН, викладач-методист</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ Е-ЛІКАРНЯНИХ	
<i>ВСП «Бобровицький фаховий коледж ім.О. Майнової НУБіП України»</i>	185

<i>Олександр НІКОЛАСЬВ, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач</i> ВІДМОВА УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ВІД ІС: КРОК У ЗМІЦНЕННІ СУВЕРЕНІТЕТУ ТА ЦИФРОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	188
<i>Олександр САВЧУК, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В ЧАСИ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ТА МОЖЛИВОСТІ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	192
<i>Мирослав СЕРЕДНИЦЬКИЙ, науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-СЕКТОРУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	195
<i>Софія СМОЛЯК, Ольга РАДЧУК, науковий керівник: Вадим ЛЮЛЬЧИК, кандидат сільськогосподарських наук, викладач-методист</i> ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	199
<i>Ангеліна СТЕФАНИШИЙ, науковий керівник: Ольга ПЕТРОВА, викладач</i> ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	202
<i>Марія УШАКОВА, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист</i> ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕКОНОМІКУ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	206
<i>Анна ХОРОШИЛОВА, Олександр ДОЛІНСЬКИЙ, науковий керівник: Тетяна ЧЕРНЯК, викладач</i> КІБЕРБЕЗПЕКА В ІТ-СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: ВІДНОВЛЕННЯ, ЗАХИСТ, ЗАПОБІГАННЯ І ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	208
<i>Ігор ЧЕРНЯК, науковий керівник: Тетяна ЧЕРНЯК, викладач</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОНОВЛЕННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	213
<i>Вадим ЧУБИНСЬКИЙ, науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач</i> ЗВ'ЯЗОК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	217

ПЕРЕДМОВА

*«Ніхто нам не збудує держави, коли ми її самі не збудуємо,
і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути»
В'ячеслав Липинський*

Наслідки збройної агресії російської федерації в Україні вражають своєю масштабністю: інфраструктуру зруйновано, економіку дестабілізовано, людські життя втрачаються. І не лише Україна зазнала впливу через військові дії. Уся світова економіка, яка ще не встигла оговтатись від наслідків пандемії, тепер потребує тривалого відновлення. Відбувається підступний напад на європейську безпеку, загальноєвропейські цінності і принципи.

24 листопада 2023 року на базі Відокремленого структурного підрозділу «Рівненського фахового коледжу Національного університету біоресурсів і природокористування України» відбулася VIII Міжвузівська науково-практична Інтернет-конференція «Економіка України в умовах сучасних глобальних викликів: реалії та перспективи».

Метою конференції було ознайомлення з науковими дослідженнями стану та перспектив розвитку економіки в Україні та світі в умовах сучасних глобальних викликів.

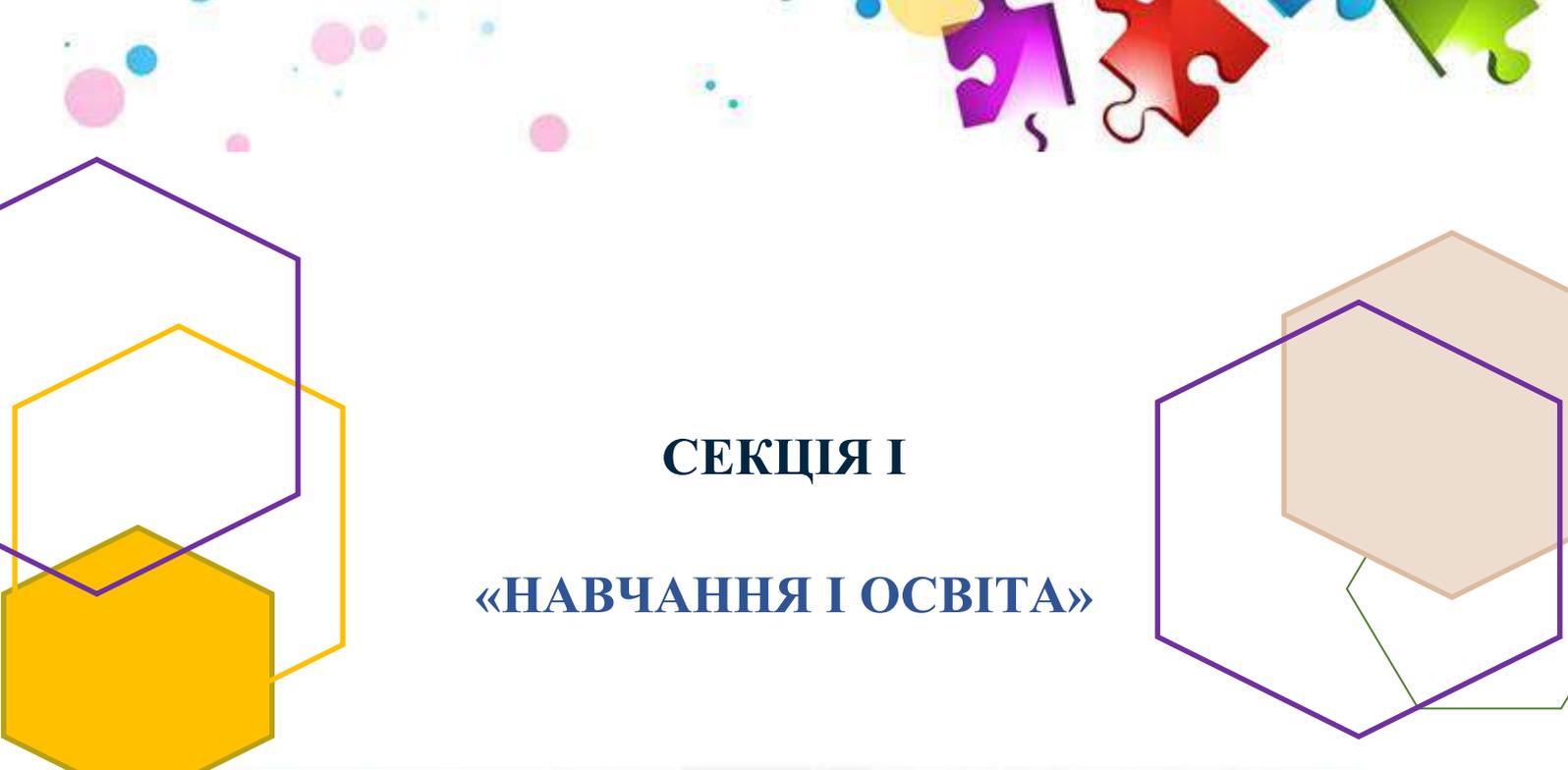
В роботі конференції взяли участь представники 6 закладів освіти з різних областей і міст України, а саме: Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ; ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України», м. Рівне; ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету», с. Ярунь, Новоград-Волинський р-н, Житомирська обл.; ВСП «Боярський фаховий коледж НУБіП України», м. Боярка, Фастівський р-н, Київська обл.; ВСП «Бобровицький фаховий коледж ім. О.Майнової НУБіП України», м. Бобровиця, Чернігівська обл.; ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України», м. Бережани, Тернопільська обл.

До оргкомітету конференції надійшло 60 тез доповідей від здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, науковців і фахівців-практиків, з них 7 тез представлені науковцями з інших закладів освіти.

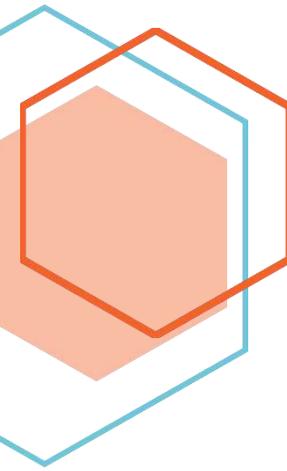
Запропоновані у тезах доповідей результати наукових досліджень свідчать про актуальність теми конференції, широкі міжвузівські зв'язки, поширення передового досвіду і практики, високий загальний рівень наукових досліджень. Робота конференції проходила за такими тематичними напрямками: навчання і освіта; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; підприємництво та торгівля; менеджмент; інформаційні технології в економіці.

Висловлюємо щирі вдячності всім учасникам конференції.

*Любов МАТВІЙЧУК,
викладач-методист*

СЕКЦІЯ І
«НАВЧАННЯ І ОСВІТА»

*«Я знаю вас, нащадки запорожців,
Я вірю вам і низько б'ю чолом.
Дивлюсь на вас і вірою займаюсь,
І б'ю поламаним крилом»*

Олександр Олесь

ЯКУ ЦІННІСТЬ МАЄ МОЛОДЬ В ДЕРЖАВІ

*Анна КОНДРАТЮК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Молодь є ключовим елементом сучасного українського суспільства, її інтелектуальний потенціал визначає соціально-економічний прогрес. Що робить держава для розвитку молоді?

Молодіжна політика:

- після отримання незалежності Україною, молодіжна політика стала пріоритетним напрямом діяльності державних органів;

- у грудні 1992 року Верховна Рада України прийняла Декларацію про загальні засади державної молодіжної політики в Україні, визначаючи основні принципи цієї політики;

- закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні,» прийнятий у лютому 1993 року, встановив рамки для організаційних, соціально-економічних та політико-правових умов розвитку молоді в Україні;

- ці документи визначають основні пріоритети та напрями державної молодіжної політики в країні, сприяючи соціальному становленню та розвитку молоді;

Освітні можливості:

- Україна забезпечує рівне право на освіту для молодих громадян, незалежно від форми власності вищих навчальних закладів та форми навчання;

- молоді громадяни можуть користуватися пільговими довгостроковими кредитами для отримання вищої освіти за рахунок державних та місцевих бюджетів;

- постановою Кабінету Міністрів України встановлено порядок надання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти;

- молоді громадяни України віком до 28 років, які навчаються або склали вступні іспити, мають право отримувати цільовий пільговий державний кредит для вищої освіти;

- держава також підвищує допомогу сім'ям з неповнолітніми дітьми, студентам та іншим категоріям молоді, яка навчається в навчальних закладах;

Працевдатність молоді:

- закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді» гарантує рівні права на працю працевдатній молоді;

- держава зобов'язується забезпечити працевдатній молоді перше робоче місце на строк не менше двох років після закінчення навчання або служби;

- професійна консультація та професійна підготовка молоді гарантовані безоплатно в разі звернення до державної служби зайнятості;

- держава сприяє створенню молодіжних центрів праці та інших організацій для працевлаштування та професійного навчання молоді;

- квоти для працевлаштування молоді визначаються на рівні місцевих органів влади та самоврядування, дотримуючись законодавчих норм і стандартів;

- молодь, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, може користуватися підтримкою від держави у вигляді дотацій для роботодавців;

- типові положення про молодіжні трудові загони та молодіжні центри праці були затверджені Кабінетом Міністрів України, що надає їм структуровану організаційну та правову базу. [1]

Молодь у розвитку суспільства:

-
- молодь є майбутнім країни і відіграє ключову роль у процесі наступних поколінь;
 - молодь активно залучена до соціальних, культурних, та економічних змін у суспільстві;
 - свобода є важливою цінністю для молоді, її прагнення до нових знань та саморозвитку важливе для країни;
 - молодь готова брати на себе ініціативу та активно сприяти позитивним змінам в суспільстві;
 - буття молодим сьогодні включає в себе як щастя, так і великий тягар та відповідальність перед суспільством;
 - молодь першою відчуває стрімкий ритм сучасного життя та стикається з новими викликами і вимогами;
 - технологічна грамотність стала важливою характеристикою сучасного покоління молоді;
 - проблеми молоді мають загальний характер та вимагають уваги та підтримки від урядів та суспільства у цілому.

Молодь має величезну цінність у державі. Вона є двигуном суспільного розвитку, важливим ланком між сучасністю та майбутнім. Молодь відчуває стрімкий темп змін і пристосовується до нових викликів та технологічних зрушень. Важливою рисою сучасного покоління молоді є їхня технологічна грамотність та здатність до інновацій. Молодь виступає не лише як ресурс для країни, але й як інноватори та змінники суспільства, готові активно брати участь у розвитку і покращенні держави. Тому підтримка та інвестиції в молодь мають величезне значення для стабільного та процвітаючого суспільства.

Література:

1. Молодь: її права та соціальне становлення в сучасній Україні. [Електронний ресурс].–Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_41555

ВПЛИВ ВІЙНИ НА МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

*Олена Левкович,
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Програма розвитку ООН та Представництво Фонду ООН в галузі народонаселення визнають молодь ключовими агентами змін у розвитку стійкості та сталого відновлення, а в довгостроковій перспективі – сталого миру. Спираючись на тісну взаємодію з Міністерством молоді та спорту України, а також на значний досвід підтримки участі молоді на національному, регіональному та місцевому рівнях, обидва агентства підтримують підвищення впливу голосів молодих людей, їхню участь у процесах прийняття рішень на всіх рівнях у гуманітарній сфері та зусилля з відновлення відповідно до порядку денного «Молодь, мир і безпека».

Вторгнення РФ в Україну причинило людські втрати, переміщення населення як всередині країни, так і за кордон, а також стало причиною примусової депортації українців до РФ. Закордон вимушено виїхало близько 8 мільйонів українців. Зазнали руйнувань житлові будинки, заклади освіти та охорони здоров'я, транспортна інфраструктура по всій країні.

Починаючи з 2015 року, на замовлення Міністра молоді та спорту України, щорічно проводять дослідження щодо соціально - економічного стану молоді, цінностей та уподобань. На ньому піднімаються такі питання:

1) Як молоді люди сприймають поточну ситуацію, зокрема щодо економічних можливостей, освіти, охорони здоров'я, інформаційних та комунікаційних технологій?

-
- 2) Які прагнення та занепокоєння мають молоді люди щодо змін у їхньому поточному способі життя?
 - 3) Якими є рішення молодих людей про еміграцію в межах України та за кордон у пошуках кращих можливостей?
 - 4) Яким є становище вразливих груп, що можуть зазнавати дискримінації та з більшою імовірністю можуть стикатися з гострою соціальною, економічною, громадянською нерівністю і насильством?
 - 5) Які фактори, на думку молодих людей, сприяють конфлікту чи зміцненню стабільності?
 - 6) Як молоді люди бачать свою роль та роль інших у державному процесі відновлення?

Дослідження також були проведені і з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Статистика показала, що з початком війни 82% молоді зазнали втрат.

Осіною 2022 року 50% молодих людей мали проблеми через блекаут. Вони були позбавленні можливості нормально навчатися, отримувати актуальну інформацію через Інтернет та телебачення і багато інших нюансів з якими молоді люди стикнулися.

Інші найпоширеніші втрати від війни – це зниження або втрата доходу (36%) та погіршення психічного здоров'я (28%). Крім того, 18% зазначили розрив стосунків і стільки ж – розлуку з сім'єю, 16% – переміщення в інші населені пункти України (власне або членів сім'ї), 14% – смерть друзів або членів сім'ї, 6% – пошкодження житла і стільки ж – отримання травм, пов'язаних з воєнними діями (особисто або членами сім'ї).

Попри величезні втрати від війни, на думку авторів звіту, зміцненню стабільності українського суспільства сприяють такі тенденції серед молоді:

- Зростання громадської активності. Частка молоді, що займається волонтерством, зросла з 20% до 42%. На противагу 6%, які вперше

долучилися до волонтерської діяльності протягом останніх 12 місяців в 2021 році, у 2022 році таких було вже 30%. Також значно збільшилась частка молодих людей, які серед життєвих цілей зазначили – бути корисними своїй країні: з 6% у попередній хвилі до 37% цього року.

- Зростання частки тих, хто не хоче виїжджати з України з 49% в 2021 році до 66%. Це може пояснюватись як посиленням патріотичних настроїв та соціальної згуртованості, так і виїздом частини молоді за кордон (тоді як ті, хто не хотів виїжджати, частіше залишались в Україні або повертались з-за кордону).

- Бажання 76% молодих людей, які виїхали через війну за кордон, повернутись в Україну. Зокрема, 64% планують повернутися до свого населеного пункту, в якому раніше проживали, і тільки 2% – вже до іншого (решта не визначились).

- Єдність у баченні умов миру і майбутнього України. Молодь одноставно підтримує територіальну цілісність України: 86% респондентів визначили як абсолютно неприйнятний варіант «Україна претендує лише на ту територію, яка підконтрольна їй станом на сьогодні», а 71% так само відкинули варіант встановлення миру, за якого Україна контролюватиме територію станом на 23 лютого 2022 року.

- Зростання толерантності до найбільш стигматизованих вразливих груп. Частка тих, хто не бажає жити поруч з ромами, знизилась з 44% до 35%.

Навіть у воєнний час молодь не втрачає мотивації та бажання щось робити. Хорошими прикладами для них є волонтери та воєнні. З початку повномасштабного вторгнення кожен з нас старався зробити хоч маленький внесок у допомогу армії та людям, які залишилися без домівки. Деякі сім'ї надавали домівку для внутрішньо переміщених осіб. Донати на армію, збори продуктів, теплого одягу для воєнних та постраждалих – це все що ми робили і що не повинні забувати робити.

Я щиро вірю, що в найближчому майбутньому закінчиться війна і ми знову заживемо мирним і спокійним життям. Молодь повинна навчатися та розвиватися, щоб після перемоги ми розбудували сильну, незалежну європейську державу – Україну.

Література:

1. Вплив війни на молодь [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://cedos.org.ua/researches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/>

УДК 657:65.012.8

ДІДЖИТАЛ-ОБЛІК ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

*Любов МАТВІЙЧУК, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»,
Тетяна СЛЕСАР, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Важливим напрямком цифрової трансформації бізнес процесів господарюючих суб'єктів є розвиток діджиталізації бухгалтерського обліку, що передбачає використання ІТ-технологій. Всі господарські операції відображаються в електронному середовищі. Діджитал-облік спрощує обліковий процес, зосереджує фахівців не на рутинній фіксації здійснених операцій, а на їх результатах, розробці заходів оптимізації фінансового стану підприємства, інноваційного розвитку бізнесу [2].

Вимоги сьогодення щодо якісної фахової передвищої освіти спонукають до використання у навчальному процесі нових підходів. Сучасна освіта фахівців з бухгалтерського обліку потребує глибокого знання інформаційних систем і технологій, вміння використовувати різні види програмних продуктів для відображення в обліку господарських операцій підприємства, що дозволяє оперативну та ефективно обробляти й аналізувати отримані дані. Тому в Національній стратегії розвитку освіти в

Україні на 2022–2032 роки особливу увагу приділено питанням посилення ІТ-складової в системі освіти.

Навчальним планом ВСП «РФК НУБіП України» з підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» передбачено проведення Навчальної практики з Інформаційних систем і технологій в обліку. Вона є важливим етапом навчання, саме під час практики здобувачі освіти отримують досвід і навички ведення обліку в автоматизованих системах. Набуті практичні вміння працювати з прикладним програмним забезпеченням сприяють підвищенню результативності виконання завдань майбутніми спеціалістами і бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Навчальна практика є логічним продовженням фахових дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Інформаційні системи і технології в обліку», «Податкова система». Вона забезпечує неперервність комп'ютерної підготовки здобувачів освіти, обумовлює логічну схему формування системних знань та навичок з дисципліни.

До основних сучасних вітчизняних програмних продуктів, що використовуються в діджитал-обліку, можна віднести такі, як: BAS (Business Automation Software), Big Data, Microsoft Office 365, BookKeeper, Blockchain, штучний інтелект, мобільні та хмарні технології, тощо.

Для удосконалення та посилення практичної складової у підготовці здобувачів освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування», Навчальна практика з Інформаційних систем і технологій в обліку у ВСП «РФК НУБіП України» проводилась з використанням безкоштовної онлайн-програми AGRI:Бухгалтерія.

ТОВ «Агріаналітика» (AGRIANALYTICA LIMITED LIABILITY COMPANY (AGRIANALYTICA LLC)) є лідером українського ринку в сфері комплексних ІТ-рішень для сільськогосподарського виробника. Онлайн-платформа для агробізнесу об'єднала в одному місці агровиробників, кредиторів, постачальників матеріально-технічних

ресурсів та трейдерів. Включає в себе 3 маркетплейси: Agri:Фінансування, Agri:Магазин, Agri:Трейдинг та 3 онлайн продукти: Agri:Бухгалтерія, Agri:Бізнес-план і Agri:Управління виробництвом [1].

Українська онлайн програма «Agri:Бухгалтерія» – складова екосистеми сучасного малого та середнього агробізнесу і призначена для автоматизованого обліку і складання фінансової звітності для фермерських господарств, малих, мікропідприємств та інших структур бізнесу. Вона об'єднує в єдину систему аграріїв з фінансовими інститутами, постачальниками, покупцями, консультантами, інвесторами, міжнародними донорськими проєктами і страховими компаніями.

Перед проходженням Навчальної практики з Інформаційних систем і технологій в обліку кожен здобувач освіти групи зареєструвався та одержав доступ до онлайн програми «Agri:Бухгалтерія». Згідно інструкційних карток Практикуму, студенти виконували практичні завдання.

Результатом проходження Навчальної практики є набуття практичних навиків роботи здобувачів освіти в онлайн програмі «Agri:Бухгалтерія», а саме:

- знання особливостей інтерфейсу програми, функціональних можливостей системи в цілому та її підсистем;
- вміння введення налаштувань у програмі, інформації в довідники конфігурації, початкових залишків та робота з нормативно-довідковою інформацією;
- створення та проведення документів;
- аналіз сформованих проводок та виправлення помилкових ситуацій;
- формування реєстрів автоматизованого обліку;
- формування регламентованої, статистичної та податкової звітності з подальшою можливістю її експортування.

Здобувачі освіти мали змогу ознайомитись з онлайн програмою AGRI:Бізнес-план. Це практичний інструмент для доступу до різних видів

фінансування. Бізнес план вимагається для участі в державних грантових програмах підтримки (Український державний Фонд підтримки фермерських господарств (Укрдержфонд), єРобота), а також при залученні кредитів та інвестицій [1].

Після закінчення навчальної практики з Інформаційних систем і технологій в обліку здобувачі освіти оформляють Звіт про виконану роботу. У процесі захисту Звіту викладач визначає якість опрацювання та засвоєння програми навчальної практики, виставляє оцінку відповідно до розроблених критеріїв.

Отже, нині ведення господарської діяльності підприємств тяжко уявити без використання ІТ-технологій, зокрема діджиталізації бухгалтерського обліку. Це є обов'язковий і важливий крок для ефективної роботи господарств за умови фінансових інвестицій, *державної підтримки аграріїв*, культурних і фахових компетентностних змін. Робота в онлайн програмі «Agri:Бухгалтерія» та співпраця з представниками ТОВ «Агріаналітика» можуть стати яскравим початком розвитку дуальної форми здобуття освіти студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ВСП «РФК НУБіП України».

Література:

1. Сайт компанії ТОВ «АГРІАНАЛІТИКА». URL: <https://agrianalytica.com/uk/> (дата звернення 01.11.2023).
2. Томчук В. В. Застосування діджитал-технологій у бухгалтерському обліку та управлінні бізнес-процесами підприємства. *Збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Нові інформаційні технології управління бізнесом»*. – Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2023. С. 149-152. URL: <http://dkrkm.org.ua/cache/2022-2023/konf/180323/zbirnyk.pdf> (дата звернення 01.11.2023).

ЯК ЗМІНИЛИСЯ ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Валентина НОВАК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Елліна ОБАРЧУК,
Викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Молодь в Україні пережила ряд значущих змін у своїх соціальних та політичних пріоритетах під час повномасштабного вторгнення Росії на територію України в лютому 2022 року.

Дослідження благодійного фонду «Клуб Добродіїв», що має назву «Підлітки та їхнє життя під час війни: настрої, цінності, майбутнє», встановило, що майже 40% молоді у зв'язку з війною відчуває страх за життя та здоров'я – своє та близьких. Багато з них заявляють про хвилювання через невизначеність майбутнього, переїзд в інші країни та міста, а також через перебої з електроенергією та брак можливості мати стабільний зв'язок.

Водночас майже 60% опитаних прагнуть отримувати ще більше підтримки у своїх починаннях від батьків, друзів, викладачів. 83% підлітків прагнуть дізнатися, як можуть підтримувати себе у складні часи. Вони зокрема зазначили, що хочуть, аби навіть у навчальному закладі розповідали більше про самопідтримку.

Війна спричинила підвищену свідомість громадянства серед молоді. Багато молодих українців виявили активний патріотизм і взяли участь в різних акціях, щоб підтримувати армію та захищати суверенітет України.

Юні українці стали символами патріотизму. Вони вирушили на передову, вступили до армії та добровольчих батальйонів. Звичайні студенти, професіонали, музиканти, вчительки, всі вони об'єднались, щоб захистити свою країну.

Цей патріотизм не обмежується тільки національними символами. Молодь в Україні виявляє свою готовність боротися за цінності, свободу та

демократію. Вона вимагає змін у суспільстві, бореться з корупцією та пропонує реформи.

Українська молодь стає водночас силою перемоги та силою розмірковування. Вони зуміли об'єднати силу, щоб відстояти свою країну та виявити глибокий патріотизм, який зростає в них із кожним днем. Ця історія – історія надії та віри в світле майбутнє України, що буде будувати молодь цієї країни.

Патріотизм молоді виявляється в різних аспектах. Вони піднімають національний прапор, співають гімн, організують акції, збирають гроші та ліки для військових. Багато молодих жінок допомагають ветеранам адаптуватися до мирного життя, а вчителі проводять уроки патріотизму для дітей.

«Війна стала відправною точкою для змін свідомості людей. Сьогодні, найбільший страх пов'язаний з нашим майбутнім – те, що суспільство не зробить висновків, і за якісь півстоліття це може повторитися знову», – зазначає 16-річна Аліна Шевченко.

Зокрема помітний і значний ріст інтересу молоді до громадянської освіти в Україні. Ця війна не тільки змінила політичну картину країни, але й вплинула на усвідомлення молодими людьми важливості їхньої ролі у суспільстві.

Молоді люди почали відчувати свою відповідальність за майбутнє своєї країни та за її суспільну долю. Інтерес до громадянської освіти став дедалі актуальнішим, оскільки молодь бажає розуміти політичні та суспільні процеси, що відбуваються в Україні та за її межами.

Крім того, молодь почала брати активну участь в громадських організаціях та ініціативах, які спрямовані на покращення суспільства. Вони стали волонтерами, працюючи над проектами, які покликані допомогти військовим, внутрішньо переміщеним особам, а також боротися з корупцією та нерівністю.

Ріст інтересу молоді до громадянської освіти свідчить про те, що вони більше не байдужі до подій в країні. Вони розуміють, що їхні дії можуть вплинути на майбутнє України, і готові долати труднощі, щоб стати активними громадянами.

Молодь стала об'єднуватися з метою підтримки ветеранів, які повертаються з передової, а також тих, хто потребує психологічної та матеріальної допомоги.

Одним з проявів цієї солідарності є волонтерський рух. Молоді люди в усіх куточках України об'єднались в групи, які збирали гроші, ліки, одяг та інші ресурси для передових підрозділів та ветеранів. Вони організовують гуманітарні місії, які доставляють допомогу на передову та в лікарні, де лікують поранених військових.

Молодь також допомагає ветеранам із соціальною адаптацією після повернення до мирного життя. Вони надають психологічну підтримку, допомагають знайти роботу, навчають новим навичкам, а також включають ветеранів до громадських ініціатив та проєктів.

Підсумовуючи, попри всі жахіття та негаразди, що принесла повномасштабна війна, це, певною мірою, змінило світогляд та громадську позицію молоді. Зростаючий інтерес до активного громадського життя, бажання змін та реформ у країні – саме це є пріоритетами української молоді.

Література:

1. Свідомий вибір. Як змінилася молодь в Україні за час війни й чого прагнуть підлітки. Українська правда _Життя [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/projects/pidlitky-i-viyna/2023/04/14/253784/>
2. Кизенко В. Громадянська освіта і виховання – основа громадянського суспільства. – 2015. – № 1. – С. 34–37.

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЧЕРЕЗ КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

*Елліна ОБАРЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Процеси глобалізації та високий темп зміни суспільних цінностей, норм і стандартів, якими характеризується сучасний світ, зумовлюють постійну модифікацію життєдіяльності людини. Події, що відбуваються в українському суспільстві, породжують досить складні явища, і саме ціннісні переконання людини стають актуальними в перспективах подальшого розвитку нашої держави. Євроінтеграційні процеси в Україні сприяли пошуку нових ціннісних орієнтирів сучасного студентства. Тому, як ніколи, зростає роль виховних дій з боку суспільства, спеціально організованого освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Новітня філософія освіти в контексті Концепції Нової української школи направляє освітній процес на формування особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, розвиток потенційних можливостей та обдарувань студентської молоді, забезпечення оптимальних умов для їх самореалізації. Це дозволяє висловити нам припущення, що в умовах сучасності актуальною проблемою освітньої парадигми виступає формування компетентностей студентської молоді на основі ціннісної орієнтації, що сприятиме формуванню творчих, діяльних, обдарованих, інтелектуально і духовно розвинених громадян України, здатних до забезпечення нової системи суспільних стосунків і цінностей.

Сьогодні дані цінності піддаються потужному впливу негативних явищ навколишнього середовища. Втрати цінностей сприяють зміни, пов'язані з відкритим і збільшується соціальною нерівністю, з порушенням рівноваги сім'ї, в якій втрачено вертикальна традиція спадкоємності поколінь, з істотним зниженням етичного стандарту, що виявилися в повсюдне поширення корупції, порнографії, наркоманії, в зростанні

злочинності, у маргіналізації масових культурних зразків, у сумнівних поведінкових прикладах. Загострення проблеми прилучення до загальнолюдських цінностей викликано також появою молодіжних угруповань з расистськими, інфернальними установками, готових до насильства, вандалізму і правопорушень.

Тому українському суспільству потрібна нова освіта, – з новою філософією виховання, новою педагогікою, новим змістом, новими стосунками, яка може виховати самодостатню щасливу людину, розвинену особистість[2]. Настав час оцінювати освіту за результатами досягнення життєвих успіхів особистістю, з точки зору її готовності до майбутнього, а саме: уміння самостійно працювати, приймати рішення, спілкуватись.

Реалізація основних положень компетентнісного підходу є одним із шляхів реформування змісту освіти та узгодження його із сучасними запитами, інтеграцією до європейського і світового освітніх просторів. На підставі проведених в Україні соціологічних досліджень визначено, що лише 8,2 % студентської молоді готові до майбутнього самостійного життя, 41% студентів необхідна допомога в період професійного становлення.

На підставі наукових досліджень Дж. Равен визначає 39 складових компетентності, а саме: готовність, здатність, тенденція, схильність, критичне мислення, контроль власної діяльності, впевненість у собі, вміння самостійно навчатися, готовність вирішувати проблемні питання, інноваційний підхід для досягнення поставлених цілей, наполегливість, відповідальність, здатність слухати інших і чути, розв'язувати проблемні ситуації тощо [3, 281–296].

У Концепції Нової української школи визначено наступних 10 ключових компетентностей: спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами, уміння вчитися впродовж життя, спілкування іноземними мовами, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя, ініціативність і підприємливість, інформаційно-цифрова, математична, соціальна та громадянська

компетентності, основні компетентності у природничих науках і технологіях. Ці компетентності однаково значимі й взаємопов'язані спільними для всіх вміннями: читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, вирішувати проблеми, конструктивно управляти емоціями, критично мислити, логічно доводити власну позицію, проявляти ініціативу, оцінювати ризики та приймати рішення, застосовувати емоційний інтелект, співпрацювати в команді.

Відтак, узагальнюючи сказане, можна зробити висновок, що формування компетентностей у студентської молоді є однією з найбільш актуальних проблем освіти, вирішення якої забезпечить якість освітнього процесу, що є можливим лише при послідовному моделюванні всієї освітньої системи шляхом використання нестандартних форм, методів та засобів навчання. Вища школа є однією з найбільш значущих сфер навчально-професійної діяльності молоді та має потужний потенціал в області формування ціннісного світу студентства. При цьому слід звернути особливу увагу на формування та розвиток згуртованості студентського колективу, взаєморозуміння студентів і викладачів; культурних потреб студентів, національної та громадянської спрямованості особистості студента; потреби кожного студента у постійному самовдосконаленні; позитивної мотивації у студентів на здоровий спосіб життя, бажання займатися спортом, громадською діяльністю в навчальному закладі.

Література:

1. Вдовиченко Р Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді через компетентнісний підхід у вихованні особистості // Науковий вісник МНУ 2019 №2
2. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. 2012. № 26 (4984). С. 2–4.
3. Раве Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация : [пер. с англ.]. М.: Когито- Центр, 2018. 396 с.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Лариса ТРИГУБЕЦЬ,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Актуальність теми. Якісна математична освіта необхідна не тільки тим, хто буде займатися науковими дослідженнями – математичний стиль мислення, вміння міркувати точно, в логічній послідовності, необхідні інженерам, економістам, юристам, історикам, біологам та ін. Тому подальша підготовка фахівців економічного напрямку потребує знання основ вищої математики – фундаменту математичної освіти економіста.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Проблеми професійної спрямованості навчання математики студентів економічного профілю висвітлені у працях Н. Ванжі, Л. Нічуговської, Г. Пастушок та ін. С. Гараєв, Л. Межейникова та інші досліджували питання розв’язування задач економічного змісту засобами математики. Окремими питаннями професійної спрямованості вивчення математичних дисциплін на рівні вищих навчальних закладів займалися В. Клочко, Т. Крилова, В. Пак та ін.

Метою статті є висвітлення шляхів реалізації професійної спрямованості навчання дисципліни «Вища математика», що викладається здобувачам освіти економічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Про значення математики для сучасної економіки можна говорити багато. Найпростіші обчислення проводяться з допомогою калькуляторів чи усних підрахунків, при складних розрахунках використовуються комп’ютери. В основі таких дій лежать або співвідношення між об’єктами, виражені формулами, або логічні висновки. За аналогією з фізичними моделями, які відображають процеси між природними об’єктами, формули, з допомогою яких

здійснюються розрахунки, називають в економічній літературі математичними моделями.

Використання завдань із економічним змістом у процесі вивчення математики дає змогу продемонструвати здобувачам освіти наявність зв'язків між математикою і економікою та сприяє розвитку інтересу до вивчення математики. Однією з найважливіших цілей є формування в здобувачів освіти економічного способу мислення. Побудова математичних моделей економіки показує, що досягнення результату можливе завдяки взаємодії математики і економіки [1 с.64]. Для використання тієї чи іншої математичної моделі фахівцям потрібно володіти мовою математичних понять, вміти здійснювати математичні операції над числами, множинами, функціями, працювати з рівняннями та нерівностями, оперувати поняттями комбінаторики, лінійною алгеброю і т.д.

В умовах автоматизації обліково-аналітичних робіт математика відіграє важливу роль в алгоритмізації облікового процесу, моделюванні господарських процесів, розробці й використанні економіко-математичних методів аналізу. Теорія ймовірностей і математична статистика дають змогу виміряти ступінь відповідності облікових даних реальному стану речей, оцінити ймовірність помилок, що виникають при реєстрації фактів, використати науково обґрунтовані статистичні методи зведення та групування, вибіркового досліджень [2].

За допомогою матриць формулюють та розв'язують економіко-математичну модель міжгалузевого балансу, яка була розроблена американським економістом В. Леонтьєвим у 1936 році. Мета балансового аналізу – відповісти на питання: яким має бути обсяг виробництва кожної з n галузей, щоб задовольнити всі потреби в продукції цієї галузі? Вважається, що кожна з галузей випускає лише один певний вид продукції та потребує в процесі виробництва продукції, виготовленої в інших галузях. Тобто кожна галузь виступає, з одного боку, як виробник даної

продукції, а з іншого – як споживач і своєї, і виробленої іншими галузями продукції. При цьому припускається, що співвідношення витраченої та випущеної продукції є сталим. Ідеї методу міжгалузевого балансу використовуються для побудови систем матричних моделей підприємств [4, с.72].

Математична модель бухгалтерського обліку має перспективу бути зрозумілою і прийнятою фахівцями в будь-якій країні світу, тому що мова математики є універсальною. Глобальна математична модель бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності – це ключ до взаєморозуміння між бухгалтерами та фінансовими аналітиками всіх країн світу. В основу її побудови покладено такі поняття як кореспонденція рахунків та бухгалтерська проводка в термінах і елементарних операціях матричної алгебри.

Кожен здобувач освіти повинен уміти формувати економічну задачу у математичних термінах та знаходити шляхи розв'язання отриманої моделі. Математика у свідомості здобувачів повинна бути не просто системою знань, що відірвана від життєвих завдань, а повноправним методом дослідження, нерозривно пов'язаним із проблемами управління технічними і економічними процесами, проблемами найефективнішого використання природних та економічних ресурсів [3, с.172].

В умовах скорочення навчального навантаження, виділеного на вивчення вищої математики, неможливе одночасне формування загальної та професійної математичної підготовки майбутніх економістів. Відповідно, формування вмінь використовувати математичний апарат при розв'язуванні завдань економічної спрямованості здебільшого відбуваються у процесі самостійної роботи здобувачів освіти, що звичайно, негативно відображається на рівні засвоєння відповідних знань.

Висновки. Отже, в процесі вивчення основ вищої математики здобувачі освіти засвоюють основи математичного апарату, необхідного для розв'язання теоретичних і прикладних завдань економіки та

управління, розвивають вміння використовувати математичний апарат під час дослідження економіко-математичних моделей і систем. Математична підготовка фахівців економічних спеціальностей ґрунтується на принципах професійної спрямованості, інтенсифікації і оптимізації освітньої діяльності здобувачів, зв'язку теорії з практикою.

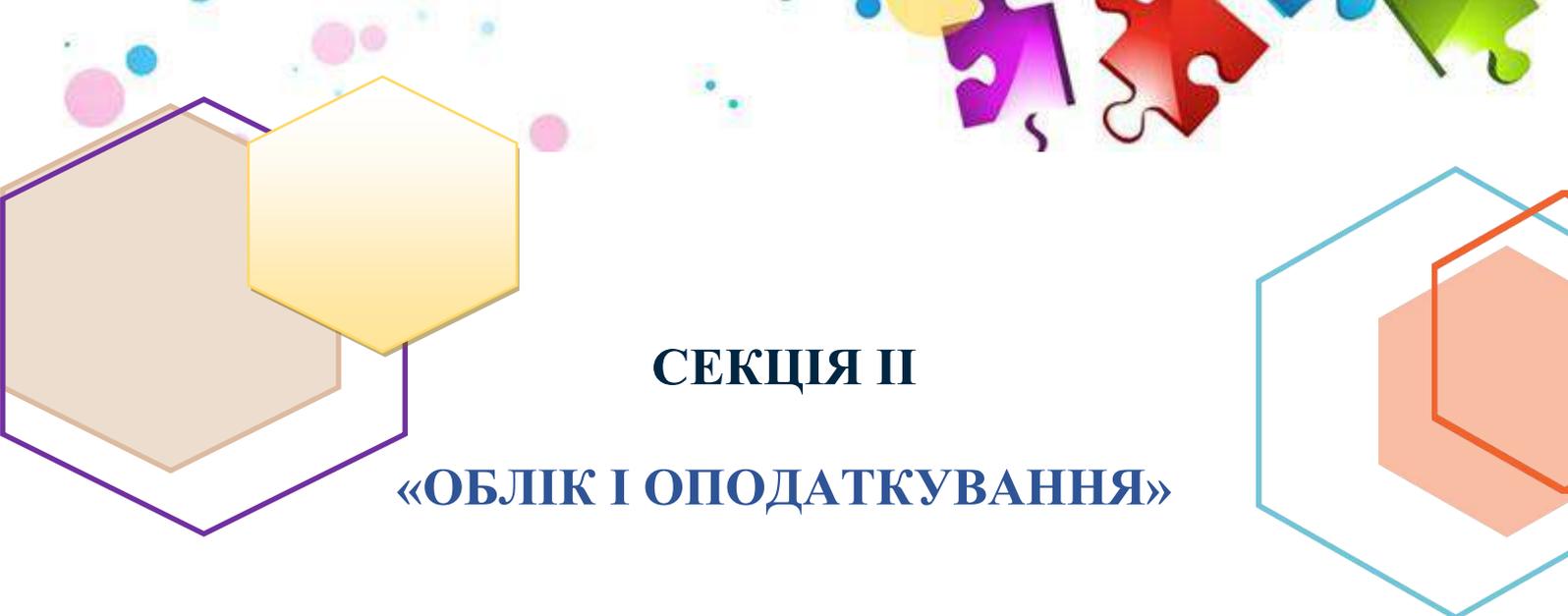
Розглянуті особливості математичної підготовки майбутніх економістів, а також використання методичних технологій навчання у системі економічної освіти ще потребують подальшого дослідження.

Література:

1. Дутка Г. Я. Особливості фундаментальної математичної підготовки майбутніх економістів. Гуманізація навчально-виховного процесу. Зб. наук. пр., вип.LVI. 2011. С.60-70 2. Теорія бухгалтерського обліку.URL: <https://library.if.ua/book/46/3156.html> (дата звернення: 12.11.2023)

2. Попівца Н. О, Григор'єва Н. А. Процесуально-методичні компоненти реалізації професійної спрямованості навчання математики майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю. Збірник наук.-метод. пр. Таврійського державного агротехнологічного університету. 2018. С.171-175

3. Чухрай З. Б. Вища математика: теорія, практика, застосування в професійній діяльності економіста: Навчально-метод. посіб. Для студентів коледжів. Рівне: Вол. обереги, 2012. 436 с.

СЕКЦІЯ II

«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

*«Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її вічно живу і нову
і мову її солов'їну»*

Володимир Сосюра

ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ЗВІТНИХ ПОКАЗНИКІВ

*Катерина БАГЛАЙ,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Однією з вирішальних категорій суспільних відносин виступає, як правило, «інформація». Багатоплановість терміну «інформація» призводить деколи до суперечних та тлумачень такого поняття.

Інформація – це сукупність різних даних, що виникають в процесі діяльності підприємства, його господарської діяльності. Їх можна фіксувати, передавати, зберігати. Вона використовується для прийняття правильних управлінських рішень підприємством [1].

Основою інформаційного забезпечення керівництва підприємством є обліково-аналітична інформація. Вона відіграє важливу роль в його управлінні. Дані бухгалтерського обліку повинні бути повні і достовірні.

Обліково-аналітична робота на підприємстві з метою забезпечення формування звітних показників – це робота, що направлена на збір даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані. Одержані дані бухгалтерського обліку, статистичні, виробничі, довідкові та інші види інформації використовуються для економічного аналізу. Суть обліково-аналітичної роботи полягає у зборі, опрацюванні та оцінці усіх видів інформації. Вона буде використана для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях макро- і мікро.

Основним елементом обліково-аналітичної системи є бухгалтерський облік. Він виступає одним з основних джерел економічної інформації та розкриває фактичний стан справ підприємства.

Бухгалтерський облік є системою сукупності елементів певного змісту та форми. Вони пов'язані, об'єднані та взаємодіють між собою. Така

інформаційна система показує наявність та рух майна підприємства, а також природа та результати господарської діяльності.

Бухгалтерський облік також розглядається як елемент господарської інформаційної системи. Вона генерує та трактує інформаційний потік, що надходить з різних систем для ефективного управління. Але разом з тим, обліково-аналітична система є автономною. Її елементи також можуть використовуватися в якості систем більше нижчого порядку.

На підставі даних бухгалтерського обліку складається та подається звітність: фінансова, податкова, статистична та внутрішня. Це є заключною стадією формування облікової інформації. Вона призначена для задоволення інформаційних потреб зацікавлених осіб – стейкхолдерів (рис. 1) [2].

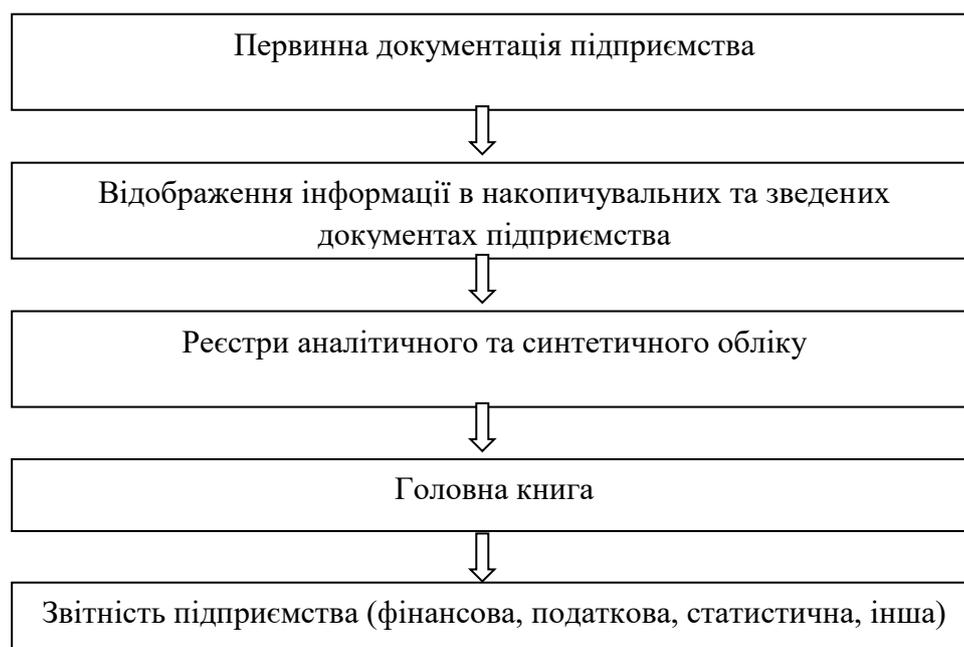

Рис. 1. Схема облікових записів підприємства для формування звітності

Об'єктами обліково-аналітичної роботи на підприємстві з метою забезпечення формування звітних показників є: первинна облікова інформація (первинні документи); поточна облікова інформація (обробка первинної інформації та відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, визначення оборотів і сальдо за кожним

синтетичним рахунком); результативна облікова інформація (формування звітності).

В залежності від організації обліку на підприємстві, наявності кваліфікованих працівників бухгалтерії залежить якість облікової інформації. Ефективна система внутрішнього контролю, нормативна база, що врегульовує бухгалтерський облік також впливає на якість облікової інформації.

Отже, основною місією облікового-аналітичного роботи є неупереджене та своєчасне відображення економічного стану суб'єкта підприємництва шляхом збору та реєстрації первинної інформації, її обробки та формування зведених, аналітичних і синтетичних показників відповідно до облікової політики підприємства та складання фінансової звітності підприємства.

Література:

1. Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції : монографія / Н. М. Позняковська, С. О. Левицька, О. О. Осадча, С. Я. Зубілевич, О. Л. Міклуха, О. О. Дорошенко, О. В. Зінкевич та ін. Рівне : НУВГП, 2019. 423 с.
2. Оляднічук Н. В. Підлубна О. Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єкта підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2020. №33. С. 16-20 URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_2_2020ua/4.pdf (дата звернення 05.11.2023).

УДК 657.01:004

ОБЛІК В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

*Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

В Україні постійно змінюються і уточнюються функції бухгалтерського обліку у сучасних умовах господарювання з метою поліпшення інформаційного забезпечення управління. Результати

господарської діяльності підприємства без даних бухгалтерського обліку неможливо надати об'єктивну оцінку. Облікова інформація створює інформаційну основу для розвитку ринку та оцінювання ефективності функціонування підприємств.

Управління підприємством відбувається на сукупності трьох підсистем: самого управління, об'єкта управління та інформаційної підсистеми. Управління інформацією базується на даних обліку, що створює масив інформації, який характеризує стан об'єкта управління та ефект від виконання управлінських рішень. Зібрана інформація для управління аналізується та отримані результати застосовуються для проекту управлінських рішень.

Окремі аспекти формування системи бухгалтерського обліку та її значення для потреб управління висвітлено в наукових на навчально-методичних працях таких учених, як В.Г. Швець, М.І. Бондар, М.С. Пушкар, С.Ф. Голов, Є. Ковальчук, В. Панасюк. Здебільшого в даних наукових працях розглядаються загальні підходи до формування системи бухгалтерського обліку. Проте в сучасних умовах функціонування системи управління підприємствами на перший план виходить ефективність прийнятих управлінських рішень, яка знаходиться в тісній взаємозалежності з якістю облікової інформації, на основі якої приймаються рішення. Мета статті полягає у розробці моделі взаємозв'язку бухгалтерського обліку як основної складової інформаційної системи з іншими функціями (плануванням, організацією, мотивацією, контролем) у системі управління підприємством.

Для управління підприємством необхідною є економічна інформація, ядром якої є облікова, що повинна надаватися повною, достовірною, оперативною за будь-яку іншу. Облікова інформація здійснює суттєвий вплив на рішення суб'єктів господарювання, впливаючи таким чином на економіку країни. Процеси, що відбуваються в економіці, у свою чергу, впливають на діяльність підприємств. Тобто облікова інформація

забезпечує як внутрішні зв'язки, так і зв'язок суб'єктів господарювання із зовнішнім середовищем. Облікова інформація формується у системі бухгалтерського обліку. Визначення бухгалтерського обліку наведено в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [3]. В даному Законі також наведено визначення поняття «внутрішньогосподарський (управлінський) облік», під яким розуміють систему обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [1]

Побудова та належне функціонування системи бухгалтерського обліку на відповідному підприємстві передбачають гармонійне поєднання організаційних та методологічних аспектів його здійснення. Разом із тим якщо методологічні засади бухгалтерського обліку розробляються і затверджуються централізовано на законодавчому рівні, то організаційні елементи побудови облікового процесу впроваджуються кожним суб'єктом бізнесу самостійно. Водночас система бухгалтерського обліку повинна забезпечувати достатню якість інформації за мінімальних затрат, пов'язаних зі збиранням і обробкою даних, а також максимальну ефективність праці облікового персоналу. Інструментом реалізації цього є належним чином сформована облікова політика підприємства. Облікова політика визначається як сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [2].

Можемо дійти висновку, що на законодавчому рівні облікова політика тісно пов'язана з підсистемою фінансового обліку, яка формує та узагальнює інформацію для складання фінансової звітності. Отже, облікову політику можна трактувати як внутрішній регламент, на якому базується ведення фінансового обліку.

Зростання вимог до бухгалтерського обліку в сучасних умовах глобалізації потребує комплексного перегляду його теоретичних і методологічних основ. А ефективність функціонування облікової системи підприємства можна оцінити тільки через належне забезпечення інформаційних потреб осіб, які потребують інформацію про активи, капітал, зобов'язання, доходи і витрати суб'єкта господарювання з метою ухвалення управлінських рішень. Вважаємо, що найголовнішою ціллю надання інформації для будь-яких користувачів є забезпечення корисності.

Основними факторами, які впливають на впровадження інформаційних систем, є потреби користувачів, а також наявність відповідних засобів для їх формування. Найсуттєвіше на розвиток інформаційних систем вплинули досягнення в галузі комп'ютерної техніки та телекомунікаційних мереж.

У сучасних умовах господарювання керівнику підприємства доводиться приймати рішення в умовах невизначеності і ризику, що змушує його постійно тримати під контролем різні аспекти виробничо-господарської та фінансової діяльності. Усі види діяльності підприємства відображені у великій кількості документів, що містять різноманітну інформацію. Системно оброблена і визначена за певними параметрами, вона є гарантією ефективного управління виробництвом, а відсутність достовірних даних може призвести до прийняття неправильного управлінського рішення.

Автоматизована інформаційна система – це взаємозв'язана сукупність даних, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання та передачі інформації у відповідності з вимогами користувачів. Розмаїття інформаційних технологій у сучасному світі дозволяє обрати саме таку, яка може забезпечити потреби усіх ланок однієї системи та враховувати специфіку виробничого циклу суб'єкта підприємницької діяльності.

Бухгалтерська обліково-економічна оперативна, зведена та підсумкова інформація допомагає керівникам не лише зрозуміти і проаналізувати фактичний виробничо-фінансовий стан підприємства, його підрозділів та філій, а й дозволяє спрогнозувати результати діяльності підприємства при прийнятті різних варіантних рішень. Значимість бухгалтерської інформації полягає в тому, що вона повинна бути корисною при складанні планів, заснованої на зворотному зв'язку і надходити до користувача в потрібний час. Зворотній зв'язок передбачає знання того, наскільки вірними виявилися попередні очікування.

Отже, облік існує в інституційному середовищі, де облікова система виступає одним з інститутів. Вона відчуває на собі вплив зовнішнього середовища, яке існує у вигляді різних форм організації економічних відносин суб'єктів господарювання, цілей та інтересів користувачів інформації. Поєднання процесів внутрішнього розвитку і впливу умов зовнішнього середовища функціонування зумовлюють еволюційний процес облікової системи та її поділу.

Таким чином, облікова система характеризує об'єкт управління – підприємство з усіма його особливостями, створює інформаційну основу його діяльності, ідентифікується з системою господарського механізму як складова частина, водночас входить до складу економічної системи управління у вигляді окремої підсистеми.

Ефективне формування інформаційних потоків про діяльність підприємства має здійснюватися з урахуванням сучасних інформаційних технологій, як інструменту, що призначений для впорядкування його діяльності як органічного цілого. Застосування автоматизованих систем у бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці обліково-економічної служби підприємства.

Література:

1. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою) : навчальний посібник / Л. І. Жидєєва, О. П.

Колісник ; Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь : УДФСУ, 2020. – 178 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 64).

2. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2020. – № 1. – С. 3-17.

3. Жук В.М. Розвиток і модернізація інформаційно-облікової системи / В.М. Жук // Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери: наукова доповідь / за заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2021. – С. 232-238.

4. Івахненко С.В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції. Наукове видання. – Житомир: ПП «Рута», 2020. – 432 с.

УДК 657.471

ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Денис ВІННІЧУК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Метою обліку витрат є визначення собівартості окремих операцій, одиниць продукції, товарів, робіт, послуг. це

Під час оцінки запасів, маржі та рівня прибутковості необхідні кроки. Крім того, інформація про комісії надасть детальну інформацію

Проаналізуйте структурний рівень витрат, а саме: рівень змінних витрат та постійних витрат, рівень відповідності витрат, точність та достатність інформації про витрати тощо. Глибокий аналіз цієї інформації дасть змогу коригувати господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Основними елементами системи управління витратами є:

Планування, нормування, калькулювання собівартості продукції, облік витрат, економічний аналіз, контроль витрат. інформація, отримані на цих етапах управління бізнесом

Суб'єкти господарювання, які дають можливість регулювати та прогнозувати діяльність.

Облік витрат - це низка свідомих дій, спрямованих на

Він відображає функціонування постачальницької, виробничої, збутової, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства за певний період часу, формує різні частини готової продукції, товарів і готових виробів шляхом їх кількісного вимірювання (натуральні та вартісні показники), реєстрації, групування та аналіз Собівартість робіт, наданих послуг.

Цей дисплей надає вичерпну інформацію, необхідну для управління бізнесом і оцінки його діяльності шляхом отримання фінансових результатів.

Усі витрати для бізнесу групуються за такими ознаками:

- поділяються за економічними факторами;
- наскрізна постатейна калькуляція;
- за видом діяльності.

За економічним змістом усі витрати поділяються на наступні елементи:

- матеріальні витрати;
- вартість робочої сили;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інша плата [1].

Розглянемо основні методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції.

У зарубіжній практиці широко застосовуються неупорядковані методи розрахунку. Основними особливостями позамовного методу калькуляції є: при індивідуальному обліку витрат і калькуляції собівартості по конкретних замовленнях аналізуються і розраховуються всі прямі витрати строго по групуванню невиконаних замовлень, калькуляція отриманої продукції ведеться після повне завершення роботи над замовленням незалежно від терміну його виконання.

Основний облік прямих виробничих витрат ведеться за номером наказу, який також є умовним позначенням аналітичного рахунка з обліку виробничих витрат. Непрямі витрати розподіляються між цими аналітичними рахунками регулярно. Якщо замовлення містить один продукт, витрати сумуються; якщо замовлення містить кілька продуктів, витрати додаються і безпосередньо розраховується собівартість одиниці обліку витрат.

Класичний метод тасування, який використовується в багатьох сучасних творах, потребує подальшого вдосконалення. Можна виділити принаймні два напрямки модифікації нелінгвістичних підходів до обчислень: нелінгвістичний і непроцесорно-лінгвістичний.

Позачерговий метод у серійному виробництві, коли відкривається замовлення на партію однорідних ідентичних виробів із певної кількості оцінених продуктів, можна виразити як груповий позамовний метод калькулювання. Висока взаємозамінність однорідних деталей і вузлів становить 60-70% прямих витрат машинобудування, що змушує загальні частини замовляти окремо. З'являється надлінгвістичний, деталізований підхід до обчислень з багатьма характеристиками, які можна знайти в підходах різних компаній. Невпорядкований метод є найстарішим з обчислювальних методів, але це не означає, що його актуальність знизилася. Він успішно використовується в одиничному, дрібносерійному та серійному виробництві [2].

Література:

1. Облік витрат діяльності підприємства. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B01/other/tema_1_9.pdf (дата звернення 18.11.2023).
2. Методика обліку витрат підприємства. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/oblik-vitrat/> (дата звернення 18.11.2023).

ОБНОВЛЕННЯ МЕТОДИКИ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ

*Софія ВОРОЖБИТ,
здобувач освіти 4 курсу, 41-3 групи
спеціальності «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Неля РУСІНА, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Кабмін Постановою № 1147 від 3 листопада 2021 затвердив нову методику нормативної грошової оцінки земель. Вона розроблялася з розрахунку безумовного дотримання існуючого рівня надходжень до місцевих бюджетів.

В Україні історично склалися три різні підходи до проведення НГО земель: окремо для земель у межах населених пунктів, окремо для несільськогосподарських земель за межами населених пунктів і ще одна – для земель сільськогосподарського призначення. У результаті показники оцінки суттєво відрізнялися. А багаторазове складання трьох видів документації ускладнювало процес її затвердження та потребувало значних витрат.

Нова методика суттєво спрощує процес та не містить неоднозначних тлумачень. Оцінка буде проводитися на всю територію громади й одразу для всіх земель. Результати оцінки вноситимуть до електронної системи Державного земельного кадастру. Це дозволить швидко надавати оціночну інформацію усім зацікавленим особам. Оскільки НГО земель є базою для оподаткування, оновлення методики навмисне відбувалося таким чином, щоб не призвести до суттєвих змін у податках. Адже значне зниження показників оцінки зменшило б надходження до місцевих бюджетів, а значне зростання – до погіршення інвестиційного клімату. Вона не повинна значно впливати на податкове навантаження, подекуди довелося зменшити коефіцієнт із цільовим призначенням земельних ділянок.

В Україні повністю проведена нормативна грошова оцінка лише: земель населених пунктів та сільськогосподарського призначення. А от несільськогосподарські землі за межами населених пунктів завжди були «проблемними». Так, НГО таких земель за промисловими підприємствами проведена лише на 57,3 %, за підприємствами транспорту й зв'язку – лише на 22,9 %. Наразі податки з земель без НГО справляється у розмірі не більше 5% від НГО ріллі по області. У середньому по країні це 27,5 тис. грн за гектар. При тому, що середня базова вартість 1 га в населених пунктах – близько 1,7 млн грн, а мінімальна оцінка 1 га промисловості чи транспорту за межами населених пунктів – близько 415 тис. грн. Така різниця у вартості ділянок одного призначення несправедлива.

Після проведення НГО земель не с/г призначення база оподаткування цих ділянок різко зросте, адже вони вже оцінюватимуться не від оцінки ріллі, а саме як землі промисловості, транспорту та енергетики, і становитиме в середньому 600-800 тисяч гривень за гектар. Тому й важливо було відкоригувати коефіцієнти, щоб не допустити різкого зростання бази оподаткування для земель, оцінка яких раніше не проводилась. Після того, як громади проведуть оцінку земель за новою методикою, середня оцінка земель промисловості, транспорту, енергетики «підтягнеться» до максимальної.

Крім того, відповідно до статті 284.1 Податкового кодексу України органи місцевого самоврядування можуть самостійно визначати ставку земельного податку в діапазоні від 0,3 до 3 % від НГО земель (стаття 274 ПКУ) і можуть легко відкоригувати фактичний розмір земельного податку за окремими цільовими призначеннями в бік як збільшення, так і зменшення. Особливо якщо брати до уваги, що середня ставка податку за землі промисловості в Україні наразі становить близько 1 % від НГО.

НГО земель громад на новій методиці застосовуватиметься вже 2023 року – в міру того, як громади затверджуватимуть нову технічну документацію з нормативної грошової оцінки земель на свою територію (у

разі виявлення бажання ОМС на проведення оцінки за новою методикою). Без затвердженої нової технічної документації сплата податків відбуватиметься «по-старому» - відповідно до затверджених по старим методикам технічних документацій з оцінки.

Тому наразі проведення нормативної грошової оцінки земель залежить виключно від волевиявлення органів місцевого самоврядування.

Середня вартість робіт щодо оцінки населених пунктів з населенням від 40 тис. до 60 тис. осіб по Київській області, для прикладу, становить 104 тис. грн, а вартість робіт з оцінки земель м. Києва становила 1,9 млн грн.

Література:

1. Кабмін готується ухвалити нову Методику нормативної грошової оцінки земельних ділянок. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/185839-kabmin-gotuyetsya-ukhvaliti-novu-metodiku-normativnoyi-groshovoyi-otsinki-zemelnikh-dilyanok>
2. У Мінагрополітики дали роз'яснення нової методики нормативної грошової оцінки земель. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/news/113181>
3. Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>

УДК 336.226.1(477)

РОЗВИТОК ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

*Владислав ГЛУЗД,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Податок на доходи фізичних осіб є однією з найважливіших складових української податкової системи. Враховуючи еволюцію податкового законодавства за роки незалежності України, можна стверджувати, що цей прямиий податок відіграє важливу роль у системі бухгалтерського обліку всіх суб'єктів господарювання та є лідером у доходах місцевих бюджетів.

Історично він є найдавнішою формою податкових відносин між державою та її громадянами. Оподаткування відіграє важливу роль у виконанні державою функції координації економічних процесів. Оподаткування є дуже складною і впливовою фіскальною категорією. Воно є невід'ємною частиною економічної системи будь-якої країни.

Система оподаткування доходів фізичних осіб була запроваджена в Україні в середині 1991 року з прийняттям Закону України «Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства» від 5 липня 1991 року.

З грудня 1992 року режим оподаткування доходів фізичних осіб регулювався Декретом Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян», який набув чинності 1 січня 2004 року.

Протягом цього періоду ставка податку на доходи фізичних осіб змінювалася досить часто, іноді кілька разів на рік. Ці зміни були зумовлені такими факторами, як розвиток ринкових відносин, зміни у формі доходів та вирівнювання доходів між малозабезпеченими та високозабезпеченими верствами населення. Наприклад, у 1993 році процентні ставки змінювалися тричі.

З 1 грудня 1993 року по 1 жовтня 1994 року максимальна відсоткова ставка становила 90%. Однак, незважаючи на те, що відсоткові ставки зросли майже вдвічі, надходження до бюджету від прибуткового податку з громадян за цей період не збільшилися, а зменшилися через ухиляння від сплати податку. Доходи від роботи за наймом оподатковувалися щомісяця за постійною ставкою у сфері первинної зайнятості та за ставкою 20% у сфері вторинної зайнятості, за винятком пільг. Наприкінці року сума податку перераховувалася в податковій інспекції за основним місцем роботи або, у разі наявності декількох джерел доходу, в податковій інспекції за місцем проживання, на підставі поданої платником податків податкової декларації.

У травні 2003 року було прийнято Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб», який вніс суттєві зміни до механізму справляння податку з доходів фізичних осіб. Декрет Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» втратив чинність, крім положень розділу 4 щодо оподаткування доходів фізичних осіб від здійснення підприємницької діяльності.

У грудні 2010 року Верховна Рада України прийняла Податковий кодекс України, і з того часу справляння податку на доходи фізичних осіб регулюється розділом 4 ПКУ.

Відповідно до ПКУ, платниками податку на доходи фізичних осіб є:

- резиденти;
- нерезиденти;
- податкові агенти Резиденти.

Оподаткуванню підлягають:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- дохід з джерелом його походження з України, який остаточно оподатковується під час його отримання (виплати, надання);
- іноземні доходи;
- доходи (прибуток), отримані за межами України. Ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про Державний бюджет України» та Податкового кодексу України є новим імпульсом для зміцнення політичної та економічної стабільності в Україні [1].

2022 рік став роком реальної спільної роботи податківців та платників податків, які єдиним фронтом пліч-о-пліч стали на захист економіки України. Адже сильна економіка, наповнений бюджет – це забезпечення видатків на оборону та безпеку держави, медицину, освіту, організацію безперебійної роботи сервісів та послуг, які надаються державними органами, виконання їх функцій.

Долаючи виклики, спричинені військовою агресією Російської Федерації проти України, ДПС у 2022 році продовжувала реалізацію місії:

«Ми є повністю прозорою, сучасною та технологічною податковою службою, яка надає якісні та зручні послуги платникам, ефективно адмініструє податки, збори та платежі і виявляє нетерпимість до корупції», та головного завдання – реалізації державної податкової політики [2].

З перших днів війни робота органів ДПС була відновлена та організована з пріоритетом на безпеку платників податків та працівників Служби, забезпечення прав суб'єктів господарювання, громадян та наповнення бюджету країни.

Завдяки ефективній організації роботи, швидкому реагуванню на ситуацію, що склалася, та прийняттю управлінських рішень упродовж 2022 року ДПС надало 3,6 млн адмінпослуг. Їх перелік, якість, повнота та своєчасність з кожним роком зростають. Наразі платники можуть скористатися 145 видами адміністративних послуг.

Більшість платників проявили себе патріотами України та в умовах дії воєнного стану сплачували податки до бюджету для підтримки економіки та ЗСУ. Це підтверджується статистикою податкових надходжень. У результаті оптимізації діяльності ДПС, послідовного аналізу ситуації та вмілого і своєчасного застосування управлінських рішень упродовж 2022 року органами ДПС в умовах війни вдалося забезпечити надходження (сальдо) до Зведеного бюджету України – 1,1 трлн гривень. Це на 98,2 млрд грн, або на 9,9 %, більше ніж 2021 року.

Зокрема, позитивна тенденція спостерігалася минулого року щодо надходжень (сальдо) до державного бюджету – це 698,7 млрд грн, що на 46,6 млрд грн, або на 7,2 %, більше ніж за довоєнний рік.

Надходження до місцевих бюджетів на 51,5 млрд грн більше порівняно з 2021 роком, а саме: 392,7 млрд грн у 2022 році проти 341,2 млрд грн за 2021 рік.

Незважаючи на негативні наслідки війни для економіки, непрості умови для праці та життя людей, втрату робочих місць, до зведеного бюджету країни у 2022 році надійшло 420,7 млрд грн податку на доходи

фізичних осіб та військового збору, це на 70,9 млрд грн більше ніж за довоєнний 2021 рік. Зросли також надходження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на 76,2 млрд грн і наразі становлять 425,3 млрд гривень [2].

Література:

1. Історія становлення податку на доходи фізичних осіб в Україні <https://sumy.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/533389.html> (дата звернення 16.11.2023).

2. Публічний звіт ДПС за 2022 рік <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/print-657704.html> (дата звернення 16.11.2023).

УДК 657

ОБЛІК: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ВИМОГИ

*Артем ДРИКАЛОВИЧ,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Поняття бухгалтерського обліку досить широке і багатогранне. Потреба в обліку виникла ще в стародавньому процесі матеріального виробництва. Облік – це процес спостереження, відчуття, вимірювання та запису фактів, природних явищ або суспільного життя [1].

Основні функції бухгалтерського обліку: інформаційна, контрольна, оціночна.

Інформаційна функція бухгалтерського обліку – передбачає надання інформації внутрішнім і зовнішнім користувачам про фінансовий стан і діяльність підприємства;

Контрольна функція бухгалтерського обліку – це можливість контролювати використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства за допомогою методів обліку;

Оціночна функція бухгалтерського обліку полягає в вимірюванні та підтвердженні вартості різних об'єктів обліку [2].

За призначенням облікової інформації господарський облік поділяється на (види господарського обліку):

1. Оперативний облік ведеться безпосередньо на місцях здійснення господарських операцій. Його дані використовуються для поточного контролю і спостереження за окремими операціями на певних ділянках господарської діяльності з метою керівництва ними в процесі їх здійснення (численність працівників, хід виконання плану тощо).

Характеристика оперативного обліку:

- Під час або відразу після операцій і процедур;
- Суворо не фіксується, джерелами інформації є документи та дані, отримані усно або візуально (інструкції із засобів спостереження);

2. Статистичний облік використовує оперативні прийоми та облікові дані (перепис населення, використання робочого часу, працівників тощо) для вивчення та контролю масштабних соціально-економічних і соціальних процесів, природних явищ.

Об'єктом статистичного обліку може бути окреме підприємство, група підприємств, галузь, усе господарство, чисельність і склад населення, рівень добробуту, стан здоров'я тощо. Статистичний облік розкриває основні закономірності соціально-економічної діяльності та суспільного розвитку.

При вивченні явищ і процесів статистика рівною мірою використовує натуральні, трудові і грошові вимірники, застосовує специфічні методи отримання й обробки інформації (масові й вибіркові спостереження, відносні і середні величини, разові обліки й переписи населення тощо).

Статистичний облік ведеться на основі даних господарського та бухгалтерського обліку, а також первинного обліку, організованого самостійно органами статистики.

3. Податковий облік надає суб'єктам господарювання необхідну інформацію для своєчасного обчислення та сплати податків та інших

обов'язкових платежів, а також підготовки та подання податкової звітності.

4. Бухгалтерський облік – це система суцільного, безперервного, зареєстрованого та взаємопов'язаного відображення господарської діяльності підприємств (установ, організацій) із узагальненням усіх господарських операцій з використанням валюти. Це традиційне визначення бухгалтерського обліку, яке дається в навчальній літературі. Закон України від 16 липня 1999р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Бухгалтерський облік визначається як процес ідентифікації, вимірювання, реєстрації, накопичення, синтезу, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1].

Принцип бухгалтерського обліку – це правило, якого необхідно дотримуватися під час вимірювання, оцінки та реєстрації економічних операцій і під час представлення їх результатів у фінансових звітах.

Фінансова звітність та бухгалтерський облік в Україні базуються на таких основних принципах:

1. Обачність – це застосування методів оцінки в бухгалтерському обліку, уникнення недооцінки зобов'язань і витрат компанії та переоцінки активів і прибутків компанії.

2. Повне розкриття – фінансова інформація повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та економічних подій, які можуть вплинути на рішення, прийняті на цій основі.

3. Автономія – кожен бізнес вважається юридичною особою, окремою від своїх власників. Тому особисті активи та борги власників не відображаються у фінансовій звітності компанії.

4. Послідовність – це принцип безперервного застосування (з року в рік) обраної компанією облікової політики. Зміна методів бухгалтерського обліку може бути здійснена лише у випадках,

передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути пояснена та представлена у фінансовій звітності.

5. Безперервність – оцінювання активів та зобов'язань підприємства здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі.

6. Нарахування та відповідність доходів і витрат – для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

7. Превалювання змісту над формою – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

8. Історична (фактична) собівартість – пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво і при-дбання.

9. Грошовий вимірник – це вимірювання та об'єднання всіх економічних операцій компанії в її фінансових звітах у єдину грошову величину.

10. Періодичність – можливість поділу діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності [2].

Література:

1. Облік: поняття, види, вимоги, користувачі. URL: <https://www.kursak.com/oblik-poniattia-vydy-vymohy-korystuvachi/> (дата звернення 17.11.2023).

2. Бухгалтерський облік, його сутність, види та завдання. Предмет і метод бухгалтерського обліку. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:b59d4a98ae4e148da29f1a6ba583b30054ca2825/latest/162038/index.html (дата звернення 17.11.2023).

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Дарина ЖУК,
здобувачка освіти 3 курсу, О-31 групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Валентина РУДНИК
викладачка-методистка
ВСП «БФК НУБіП України»*

Фінансова звітність - це система, завданням якої є передача сигналів керівництву для планування подальшого перспективного розвитку підприємства.

Вивчаючи бухгалтерський баланс, як основну форму фінансової звітності, можна багато дізнатися про підприємство, але для глибоких висновків цього недостатньо.

Насамперед, розглянемо кілька авторських підходів закордонних науковців щодо розуміння сутності та змісту фінансової звітності, які допоможуть надалі якісно її аналізувати та оцінювати вартість підприємства.

Томас Р. Ітельсон у своїй книзі «Фінансова звітність: Покроковий посібник з розуміння та створення фінансових звітів» розкриває сутність та зміст фінансової звітності, ретельно розглядає Баланс, Звіт про фінансові результати і Звіт про рух грошових коштів, а також наводить приклади їх формування конкретним підприємством, простежуючи, як працює кожна з цих форм і як вони взаємопов'язані між собою [1].

Асват Дамодаран у своїй роботі «Інвестиційна оцінка: Інструменти та методи оцінки будь-яких активів» розкриває розуміння фінансової звітності з позицій її застосування для інвестиційної оцінки, розкриваючи повний спектр моделей оцінки компаній. За своєю суттю, це настільна книга-довідник на всі випадки інвестиційного життя [2].

Тім Колер, Марк Гедхарт, Девід Веселс в книзі «Оцінка: вимірювання та управління вартістю компаній» розкривають джерела

формування вартості та створення компанії, спираючись на фінансову звітність. Це ще раз доводить значимість фінансової звітності як для власників та керівників компаній, так і для їх інвесторів і кредиторів [3].

Чимало і вітчизняних економістів підтверджують значущість фінансової звітності, яку в рамках української дійсності називають бухгалтерська (фінансова) звітність. Але при цьому багато авторів вказують на проблеми складання фінансової звітності, особливо, пов'язані з частими змінами в чинному законодавстві щодо ведення бухгалтерського фінансового обліку та складання бухгалтерської (фінансової) звітності, яка є завершальним етапом фінансового обліку, «щоденником» підприємства, який дозволяє надати фінансову оцінку його діяльності.

Фінансовий облік, на думку Воррена Баффета, – мова бізнесу. Нариси Баффета є «цікавим посібником з осмислення і застосування фінансової інформації» [1]. Баффет вказує на важливі відмінності між обліковими та економічними доходами, між бухгалтерським та обліковим гудвілом, між обліковою балансовою та внутрішньою вартістю; вважає, що умовності загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (GAAP) ускладнюють пошук відповіді на такі питання, як: яка приблизна вартість підприємства, її можлива здатність виконати майбутні зобов'язання тощо. І дійсно, при всій складності діяльності підприємства жодна система обліку не може дати абсолютно точні відповіді, оскільки багато аспектів, на його думку, не розкрито в повному обсязі або занадто завуальовані.

Мета фінансового обліку полягає в тому, щоб з усіх бухгалтерських транзакцій створити цілісну картину фінансового стану підприємства і правдиво відобразити це у фінансовій звітності.

Актуальність досліджень у цій сфері полягає в тому, що фінансова звітність містить результати роботи підприємства та його стан на певну дату, що з позицій фінансового аналізу є ще однією проблемою.

Фінансовий стан підприємства та успіхи в періоді аналізуються через три форми фінансової звітності:

- Звіт про фінансові результати: відповідає на запитання яку виручку отримало і скільки прибутку заробило те чи інше підприємство?

- Звіт про рух грошових коштів: відповідає на запитання: скільки грошей отримало і від кого, кому їх сплатить і чому те чи інше підприємство?

- Балансовий звіт (баланс): кому і скільки грошей винні, яка частка власників у майні підприємства?

Розглянемо порядок побудови та аналізу форм фінансової звітності:

1. Звіт про фінансові результати: виручка, собівартість, операційні витрати, операційний прибуток, чистий прибуток.

2. Звіт про рух грошових коштів: операційний грошовий потік, інвестиційний грошовий потік, фінансовий потік.

3. Баланс (майно та борги підприємства): оборотні активи, кошти, інші активи, капітал власників підприємства, кредити та інші фінансові зобов'язання, поточні зобов'язання.

Інформація, що міститься у фінансовій звітності, використовується для наступних цілей:

- Аналіз фінансового стану підприємства;
- SWOT – аналіз підприємства;
- PEST – аналіз підприємства;
- Аналіз інвестиційної привабливості підприємства.

Таким чином, можемо резюмувати, що бухгалтерська звітність підприємства є основною ланкою забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства, що можливе завдяки її ретельному аналізу.

Якщо інформація, відображена у фінансовій звітності підприємства буде викривлена, то неможливо отримати об'єктивну оцінку поточного фінансового становища підприємства.

Важливим аспектом при складанні бухгалтерської (фінансової) звітності є облікова політика підприємства, яка є прямою підказкою бухгалтеру при веденні бухгалтерського обліку та складанні

бухгалтерської (фінансової звітності). Правильно складена облікова політика дозволяє встановити критерій суттєвості помилки, тобто. рівень суттєвості показника, пропуск якого чи спотворення якого впливає на прийняття на основі бухгалтерської звітності управлінських рішень.

Отже, основними проблемами при складанні бухгалтерської звітності підприємства є викривлення фінансової інформації, при якому відбувається спотворення класифікації доходів підприємства, завищення розміру дебіторської заборгованості, зниження розміру кредиторської заборгованості та багато іншого. З метою усунення спотворень фінансової звітності підприємства, керівництву необхідно розробляти та впроваджувати систему внутрішнього фінансового контролю.

Література:

1. Кебко В.В. Фундаментальні основи розвитку складових сучасної фінансової звітності. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 23–28.
2. Корінь А.М. Шляхи удосконалення методики складання фінансової звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 994–998.
3. Вигівська І.М. Поняття достовірності фінансової звітності та фактори впливу при її визначені. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 1(79). С. 145–154.

УДК 657:336.221

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

*Вадим КНАПЕЦЬ,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Бухгалтерський облік як інформаційна модель оброблення інформації про об'єкти, явища та процеси на мікрорівні повинен модифікуватися в рамках домінантних змін економічного середовища.

Незаперечним залишається той факт, що розвиток теоретичних, методологічних та організаційних основ системи бухгалтерського обліку базується на застосовуваних або ж затребуваних інформаційних конструкціях, які є окремим елементом сучасних економічних теорій та теорій управління. Неокласичні теорії економічного розвитку, що лежать в основі державної економічної політики, не в змозі надати пояснення щодо виникнення, за останні роки, ряду кризових явищ в економіці. Тим більше вони не розкривають сутності бухгалтерського обліку як вагової структурної одиниці системи управління, взаємозв'язків та взаємозалежності між системою обліку та управлінським процесом, а головне – не розглядають систему бухгалтерського обліку в якості важливого інструменту досягнення цілей перспективного розвитку суб'єкта господарювання. Наразі все більшої популярності набувають підходи до пояснення економічних процесів та явищ за допомогою неоінституційних теорій, базових принципів, які враховують суб'єктивні та об'єктивні чинники, що не виражаються за допомогою класичних економічних категорій, а враховують поведінку економічних суб'єктів в рамках конкретної ситуації, наявних та потенційних обмежень, ідентифікованих проблем, встановлених цілей тощо.

Застосування методологічних конструкцій інституційної теорії надасть можливість вирішення наступних взаємопов'язаних між собою проблем: 1) нерозуміння управлінським персоналом важливості бухгалтерського обліку в якості інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень; 2) відсутність теоретичної, методологічної та організаційної узгодженості між системами бухгалтерського обліку та управління; 3) нездатність системи бухгалтерського обліку оперативно реагувати на зміни в соціально–економічному середовищі; 4) неспроможність традиційного облікового інструментарію задовольнити інформаційні потреби управлінського персоналу. Формальні і неформальні інститути мають вплив на економічні

структури (суб'єкти підприємницької діяльності), які згідно інституційної теорії включено до такої категорії як «організація». Існування певного набору інститутів, а отже, наявність певних інституційних рамок функціонування організацій, забезпечує появу якісно нових видів суб'єктів господарювання та визначає напрями їх розвитку.

Розглядаючи зазначені проблеми в контексті інституційної теорії, можна визначити ключові напрямки модифікації системи бухгалтерського обліку для забезпечення ефективності управління в умовах сучасного економічного середовища.

1) Свідомість управлінського персоналу:

Інституційна теорія вказує на важливість формування нових інститутів, які підтримують інформаційну культуру в організації. Застосування цієї концепції до бухгалтерського обліку вимагає акценту на підвищенні рівня освіченості та свідомості управлінського персоналу стосовно ролі обліку в управлінні.

2) Узгодженість між системами:

Інституційний підхід вказує на необхідність створення узгоджених структур між системами бухгалтерського обліку та управління. Це може бути досягнуто шляхом впровадження єдиної методології та стандартів, які забезпечать взаємну сумісність та зрозумілість обох систем.

3) Оперативна реакція на зміни:

Застосування інституційних принципів в системі бухгалтерського обліку дозволить створити гнучкі структури, які здатні оперативно реагувати на зміни в соціально-економічному середовищі. Впровадження нових методів збору та аналізу даних дозволить швидше адаптувати систему до змін у ринкових умовах.

4) Інновації в обліковому інструментарії:

Інституційний підхід підкреслює важливість створення нових інститутів, які сприяють розвитку інноваційних облікових інструментів. Це може включати в себе застосування нових технологій, розширення

функціоналу облікових систем та активну участь у процесах цифрової трансформації.

Загальна ідея полягає в тому, щоб використовувати принципи інституційної теорії для створення гнучкої та адаптивної системи бухгалтерського обліку, яка відповідає сучасним вимогам економічного середовища. Інституційні зміни в бухгалтерському обліку можуть сприяти покращенню управління, підвищенню якості прийняття рішень та забезпеченню стабільності в умовах невизначеності та швидкої змінливості ринків.

У висновку важливо підкреслити, що впровадження інституційного підходу до модифікації системи бухгалтерського обліку є ключовим етапом для сучасних організацій у досягненні успішного управління в умовах складного економічного середовища.

Нові інституційні механізми сприятимуть створенню ефективної внутрішньої інфраструктури, яка враховує специфіку сучасного підприємництва та ринкових умов. Забезпечення взаємодії між системами бухгалтерського обліку та управління, підвищення рівня обізнаності персоналу та впровадження інновацій у обліковий інструментарій є критичними елементами для успішного функціонування підприємства в динамічному бізнес-середовищі.

Систематичний аналіз інституційних аспектів в контексті бухгалтерського обліку дозволяє вирішувати актуальні проблеми, зокрема, вдосконалювати взаємодію з управлінським персоналом, покращувати узгодженість систем та забезпечувати оперативну реакцію на зміни в економічному середовищі.

Усе це сприятиме ефективній адаптації до викликів ринкової конкуренції та змін у споживчих уподобаннях, забезпечуючи підприємствам необхідні інструменти для досягнення конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Отже, інституційний підхід до розвитку системи бухгалтерського обліку визначається як стратегічно важливий для організацій, що прагнуть до успішного функціонування в умовах постійної зміни.

Література:

1. Тези виступів на Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні тенденції бухгалтерського обліку та оподаткування» м. Житомир за 25 листопада 2016р. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/tezi_vsi.pdf (дата звернення: 20.11.2023)

УДК 336.2(477)

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

*Оксана КОЗАЧОК,
здобувач освіти 1 курсу, 4–ОБ групи
спеціальності «Облік та оподаткування»
Науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент
ВСП «РФК НУБіП України*

Історія існування податку на прибуток має давні коріння, а його розвиток в нашій країні відбувався поступово. У різні періоди розвитку суспільства вводились різноманітні податки. Спочатку податки існували у вигляді безсистемних платежів, що носили переважно натуральну форму. З 1898 року була введена система промислового податку за 4 класами місцевості та за розрядами підприємств. Був встановлений додатковий промисловий податок з капіталу і процентний збір з прибутків акціонерних та інших підприємств (0, 15 відсотків від суми основних фондів). У 1918 році податкова політика України складалась із 4-х прямих (поземельний податок, основний промисловий податок, податок на приріст прибутку, податок на нерухоме майно) та 4-х непрямих податків. Проте наповнення дохідної частини бюджету українського казначейства за рахунок прямих податків було дуже «незначним». Прибутковий податок із споживчої кооперації та господарських органів громадських організацій був введений в 1923 році. Він сплачувався щоквартально із балансового прибутку за

ставкою 35 % для споживчої кооперації і 25 % – для господарських органів громадських організацій. [2].

Слід зазначити, що в Україні система оподаткування прибутку підприємств проводилася з частою зміною об'єкта оподаткування. Так, із 1991 року податок стягався з прибутку, у 1992 – з доходу, у 1993 році – спочатку з прибутку, а потім (із другого кварталу даного року) знову з доходу. У 1994 році об'єктом оподаткування залишався дохід, а з 1995 – знову здійснений перехід до оподаткування прибутку.

Задля узгодження власної податкової системи України з податковими системами розвинених країн, урядом приймався ряд нормативних документів [1].

У період з 2011 по 2016 роки ставка податку на прибуток в Україні була знижена із 25 відсотків до 18 відсотків та на сьогодні є однією із найнижчих серед країн ЄС [2].

Ключовою зміною механізму оподаткування прибутку в Україні стало запровадження нового принципу визначення податку на прибуток, який тепер обчислюється виходячи із бухгалтерського фінансового результату та підлягає коригуванню на так звані податкові різниці. Слід зазначити, що ставка 18 відсотків є базовою ставкою для будь-якої діяльності згідно ст. 136 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), проте є винятки відповідно до ст. 141 ПКУ, а саме:

- страхової діяльності, дохід (не прибуток) від якої оподатковується за ставкою 0,3 відсотки;
- виплати доходу нерезидентам та прирівняних до них осіб із джерелом походження такого доходу з України – за ставкою 0, 4, 6, 12, 15 відсотків коштом нерезидента;
- виплати нерезидентам страхових платежів (тобто плати за страхування - внесків, премій) – у розмірі 0,12 %, та страхових виплат (тобто страхового відшкодування, яке виплачується при настанні

страхового випадку) оподатковуються за ставкою у розмірі 0, 4, 12 відсотків.;

– букмекерської діяльності – дохід оподатковується за ставкою 10, 18 відсотків;

– діяльності із випуску та проведення лотерей – дохід оподатковується за ставкою 30 відсотків.

Податок на прибуток підприємств, крім великого фіскального значення, має й широкі можливості для регулювання і стимулювання підприємницької діяльності [1].

Таким чином, з оглядом на історію становлення ПДФО та пройдені етапи його удосконалення можна побачити позитивні зміни, що відбувалися під час раціоналізації облікового процесу з обліку податку на доходи фізичних осіб.

Література:

1. Андрющенко В.Л. Податкова система. URL: https://pidru4niki.com/67044/ekonomika/podatok_dohodi_fizichnih_osib (дата звернення: 08.11.2023).

2. Головне управління ДПС у Сумській області. Історія становлення податку на доходи фізичних осіб в Україні. URL: <https://sumy.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/533389.html> (дата звернення: 08.11.2023).

УДК 336.22:339.9(477)

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ОПОДАТКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

*Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Податки завжди відігравали важливу роль у функціонуванні економічної системи. Очевидно, що цей складовий елемент економічного

організму суспільства повинен адаптуватися до зовнішніх впливів та тенденцій, особливо в умовах процесів глобалізації.

Глобалізація впливає на податкову систему у різноманітних аспектах та сферах. Навіть на рівні теорії та податкової доктрини її вплив виявляється з різними проявами та наслідками, оскільки її ключовою характеристикою є прискорення обміну інформацією, інноваціями та науковими ідеями.

Поява мережі Інтернет дозволила скоротити витрати на реалізацію електронних комунікацій за рахунок низької собівартості передачі інформації і значно підвищити швидкість обміну даними, що привело до збільшення оборотів грошових і матеріальних ресурсів підприємств. Електронні комунікації на основі інтернет-технологій створюють такі можливості для бізнесу:

- а) освоєння нових ринків;
- б) залучення нових клієнтів;
- в) скорочення витрат часу на ведення справ;

г) оперативна реакція на зміну ринку. Як показав практичний досвід використання систем електронної комерції, економія від використання схем B2B може досягати 15% в процесі закупівель і 22% – у процесі збуту за рахунок оптимізації логістики, консолідації закупівель, зменшення посередницької маржі й досягнення оптимальної ціни [2].

На початку XXI століття в Україні відбувається природне зростання кількості учасників сегмента електронної комерції, їх зацікавленість у системах інтернет-торгівлі. Це свідчить про те, що національний бізнес відзначається тенденцією вступати в сферу електронної комерції, слідуючи глобальній динаміці цифровізації економічних відносин.

Отже, в пошуку перспективних шляхів удосконалення бізнес-процесів українських підприємств на наступні 5-10 років актуальною стає задача їхнього адаптування до сучасних електронних форм комунікацій. Розв'язання цього завдання призводить до численних переваг як для

підприємств, так і для їхніх партнерів. Для компаній, що продають товари, це означає розширення ринків присутності, збільшення обсягів продажів, підвищення оборотності активів та зниження витрат, що в сумі підвищує їхню конкурентоспроможність та стійкість у динамічному середовищі сучасного бізнесу. Для покупців це означає зручність, надійність, практичність та економію часу при здійсненні покупок.

Вплив електронної компоненти на ділові відносини сильно відчувається у традиційній економіці, породжуючи передові форми проведення бізнес-процесів, що призводить до змін не лише у структурі суб'єктів ринку, але й у технологіях їх управління. Фахівці вважають, що основною формою «цифрування» бізнес-процесів підприємств стане поширення електронного документообігу. Наразі компанії переходять до онлайн-обміну внутрішніми та зовнішніми документами, замінюючи ручні підписи та печатки електронними цифровими підписами все частіше. Законодавство України вже враховує норми для проведення податкових перевірок у електронному форматі. Державна фіскальна служба України оголосила, що всі українські компанії матимуть можливість проходити процедуру перевірки онлайн.

Сучасна податкова політика в умовах глобалізації наповнюється новим змістом. Вона не повинна обмежуватися у часі, а має бути розрахована на довгострокову перспективу. Податкова політика не може бути самодостатньою у тому розумінні, що зорієнтована лише на внутрішні чинники, зумовлена лише внутрішнім детермінантами. Шлях до автаркії, як свідчить практика, у сучасному світі є утопічним. Від такої самоізоляції та нехтування зовнішніми економічними реаліями та тенденціями програє передусім країна, яка підтримує такий режим [1].

Висока мобільність факторів виробництва, що є важливою рисою сучасного світу, стає ключовим об'єктом оподаткування в багатьох країнах. Таким чином, податкова політика перетворюється на значущий фактор конкурентної боротьби за обмежені виробничі ресурси, і вимоги до

її змісту та якості нещадно зростають. У сучасному світі лише ті держави, які здатні розробити та ефективно впровадити послідовну, прозору та конкурентоспроможну податкову політику, забезпечать собі переваги в умовах глобалізації та зростання конкурентності.

Таким чином, вплив глобалізаційних процесів на систему оподаткування є дуже складним і має різноманітні наслідки. У багатьох випадках ці наслідки є негативними, оскільки у таких умовах спостерігається «ерозія» бази оподаткування, і здатність податкових органів країн чітко віддзеркалювати тенденції економічного та податкового розвитку на національному або міжнародному рівні обмежена. Ці чинники призводять до зменшення ефективності реалізації податкової політики країни, а також здатність до міжнародної співпраці в сфері оподаткування загалом є недостатньою.

Література:

1. Вплив глобалізації на систему оподаткування та податкову політику України. К. І. Швабій, кандидат https://www.libr.dp.ua/text/sp2009_1_17.pdf (дата звернення 16.11.2023).

2. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства. Л. Л. Лазебник, доктор економічних наук, університет ДФС України. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268452991.pdf> (дата звернення 16.11.2023).

3. Діджиталізація та глобалізаційні тенденції трансформації оподаткування. Микола Назаров, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, університет ДФС України. URL: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/95178729/2021_II_International_Tax_Congress_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf?1670005889=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3D95178729.pdf&Expires=1700167867&Signature=df21AVndPE8FP~FemT0EIOBk5uqtWEK1mskyo8zJ3TQTgPXIzutqg (дата звернення 16.11.2023).

4. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-lypen-2023> (дата звернення 16.11.2023).

ВПЛИВ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ НА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

*Інна ЛЮТКО,
здобувач освіти 1 курсу, 4–ОБ групи
спеціальності «Облік та оподаткування»
Науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент
ВСП «РФК НУБіП України*

Відомо, що система оподаткування – це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів), що стягуються в порядку, який встановлений відповідними законами держави до бюджетів різних рівнів, а також до державних цільових фондів. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить, що система оподаткування, яка прийнята у тій чи іншій країні впливає на економічні процеси як на макро, так і на мікроекономічних рівнях.

Рівень податкового навантаження – один із найбільш вагомих зовнішніх чинників, що впливає на діяльність підприємств, а тому й потребує детального вивчення в умовах реформування фінансової системи України. Насамперед, необхідно врахувати, яким чином кожен податок впливає на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, а саме на обсяг реалізації, собівартість продукції, прибуток, платоспроможність, фінансову стійкість, мобілізацію оборотних коштів підприємства. [1].

Акцизний податок – це непрямий податок, що встановлюється на підакцизні товари та включається в їхню ціну. Аналіз порядку обчислення та встановлених термінів сплати акцизного податку до бюджету дає змогу зробити такі висновки:

- негативний вплив на фінансовий стан суб'єктів господарювання здійснює сплата акцизного податку на імпортовані товари. Суб'єкти господарювання зобов'язані сплатити акцизний збір під час митного очищення товару, а за алкогольні та тютюнові вироби під час придбання

марок акцизного збору. Відшкодування цих коштів відбувається тільки після реалізації товарів споживачам. Отже, матиме місце іммобілізація обігових коштів суб'єктів господарювання. Водночас слід звернути увагу на те, що в разі імпорту підакцизних товарів Секція V. Оподаткування діяльності підприємств: проблеми та перспективи розвитку 99 не дозволяється використовувати векселі для розрахунків з бюджетом, що робить неможливим відкласти сплату акцизного збору;

- у підприємств, що виробляють та реалізують підакцизні товари також може мати місце іммобілізація обігових коштів на сплату акцизного податку. Це пояснюється тим, що оподатковуваний оборот з продажу підакцизних товарів, який ураховується для обчислення акцизного збору визначається за фактом відвантаження підакцизних товарів. Така ситуація частіше трапляється за щоденної та подекадної сплаті податку;

- негативний вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств – платників акцизного збору матиме місце тоді, коли встановлення або підвищення ставок податку призводить до підвищення цін, обмежуючи обсяг виробництва і реалізації продукції та створюючи затоварення [2].

Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств є досить суттєвим, та водночас складним та недостатньо визначеним. По-перше, непрямі податки включаються в ціну реалізації. Це може негативно вплинути на обсяги виробництва і реалізації продукції, призводить до зростання їх залишків. По-друге, на суму непрямих податків зростають витрати підприємств, а значить і їх потреба у фінансових ресурсах – обігових коштах [3].

Отже, чинна система оподаткування України впливає на фінансовий стан підприємства через іммобілізацію обігових коштів та на результат діяльності суб'єктів господарювання через включення податків у собівартість продукції, що впливає на розмір прибутку підприємств і є ціноутворюючим елементом, а також до ціни реалізації продукції (робіт,

послуг). Це може призвести до зменшення виручки від реалізації, накопичення залишків продукції, скорочення обсягів виробництва, втрати окремих ринків збуту, відмови від деяких напрямків господарювання або взагалі банкрутства.

Література:

1. Загура Б. Аналіз впливу оподаткування на господарську діяльність підприємств. URL: [https:// evnuir.vnu. edu.ua/bitstream/123456789/16914/1/47.pdf](https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16914/1/47.pdf) (дата звернення: 08.11.2023).
2. Ткачук Н. Вплив податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echscenu_2015_4_22 (дата звернення: 08.11.2023).
3. Грановська І. В. Вплив оподаткування на економічну діяльність підприємств. URL: [http://molodyvcheny. in.ua/files /journal/2017/1/135.pdf](http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/1/135.pdf) (дата звернення: 08.11.2023).

УДК 657.6

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

*Дарина МАРТИНЮК
здобувач освіти З курсу, 31-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Шляхи покращення виробничих запасів є важливим аспектом управління запасами, спрямованим на оптимізацію наявності матеріалів, необхідних для виробництва. Це включає аналіз попиту, оптимізацію процесів управління запасами, роботу з постачальниками, використання технологій і розробку стратегій для підвищення продуктивності та зниження витрат. Оптимізація виробничих запасів спрямована на підвищення ефективності виробництва, зниження витрат і поліпшення обслуговування клієнтів.

Сучасні методи обліку виробничих запасів орієнтовані на точність, ефективність та автоматизацію. Між ними використовують: АВС-аналіз: є

методом класифікації запасів за їхнім рівнем важливості для бізнесу. Цей метод використовується для того, щоб краще розуміти, які товари або матеріали є найбільш важливими для компанії та потребують більшої уваги при управлінні запасами.

Класифікація відбувається на основі таких критеріїв:

- критичність товарів для бізнесу: які товари або матеріали необхідні для безперервної роботи компанії чи виробничого процесу;
- кількість витрат на запаси: яка кількість коштів залучається для утримання певного рівня запасів;
- прогнозована частота використання або продажу: як часто певні товари використовуються або продаються.[1]

Результати ABC-аналізу поділяють запаси на три категорії:

A-категорія (високе значення): Це товари, які становлять невелику кількість в запасах, але мають велике значення для компанії. Ці товари потребують постійного моніторингу та управління.

B-категорія (середнє значення): Товари цієї категорії мають помірне значення для компанії та потребують середнього рівня уваги при управлінні запасами.

C-категорія (низьке значення): Це товари, які складають велику частку запасів, але мають невелике значення для компанії. Управління цими товарами може бути менш інтенсивним.

Just-In-Time (JIT): це метод управління запасами, спрямована на зменшення запасів шляхом доставки товарів тільки в потрібний момент для виробництва чи продажу. Основна ідея полягає в тому, щоб мати тільки ту кількість товарів, яка необхідна на момент виробництва, щоб уникнути накопичення запасів і знизити затрати на їх утримання. JIT передбачає гнучкість та точність у виробництві, орієнтуючись на поточні потреби ринку.

Метод середньозваженої вартості: Обчислення вартості запасів на підставі середнього показники - це спосіб оцінки вартості запасів, де кожен

новий придбаний товар або матеріал враховується на основі середньої вартості попередніх запасів разом з новими цінами. Цей метод використовує формулу, щоб обчислити середню вартість одиниці товару, об'єднавши в собі як минулі так і нові вартості. Він може допомогти уникнути великих коливань вартості запасів через різкі зміни цін, оскільки враховує як попередні, так і найновіші вартості.[3]

RFID-технології використовують радіочастотні мітки для бездротового передавання даних, дозволяючи ідентифікувати та відстежувати об'єкти, до яких вони прикріплені. У контексті управління запасами, RFID-технологія дозволяє автоматизувати процес відслідковування та контролю за запасами в реальному часі. Мітки RFID можуть бути прикріплені до товарів або упаковок, інформація на них може бути зчитана з відстані за допомогою спеціальних ридерів або антен, що дозволяє швидко та ефективно виявляти, ідентифікувати та відстежувати товари в різних точках виробництва, логістики чи роздрібної торгівлі. Це спрощує і прискорює процеси інвентаризації, поставок та взаємодії з клієнтами.

ERP-системи: Інтегровані програмні системи, призначені для інтегрованого управління різними бізнес-процесами в компанії. Вони об'єднують у себе різні функції, такі як управління запасами, фінансами, виробництвом, ресурсами людей тощо в єдину систему.

Щодо управління запасами, ERP-системи дозволяють компаніям ефективно контролювати запаси на всіх етапах, від планування до виробництва та продажу. Вони забезпечують потрібні інструменти для оптимізації запасів, враховуючи попит, прогнози, управління поставками та інші фактори, що впливають на запаси. Завдяки інтеграції всіх бізнес-процесів, ERP-системи дозволяють компаніям отримувати одну цілісну картину своєї діяльності, сприяють зниженню затрат та покращенню ефективності управління запасами.[2]

Існує декілька стратегій управління запасами, що дозволяють співробітникам відповідних служб визначати на основі проведення наближених нескладних розрахунків політику підприємства в управлінні запасами. Стратегія найбільшої обачності. Відповідно до даної стратегії розмір необхідного запасу визначається як добуток максимального споживання запасів (по будь-якій позиції) протягом одного дня на найбільшу тривалість періоду постачання, яке мало місце по виданим підприємством замовленням. У результаті створюються запаси, які практично не можуть бути повністю використані до моменту оформлення чергового замовлення на їх поповнення. Стратегія додаткового резерву. Гарантія потреб забезпечується в цьому випадку за рахунок створення додаткового резерву матеріальних ресурсів. Величина додаткового резерву визначається по одному з методів, викладених нижче.

Стратегія відсотка від попиту. В основі даної стратегії лежить аналіз частоти попиту на матеріальні запаси за наслідками роботи протягом одного дня. Дані про величину попиту заносяться в графік розподілів наростаючим підсумком. Потім встановлюється та частина загального числа періодів видачі замовлень, для якої допустимо повне витрачання запасів, що не спричиняють за собою порушення виробничого процесу. По цій величині з графіка визначається величина попиту, відповідна встановленим випадкам повного використання запасів.

Отже, шляхи вдосконалення обліку запасів є необхідними кроками для підвищення ефективності виробництва, зниження витрат і підвищення конкурентоспроможності компанії на ринку.

Ці методи включають розробку ефективних стратегій управління запасами, а також впровадження сучасних технологій і систем, які сприяють точному обліку та управлінню запасами в режимі реального часу. Удосконалення обліку запасів дає компаніям можливість ефективно прогнозувати попит, оптимізувати рівень запасів і гнучкіше реагувати на зміни у виробничих процесах. Такий підхід до управління запасами не

тільки приносить економічну вигоду, але й формує основу для стабільного і прогресивного розвитку підприємств у відповідь на постійно мінливі вимоги ринку. Тому вдосконалення обліку запасів стає ключовим елементом успішної стратегії для компаній, які прагнуть до сталого зростання і підвищення конкурентоспроможності.

Література:

1. Стратегії управління запасами [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://finance-credit.news/ekonomika-logistika/strategiji-upravlinnya-zapasami-68861.html>.
2. Стерлігова О.М. Управління запасами в ланцюгах постачання / М: ІНФРА-М, 2018р.
3. Бродецький Г.Л. Управління запасами. Повний курс МВА/М.: Ексмо, 2020р.
4. Кондрат Р. Р. Оптимальні стратегії управління запасами в багатомономенклатурних моделях при загальних поставках [Електронний ресурс] / Роман Русланович Кондрат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29446/1/Konrad_bakalavr.docx.

УДК 657.01:339.92(477)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*Тетяна НАУЛІК,
здобувач освіти 5 курсу, 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Ірина ЧЕРНЕГА,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «РФК НУБіП України»*

Глобалізація стала невід’ємною частиною економічного ландшафту, реформуючи підходи до ведення бізнесу та фінансового управління. Для підприємств в Україні, що ведуть свою діяльність в умовах глобальної конкуренції, цей процес вносить як виклики, так і можливості, особливо в галузі обліку та оподаткування.

Глобалізація бухгалтерського обліку в першу чергу вимагає застосування Міжнародних стандартів освіти для професійних бухгалтерів, проголошуються нові вимоги до професії обліковця.

Бухгалтер сучасності – це компетентна, освічена особистість, котра йде в ногу з часом. Це всебічно розвинена людина, що постійно займається самовдосконаленням та професійним розвитком та ніколи не зупиняється на досягнутому, це комунікабельний, здатний до продуктивного ділового спілкування спеціаліст, що в змозі розібратися у найскладніших економічних питаннях.

Аналіз наукової фахової літератури та практичного досвіду показує, що всі без виключення елементи підприємницької діяльності та бухгалтерського обліку формуються під безпосереднім впливом глобалізаційних процесів. Розглянемо деякі з них [1 с. 10].

Виклики глобалізації для обліку підприємств:

1. Міжнародні стандарти обліку. З глобалізацією зростає важливість використання міжнародних стандартів обліку, таких як IFRS (Міжнародні стандарти фінансової звітності). Це вимагає від підприємств уніфікації своїх фінансових звітів для взаєморозуміння з іноземними партнерами та інвесторами

2. Глобальний характер бізнесу створює виклики для обліку під час крос-бордер операцій Крос-бордер операції – це бізнес-операції, які включають пересування товарів, послуг, капіталу, інформації чи трудових ресурсів через межі країн. Такі операції можуть мати різні форми, включаючи міжнародну торгівлю товарами і послугами, інвестиційні операції, фінансові транзакції, переміщення персоналу, аутсорсинг та інші форми економічної взаємодії між країнами.. Підприємства повинні розробляти ефективні системи обліку для відстеження та звітування за різними юрисдикціями.

3. Валютний ризик. Зменшення валютних бар'єрів може призвести до збільшення валютного ризику для підприємств. Облік і управління цим

ризиком вимагають додаткових знань та стратегій: адаптуватись до міжнародних стандартів, які враховують валютні аспекти глобальної діяльності та правильно показати у фінансовій звітності рух коштів по валютних рахунках

Можливості для підприємств в Україні в умовах глобалізації:

1. Збільшення доступу до нових ринків. Глобалізація відкриває можливості для українських підприємств, залучаючи іноземних клієнтів та розширювати свої ринки.

2. Міжнародні інвестиції. Зростання інтересу іноземних інвесторів може призвести до залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку підприємств в Україні

3. Ефективніше реформування податкової системи. Глобальні зміни в податковому законодавстві можуть відкривати можливості для оптимізації оподаткування та зменшення податкового тягаря для підприємств.

Специфічні аспекти глобалізації для підприємств в Україні:

1. Податковий клімат. Україна, виходячи із своєї глобальної інтеграції, повинна створити привабливий податковий клімат для іноземних інвесторів, забезпечуючи прозорість і стабільність податкового законодавства.

2. Кваліфікація фахівців. З глобалізацією росте потреба висококваліфікованих фахівців, зокрема в секторі обліку та податкового консалтингу, які володіють міжнародними стандартами та практиками.

3. Інновації та технології. У вимірах глобальних тенденцій підприємства в Україні повинні активно впроваджувати інноваційні технології в галузі обліку та оподаткування, щоб залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку.

В економічних дослідженнях для оцінки готовності країни до глобалізації використовується Індекс глобальної конкурентоспроможності.

За даними Глобального звіту про конкурентоспроможність, представленого Всесвітнім економічним форумом, за показником Індексу глобальної конкурентоспроможності Україна посідає 89 місце серед 139 країн, тобто наша держава практично беззахисна перед глобальними гравцями. На цей показник вплинули й показники бухгалтерської професії: рівень стандартів звітності та аудиту (128 місце), ефективність корпоративного керівництва (90 місце), рівень захисту інвесторів (93 місце) [2, с. 356].

Глобалізація приносить із собою як виклики, так і можливості для підприємств в Україні. Адаптація до нових стандартів обліку та оподаткування, розвиток ефективних технологій та адекватна реакція на податкові та регуляторні зміни дозволять українським підприємствам вигравати на світовій арені та забезпечувати стійкий економічний розвиток в умовах глобальних трансформацій.

Література:

1. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства [Електронний ресурс]: монографія / О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В. Рузмайкіна та ін; за ред. Г.М. Давидова. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем». 2017. - 248 с. – URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/158807115.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).

2. Professor Xavier Sala-i-Martin. The Global Competitiveness Report 2011– 2012 is published by the World Economic Forum within the framework of the Centre for Global Competitiveness and Performance [Електронний ресурс]. . – URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf (дата звернення: 15.11.2023).

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ, ЩО ПРАЦЮЄ З ДЕКОРАТИВНИМ ТА БУДІВЕЛЬНИМ КАМЕНЕМ

*Тетяна НАУЛІК,
здобувач освіти 5 курсу, 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Оксана НЕМКОВИЧ,
к. е. н., викладач-методист,
ВСП «РФК НУБіП України»*

Виробничі запаси є важливою складовою функціонування будь-якого підприємства, включаючи малі підприємства, основним видом діяльності яких є різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю. Дана тема є актуальною як в науковому, так і в практичному напрямку, оскільки облік виробничих запасів у таких підприємствах вимагає особливої уваги, так як недооцінка або надмірна кількість запасів може суттєво вплинути на фінансовий стан суб'єкта малого бізнесу.

Особливістю виробничої діяльності малих підприємств, які працюють з декоративним та будівельним каменем є:

1. Різноманіття сировини. Малим підприємствам, що займаються обробленням каменю, часто доводиться мати справу з його різноманіттям. Кожен вид каменю може мати власні характеристики та вимоги до обробки, що впливає на виробничі процеси та бухгалтерський облік.

2. Сезонність та змінність попиту. Попит на декоративний та будівельний камінь може варіюватися залежно від сезону та економічних умов. Малі підприємства повинні бути готові до змін у виробництві та маркетингових стратегіях для ефективного використання пікових періодів попиту.

3. Індивідуалізація та замовлення під заміри. Часто клієнти малих підприємств, що займаються каменярством, шукають індивідуальні та унікальні рішення. Це може включати різні форми, розміри та оздоблення,

що ставить особливі вимоги до аналітичного обліку.

4. Обробка каменю може впливати на довкілля. Малим підприємствам важливо враховувати екологічні аспекти своєї діяльності та дотримуватися стандартів щодо використання природних ресурсів та обробки відходів.

Врахування цих особливостей виробничої діяльності у бухгалтерському обліку та управлінні може сприяти ефективному функціонуванню та конкурентоспроможності вищезазначених малих підприємств.

Як правило, виробничі запаси таких підприємств включають в себе сировину, матеріали для обробки, робочі інструменти, вторинні матеріали, запасні частини, продукцію на різних стадіях виробництва, а також готову продукцію. Ефективне управління цими запасами допомагає знижувати витрати, збільшувати ефективність виробництва та забезпечувати задоволення потреб клієнтів.

Під час придбання виробничі запаси зараховуються за первинною вартістю із включенням таких фактичних витрат:

- сум, сплачених постачальнику відповідно до умов договору;
- сум, сплачених за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги, пов'язані з пошуком, придбанням матеріалів, запасів;
- сум ввізного мита та непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які відшкодовуються підприємству;
- витрат на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати із страхування та проценти за комерційний кредит постачальників;
- інших витрат, пов'язаних з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до використання [1].

Важливим засобом контролю у підприємствах малого бізнесу є суцільна та безперервна реєстрація у бухгалтерських документах інформації про господарські операції щодо руху виробничих запасів, що

забезпечує їх правильне і раціональне використання під час операційної діяльності.

Первинні документи з обліку виробничих запасів у малих підприємствах, які працюють з декоративним та будівельним каменем, можна поділити на:

1. Документи з надходження та оприбуткування виробничих запасів: рахунок-фактура; рахунок-специфікація; акт про приймання матеріалів, видаткова накладна тощо.

2. Документи із складського обліку та внутрішнього переміщення виробничих запасів: накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картка складського обліку матеріалів.

3. Документи з відпуску сировини, матеріалів на виробництво і потреби управління: лімітно-забірні картки (форма № М-8).

Після заповнення первинних документів дані систематизують у Журналі-ордері 1-мс обліку активів, а саме у колонках 10 та 11, де відображається надходження та вибуття запасів відповідно.

Для узагальнення інформації про наявність і рух сировини і матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва малі підприємства використовують рахунок 20 «Виробничі запаси» спрощеного Плану рахунків. За дебетом рахунку відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, а за кредитом – витрачання для потреб виробництва, переробки, відпуск на сторону, уцінка тощо. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться у розрізі відведених для зберігання місць, матеріально відповідальних осіб і переліку видів запасів.

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» виробничі запаси відображають у рядку 1100 «Запаси» Балансу (форми № 1-м) [2].

Варто зауважити, що важливим питанням сьогодення вважається автоматизація бухгалтерського обліку запасів у малих підприємствах.

Процес автоматизованої обробки даних полягає у виконанні поетапних операцій з метою контролю за рухом запасів і складанням звітності, що значно полегшує ведення обліку і звітності на відміну від ручної обробки даних.

Таким чином, облік виробничих запасів на малих підприємствах, які займаються різанням, обробленням та оздобленням декоративного та будівельного каменю, є ключовим елементом управління і може суттєво вплинути на фінансовий успіх підприємства. Важливо вибрати зручний метод обліку та розробити стратегії управління запасами, що відповідають конкретним потребам кожного підприємства. Автоматизація обліку та ефективне управління виробничими запасами може підтримувати стабільну виробничу діяльність та забезпечити задоволення потреб клієнтів.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 №246. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.11.2023).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 №39. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.11.2023).

УДК 657:338.012

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Валентина НОВАК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сільське господарство – одна з основних галузей української економіки. Серед інших галузей її вирізняє предмет діяльності – живі організми [3].

Базовий бухгалтерський стандарт обліку для сільського господарства – П(С)БО 30 «Біологічні активи». Він визначає основи формування бухгалтерської інформації про біологічні активи (тварин, рослини) та сільськогосподарську продукцію в межах провадження сільськогосподарської діяльності [3].

Бухгалтерський облік в сільському господарстві відіграє важливу роль у ефективному управлінні фінансами та ресурсами сільськогосподарських підприємств. Основні аспекти бухгалтерського обліку в сільському господарстві включають:

- Облік виробництва
- Фінансовий облік
- Оцінка активів та зобов'язань
- Податковий облік
- Звітність

Облік виробництва

Вирощувані сільськогосподарські культури, такі як зернові, овочі, фрукти та тварини, мають різний цикл виробництва. Облік повинен включати фази посіву, вирощування, збору врожаю та зберігання. Для кожного типу культури існують власні вимоги до обліку.

Сільське господарство піддається великому впливу погодних умов. Зміни в погоді можуть вплинути на врожайність та виробництво сільськогосподарських культур. Тому облік містить спостереження за погодою та її можливий вплив на виробництво.

Також облік виробництва відстежує виробничі показники, такі як врожайність, витрати на одиницю продукції, технічний стан обладнання та інші аспекти, що впливають на ефективність виробництва.

Фінансовий облік

В сільському господарстві багато операцій мають сезонний характер. Витрати та доходи можуть значно відрізнитися в різні періоди року.

Фінансовий облік повинен враховувати ці сезонні коливання та розробляти планування фінансів відповідно.

Сільськогосподарське підприємство може потребувати значних інвестицій у земельні ділянки, обладнання, насіння, добрива тощо. Фінансовий облік включає і облік отриманих кредитів із зобов'язаннями та облік інвестицій.

Зважаючи на сезонність та інші особливості сільського господарства, інструменти фінансового обліку дають змогу підприємству розробляти фінансовий план, який допомагає управляти грошовими потоками та приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Оцінка активів та зобов'язань

Земельні ділянки є одним із основних активів сільського господарства. Оцінка земельних активів базується на визначенні їх ринкової вартості, яка може змінюватися в залежності від регіону та призначення землі.

Сільські господарства можуть мати зобов'язання перед кредиторами, постачальниками, робітниками та іншими сторонами. Оцінка зобов'язань визначає їх суми та строки погашення.

Податковий облік

Земельні ділянки є одним із основних активів сільського господарства. Сільські господарства повинні сплачувати земельний податок, і його розмір може залежати від площі та призначення землі. Особливість полягає в тому, що земельні ділянки можуть бути використані для різних сільськогосподарських цілей, і це впливає на ставки податку.

Сільські господарства повинні розраховувати податок на прибуток відповідно до податкового законодавства. Особливості включають облік сільськогосподарських витрат, амортизації обладнання та різницю між сезонними доходами та витратами.

Сільські господарства можуть здійснювати операції з обкладанням податком на додану вартість (ПДВ), такі як продаж сільськогосподарської

продукції. Особливість полягає в тому, що ПДВ може бути ставкою з пільгами на деякі види продукції або послуги.

Звітність

Важливо мати інформацію про виробництво сільськогосподарської продукції, виробничу врожайність та кількість вирощених тварин. Звітність сільського господарства повинна містити інформацію про активи, такі як земельні ділянки, обладнання, тварини та сільськогосподарські культури; витрати на виробництво, зарплата працівників, покупку насіння, добрива, пестицидів, а також інші витрати.

Підсумовуючи, бухгалтерський облік допомагає сільськогосподарському підприємстві ефективно управляти своєю діяльністю, приймати обґрунтовані рішення та виконувати вимоги податкового законодавства. Також він є важливою складовою успішного функціонування підприємства.

Література:

1. Інструкція по веденню бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах, затверджене наказом Міністерства сільського господарства і продовольства України від 5.02. 97 № 34 (зі змінами та доповненнями).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом від 30 листопада 1999р. №291 (зі змінами та доповненнями).

3. Основи бухгалтерського обліку сільгоспідприємств | Бухгалтерський сервіс «Інтерактивна бухгалтерія». URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onethematic/122764> (дата звернення: 29.10.2023).

ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ

*Софія ПАШКОВА,
здобувач освіти 1 курсу, 4–ОБ групи
спеціальності «Облік та оподаткування»
Науковий керівник: Алла ГНАТЮК, к.е.н., доцент
ВСП «РФК НУБіП України*

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України, в Україні встановлено режим надзвичайного/воєнного стану. Після початку війни значна кількість українців виїхали за кордон багато з них продовжують працювати віддалено або знайшли роботу в країні якій перебувають.

Деякі країни ЄС вважають українських біженців своїми податковими резидентами вже на основі того факту, що їм було присвоєно податковий номер при отриманні ними статусу Тимчасового Захисту у такій країні. У такому випадку для збереження свого статусу податкового резидента України особа має апелювати до застосовної конвенції про уникнення подвійного оподаткування, якщо особа має достатні обґрунтування довести це (у т.ч. що її центр життєвих інтересів залишився в Україні і вона планує повернутись до України після завершення воєнних дій). Це може потребувати проведення процедури взаємного узгодження між податковими органами України та країни знаходження, що може зайняти 1-2 роки (у т.ч. оскільки у української податкової служби відсутні досвід щодо проведення таких процедур та достатня кількість кваліфікованих кадрів порівняно з потенційно великою кількістю таких запитів).

Слід зауважити, що у випадку визнання особи податковим резидентом іншої країни, вона отримує право зменшити річний оподаткований дохід на певну неоподатковану суму (суми відрізняються між країнами, і можуть досягати 10-11 тисяч євро на рік). Тобто у разі отримання річного доходу менше цієї неоподаткованої суми особа не повинна сплачувати податок в країні перебування.

Сьогодні податковим органам України та країн перебування українських біженців доступний двосторонній обмін податковою інформацією відповідно до положень Конвенції. Такий обмін здійснюється в односторонньому порядку у відповідь на направлений запит (якщо запит направляє Україна – країна перебування має надати відповіді на питання, поставлені в запиті). На практиці податкові органи країн рідко використовують зазначений механізм щодо фізичних осіб. Однак починаючи з 1 липня 2023 року в Україні запрацює автоматичний обмін інформацією в рамках Багатосторонньої угоди (CRS), в результаті чого в 2024 році податкові органи України та країн перебування українських біженців, якщо країна перебування є учасником Багатосторонньої конвенції, отримають інформацію щодо балансу та залишку станом на 2023 рік на рахунку фізичної особи. Ймовірно, якщо отримана інформація не буде відповідати інформації, вказаній українським біженцем в податковій декларації, податкові органи можуть провести перевірку / звірку даних чи щонайменше отримати пояснення від фізичних осіб щодо причин розходжень.

Література:

1. European Business Association: Про подвійне оподаткування українських біженців. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
2. Професійний бухгалтер. Подвійне оподаткування українських біженців за кордоном. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1246#:~:text> (дата звернення: 08.11.2023).

УДК 657.2

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

*Антон ПИЛЬГУН,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво та торгівля»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Для управління підприємствами органам, які приймають управлінські рішення, необхідна, перш за все, точна інформація про його фінансово-майновий стан. При цьому необхідно знати, які види ресурсів має в своєму розпорядженні підприємство і за рахунок яких джерел вони сформовані. Така інформація може бути отримана за допомогою бухгалтерського балансу.

За строками складання розрізняють баланси:

- вступні – складаються на момент створення підприємства;
- операційні – складаються протягом року і відображають окремі аспекти діяльності підприємства;
- ліквідаційні – складаються при ліквідації підприємства. В залежності від обсягів даних баланси поділяються на:
 - прості – баланси підприємств, які не мають структурних підрозділів або фінансів;
 - складні – баланси підприємств, що мають структурні підрозділи;
 - зведені – баланси підприємств, що мають фінанси. За змістом розрізняють баланси:
 - сальдові – включають тільки залишки за рахунками і характеризують майновий стан підприємства на певну дату;
 - оборотні – баланси, які, крім залишків за рахунками, містять обороти по дебету і кредиту цих рахунків.

Всі види балансів називаються бухгалтерськими, оскільки складаються на підставі даних бухгалтерського обліку. Підприємства складають місячну, квартальну і річну звітність, обов'язковим компонентом якої є бухгалтерський баланс (табл. 1).

Основною властивістю балансового узагальнення є рівність вартісних підсумків активу і пасиву. Воно впливає з того, що і в активі, і в пасиві балансу показуються одні й ті ж ресурси підприємства, виражені в єдиному грошовому вимірнику, але згруповані за різними ознаками: в активі – за видами, в пасиві – за джерелами утворення. Тобто підсумок

активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Таблиця 1

Структура балансу

Актив	Код	Сума	Пасив	Код	Сума
I. Необоротні активи II. Оборотні активи III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			I. Власний капітал II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення III. Поточні зобов'язання і забезпечення IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групам		
Баланс (всього)	Валюти балансу		Баланс (всього)	Валюти балансу	

Складність структури балансу, взаємозв'язок і узагальнений характер показників дозволяє розглядати його як відносно самостійної інформаційної системи, де проявляються прямі і зворотні зв'язки. Зміни активу, не узгоджені з характеристикою пасиву, призводять до порушень рівноваги господарського механізму, утворення ресурсів, не забезпечених відповідними джерелами.

У свою чергу, актив впливає на пасив балансу: ефективне використання ресурсів призводить до збільшення їх джерел, позитивно впливає на фінансовий стан підприємства. Активи підприємства розділені в балансі на необоротні та оборотні, а зобов'язання – на довгострокові та поточні, відповідно до періоду, протягом якого активи будуть реалізовані або використані, а зобов'язання погашені. Існують два критерії класифікації активів і зобов'язань:

- 1) 12 місяців з дати балансу;
- 2) операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.

Відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під господарською операцією розуміється дія або подія, що викликає зміну в структурі активів та зобов'язань, а також

власний капітал підприємства. Наприклад, господарською операцією є отримання грошових коштів з поточного рахунку підприємства в касу. Так як при цьому зменшується кількість грошей на поточному рахунку і збільшується їх кількість в касі, а отже, змінюється структура активів підприємства.

Господарські операції відбуваються на підприємствах, установах та організаціях постійно, у зв'язку з чим їхні кошти постійно змінюються і переходять з однієї форми в іншу. Тому стан активів, власного капіталу та зобов'язання підприємства (установи, організації), відображений в балансі на початок періоду, теж постійно змінюється. Однак ці зміни не порушують рівності активу і пасиву балансу, тому що зміни в різних статтях відбуваються в однакових сумах. Умови рівності активу і пасиву дають можливість підприємствам здійснювати контроль за активами підприємства, його власним капіталом і зобов'язаннями (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристики типів балансових змін

Назва типів балансових змін	Позначення	Статті, що зазнають змін	Вплив на підсумок (валюту) балансу	Формула змін
Перший: активний	A	В активі балансу	Не змінюється	$\sum A + I_1 - I_1 = \sum \Pi$
Другий: пасивний	П	У пасиві балансу	Не змінюється	$\sum A = \sum \Pi + I_2 - I_2$
Третій: активно-пасивний в сторону збільшення валюти балансу	A – П↑	В активі і пасив	Збільшується	$\sum A + I_3 = \sum \Pi + I_3$
Четвертий: активно-пасивний в сторону зменшення валюти балансу	A – П↓	В активі і пасиві	Зменшується	$\sum A - I_4 = \sum \Pi - I_4$

Література:

1. Навчальний посібник з Бухгалтерського обліку Т.В. Давидюка (Харків, 2016 року) URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Davydiuk_Bukhhalterskyi_oblik_2016.pdf (дата звернення 28.11.2023).

ВАЖЛИВІСТЬ ОЦІНКИ ТОВАРІВ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ ЦІН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

*Анастасія СТРУКАЛО,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Війна в Україні призвела до значних змін у всіх сферах життя, включаючи бухгалтерський облік. Особливо це стосується обліку товарів, які є одним з найважливіших активів підприємств.

Зростання цін на товари в умовах війни є одним із основних факторів, що впливає на облікові процеси.

Це пов'язано з такими факторами, як:

1. Зниження пропозиції товарів на ринку через пошкодження інфраструктури та знищення підприємств.
2. Зростання попиту на товари через необхідність відновлення економіки.
3. Збільшення витрат на виробництво та транспортування товарів.

В умовах зростання цін вартість товарів на складі може значно відрізнятись від їх вартості, відображеної в бухгалтерському обліку. Це відбувається тому, що товари придбані за різними цінами, а ціни на них постійно змінюються.

Товарні запаси, як правило, є найбільш важливою і значною частиною активів торговельного підприємства, тому актуальним є дослідження питань щодо їх оцінки в момент вибуття. Адже саме від вибору методу оцінки запасів залежить об'єктивність даних про отриманий підприємством прибуток. Неправильно вибраний метод списання в умовах збільшення або зменшення ринкових цін на ті чи інші запаси може призвести до завищення або заниження оподаткованого прибутку підприємств.

Згідно НП(С)БО 9 «Запаси» п.16 при вибутті оцінка запасів здійснюється за одним із методів: ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, середньозваженою собівартістю, собівартістю перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних витрат, ціни продажу. Кожен з наведених методів має свої переваги та недоліки [1].

Для маленьких торговельних підприємств з невеликими обсягами надходження та вибуття товарів і різноманітністю їх видів найліпше підійде метод ФІФО, оскільки в них не широка асортиментна політика. Якщо підприємство має велику кількість товарних запасів різноманітної номенклатури та досить високу інтенсивність кругообігу таких матеріальних цінностей, слушно для їх оцінки обрати метод середньозваженої собівартості. Для торговельних підприємств, які мають в наявності товарні запаси, що не замінюють один одного, потрібно застосовувати метод ідентифікованої собівартості. Метод нормативних витрат не доцільно використовувати на торговельних підприємствах. Підприємства роздрібної торгівлі в основному використовують метод ціни продажу [2].

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів. Метод оцінки вибуття запасів є одним з елементів облікової політики підприємства і відображається в наказі про облікову політику.

Також в умовах воєнного стану до особливостей обліку товарів додаються такі фактори:

1. Зниження доступності товарів. В умовах війни може виникнути дефіцит деяких товарів. Це може призвести до підвищення цін на ці товари та до проблем з їх закупівлею.

2. Нестабільність ринкової ситуації. В умовах війни ринкова ситуація може змінюватися дуже швидко. Це може призвести до труднощів у прогнозуванні попиту та цін на товари.

Виходячи з вищевикладеного можна сформулювати наступні рекомендації щодо обліку товарів в умовах зростання цін:

1. здійснювати переоцінку товарних запасів, що допоможе відобразити реальну вартість товарів у фінансовій звітності;
2. обрати найбільш доцільний метод оцінки товарів під час їх вибуття;
3. стежити за змінами цін у постачальників, що допоможе уникнути підприємству переплат.
4. планувати закупівлі товарів з урахуванням можливого дефіциту;
5. бути готовим до змін ринкової ситуації [2].

Війна призвела до змін в обліку товарів. І ці зміни вимагають від підприємств адаптації до нових реалій, щоб уникнути збитків і забезпечити ефективне управління запасами.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99/> (дата звернення 01.11.2023).
2. Матковська Д. А. Методи оцінки вибуття запасів та їх вплив на результати діяльності торговельних підприємств <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3191/>. (дата звернення 01.11.2023).

УДК 657.37:336.225

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Анастасія СТРУКАЛО,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Глобальна інфляція є одним із найактуальніших економічних викликів сучасності. Вона впливає на всі сфери економіки, включаючи бухгалтерський облік.

В Україні інфляція має свої особливості, які обумовлені війною. Зокрема, інфляція в Україні є більш високою, ніж у більшості інших країн світу. У 2023 році вона становила близько 20%.

Вплив глобальної інфляції на бухгалтерський облік в Україні під час війни проявляється в наступних аспектах:

1. Вплив на ціни, доходи та витрати підприємств. Інфляція призвела до зростання цін на сировину, матеріали, енергоносії та інші ресурси. Це, в свою чергу, призвело до зростання витрат підприємств. Зростання витрат негативно впливає на фінансові результати підприємств, а також на їхню платоспроможність.

2. Вплив на оцінку активів та зобов'язань. Інфляція також впливає на оцінку активів та зобов'язань підприємств. Зокрема, інфляція може призвести до зростання вартості основних засобів, запасів та інших активів. Це, в свою чергу, може призвести до зростання прибутку підприємств.

3. Вплив на облікові процедури. Інфляція вимагає від підприємств внесення змін до облікових процедур. Зокрема, підприємствам необхідно використовувати методи обліку, які враховують вплив інфляції.

Існує два основних методи обліку інфляції:

1. Метод історичної вартості - передбачає облік активів та зобов'язань за їхньою фактичною вартістю, яка була зафіксована на момент придбання.

2. Метод поточної вартості - передбачає облік активів та зобов'язань за їхньою справедливою вартістю на дату балансу.

Метод поточної вартості є більш точним методом обліку інфляції, оскільки він дозволяє відображати реальну вартість активів та зобов'язань. Однак, він також є більш складним у використанні.

У найближчій перспективі можна очікувати подальшого зростання інфляції в Україні. Це вимагатиме від підприємств змін у бухгалтерському

обліку. Крім того, уряд України може внести зміни в бухгалтерські стандарти, які будуть враховувати вплив інфляції, тому підприємствам необхідно бути готовими до цих змін.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» (затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002 № 147)
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляційної економіки».

УДК 657.1

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

*Богдана СЕДОВА,
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи спеціальності
«Облік і оподаткування» Науковий керівник: Ірина
БОНДАРЧУК, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Впровадження хмарних технологій в останні роки значно змінило бухгалтерський ландшафт. Підприємства можуть користуватися багатьма перевагами хмарної системи бухгалтерського обліку, включаючи покращену доступність, економічну ефективність і масштабованість. Завдяки цій технології можлива співпраця в реальному часі, спрощені робочі процеси та швидша фінансова звітність.

Однак ця цифрова трансформація також створює проблеми з підтримкою цілісності даних, безпеки та конфіденційності. Оскільки фінансові дані зберігаються на віддалених серверах, постачальники хмарних послуг повинні вживати суворих заходів безпеки. Крім того, бухгалтери повинні отримати необхідні технічні навички для ефективної навігації та інтеграції цих хмарних платформ.

Купівля локальних фізичних серверів – це завжди великі витрати. Якщо бізнес не виправдав інвестиції в нього, придбані сервери

залишаються як непотрібне залізо. Альтернативою є хмарні технології для бізнесу.

Хмарні технології в бухгалтерському обліку пропонують різні сервісні моделі для підприємств (Рис. 2).

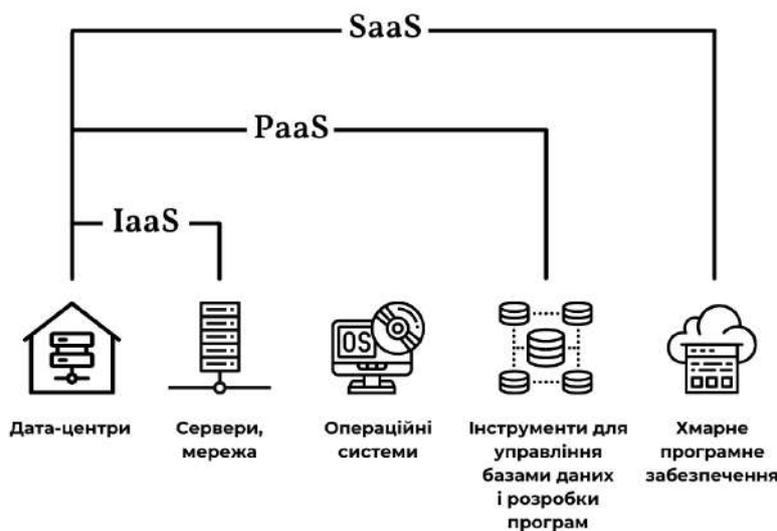

Рис.2. Сервісні моделі

Основні сервісні моделі включають:

✓ Інфраструктура як послуга (IaaS): Ця модель надає інфраструктурні ресурси, такі як обчислювальна потужність, сховища даних і мережеві ресурси. Вона дозволяє підприємствам забезпечити безпеку та доступність своїх бухгалтерських даних, не займаючись фізичним обладнанням.

✓ Платформа як послуга (PaaS): Ця модель надає платформу для розробки та виконання програм, включаючи бухгалтерське програмне забезпечення. Вона дозволяє бухгалтерам розробляти та впроваджувати власні рішення, використовуючи хмарні середовища.

✓ Програмне забезпечення як послуга (SaaS): Ця модель надає доступ до готових бухгалтерських програм через Інтернет. Користувачі можуть використовувати це програмне забезпечення без необхідності встановлювати та підтримувати його на своїх серверах.

✓ Функції як послуга (FaaS): Ця модель дозволяє розробникам створювати та запускати функції або мікросервіси для обробки бухгалтерських даних в хмарних середовищах. Вона спрощує розробку та масштабування додатків.

✓ Ідентифікація та безпека як послуга (IDaaS та SECaaS): Ці моделі забезпечують ідентифікацію та безпеку для бухгалтерських систем у хмарному середовищі, забезпечуючи захист від зловмисних атак і забезпечуючи контроль доступу до даних.

Хмарні технології в бухгалтерському обліку мають як переваги, так і недоліки, і їх важливо враховувати при виборі та впровадженні таких рішень.

Переваги:

✓ Доступність та мобільність: Завдяки хмарним технологіям, бухгалтери можуть отримувати доступ до даних та працювати з ними з будь-якого місця та пристрою з підключенням до Інтернету. Це забезпечує більшу мобільність та можливість ведення бухгалтерського обліку в реальному часі.

✓ Зменшення витрат: Використання хмарних бухгалтерських рішень може допомогти зменшити витрати на обладнання, програмне забезпечення та його підтримку. Підприємства можуть платити за користування послугами на підписку, що дозволяє підтримувати облікову систему оновленою без необхідності купувати нове обладнання або програми.

✓ Автоматизація та ефективність: Хмарні бухгалтерські програми зазвичай мають функції автоматизації, які допомагають спростити рутинні процеси та зменшити ризик виникнення помилок. Це може виявитися особливо корисним для компаній із великим обсягом транзакцій.

✓ Забезпечення безпеки даних: Багато хмарних сервісів беруть на себе обов'язок захищати дані користувачів, використовуючи різноманітні

засоби шифрування та автентифікації. Це дозволяє зберігати бухгалтерські дані в безпечному місці.

Недоліки:

✓ Залежність від Інтернету: Хмарні технології потребують постійного підключення до Інтернету. Якщо відбувається відключення чи проблеми з інтернет-з'єднанням, це може призвести до недоступності бухгалтерських даних та перерв у роботі.

✓ Питання приватності: Зберігання бухгалтерських даних в хмарному сховищі може викликати питання щодо конфіденційності та приватності інформації. Важливо обрати надійного провайдера хмарних послуг і враховувати вимоги щодо захисту даних.

✓ Перенос даних: Перенесення бухгалтерських даних в хмару може виявитися складним та часомістким процесом, особливо для підприємств із великим обсягом історичних даних.

✓ Вартість: Хмарні бухгалтерські рішення можуть вимагати щомісячної або щорічної плати за послуги, що може призвести до додаткових витрат порівняно із самостійним бухгалтерським програмним забезпеченням.

Перспективи розвитку хмарних технологій в Україні:

Перспективи розвитку хмарних технологій бухгалтерського обліку в Україні обіцяють бути масштабними. За допомогою хмарних рішень бухгалтери зможуть працювати більш ефективно, отримувати доступ до даних з будь-якого місця та забезпечувати більшу безпеку для фінансової інформації. Це також може сприяти зменшенню витрат на обладнання та програмне забезпечення, що дозволить підприємствам ефективніше використовувати ресурси. Однак важливо враховувати аспекти безпеки даних і дотримуватися відповідних нормативних вимог для збереження конфіденційності фінансової інформації.

Перспективи використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку:

✓ Зручність доступу: За допомогою хмарних рішень бухгалтери можуть мати доступ до своєї робочої інформації з будь-якого місця, де є інтернет-з'єднання. Це дозволяє працювати з обліком вдалині та у режимі реального часу.

✓ Оновлення та безпека: Хмарні облікові програми автоматично оновлюються, що дозволяє користувачам завжди мати доступ до останніх функцій і заходів безпеки.

✓ Зменшення витрат: Використання хмарних рішень може допомогти зменшити витрати на обладнання та програмне забезпечення, оскільки не потрібно купувати та підтримувати велику кількість обладнання.

✓ Запуск швидких звітів: Завдяки обробці даних в реальному часі бухгалтери можуть швидко створювати фінансові звіти та аналізи для прийняття управлінських рішень.

✓ Можливість співпраці: Хмарні платформи дозволяють багатьом користувачам одночасно працювати з обліком і спільно редагувати дані, що полегшує співпрацю та комунікацію в бухгалтерському відділі.

✓ Зменшення ризику втрати даних: Ваші дані зберігаються в безпечних хмарних центрах обробки даних, що зменшує ризик втрати даних через аварії або втручання.

Загалом, можна дійти висновку, що використання хмарних технологій може відкривати нові можливості для підприємств, дозволять зберігати бухгалтерські дані та документацію в безпечному хмарному сховищі, що зменшує ризик втрати інформації внаслідок жорсткого диска чи загубленого документу. Крім того, ці технології дозволяють бухгалтерам працювати з даними з будь-якого місця та пристрою, що забезпечує більшу мобільність та зручність.

Грамотна організація бухгалтерської роботи підприємства полягає у здійсненні необхідних дій, які дозволяють залишатися на плаву у своїй

сфері та забезпечують фінансову стабільність і дохід. Чинне законодавство України про бухгалтерський облік передбачає чіткі процедури – усі господарські операції здійснюються у встановленій послідовності та супроводжуються первинними документами. Нормативний документообіг необхідний для кожної бухгалтерської операції – від придбання канцтоварів до великих господарських операцій і сплати податкових зобов'язань. Якби бухгалтер виконував цю роботу в звичайному ручному режимі, це зайняло б багато часу. З цієї точки зору хмарні сервіси є загальною тенденцією для будь-якого напрямку бізнесу. Хмарні технології є доцільним вибором, який дозволяє створити інфраструктуру офісу або користуватися налагодженим алгоритмом роботи з будь-якої підключеної до Інтернету точки Землі.

Література:

1. http://www.economy.in.ua/pdf/4_2021/24.pdf
2. <https://onbiz.biz/erp-accounting-system-hosting/>

УДК 657

ЯКИМ ПОВИНЕН БУТИ СУЧАСНИЙ БУХГАЛТЕР

*Вікторія ЧИЖ,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Розглядаючи складові іміджу представника облікової професії, потрібно зазначити, що на індивідуальному рівні імідж конкретного бухгалтера складається не тільки в процесі навчання та самовдосконалення, пізнання історичних коренів облікової професії, усвідомлення та дотримання вимог бухгалтерської етики, здійснення принципів комерційної таємниці в процесі ознайомлення з новітніми тенденціями розвитку бухгалтерського обліку за допомогою спеціальних періодичних видань, а також в процесі спілкування з колегами,

керівниками, власниками та працівниками підприємств, аудиторами, представниками банківських, податкових структур тощо.

Важливе в минулі часи вміння звітувати зараз відходить на задній план, поступаючись місцем таким якостям як компетентність, повага до колег, партнерів, підлеглих, а також самоповага. Виробляючи стиль поведінки, слід орієнтуватися на наступні норми поведінки в діловому середовищі:

- високопрофесійне ставлення до справи;
- вміння піднятися вище окремих проблем та оцінити обстановку в цілому;
- пунктуальність та старанність у виконанні своїх обов'язків з метою створення іміджу ділової людини, на слово якої можна покластися;
- тактовність, коректність та доброзичливість в спілкуванні з клієнтами, партнерами, колегами та підлеглими;
- вміння вислухати співрозмовника та уникнути негативних зауважень працівнику в присутності інших службовців;
- відмова від прагнення завжди бути правим, вміння цінити ідеї інших людей;
- усвідомлення необхідності відокремлювати бажання відстояти свою думку від почуття власної гідності;
- оптимізм, вміння знаходити спільну мову з колективом;
- надання моральної та практичної підтримки оточуючим працівникам;
- вміння дотримуватися гарного смаку та ділового стилю в одязі [1].

Зовнішній вигляд – річ дуже серйозна. Безперечно, важливим компонентом уяви про бухгалтера є зовнішня форма подання індивідуального іміджу. Безумовно, це – особиста справа кожного. Але, разом з тим, кожному бухгалтеру необхідно усвідомити, що він – представник професійного співтовариства і в очах оточуючих повинен уособлювати категорію «бухгалтер» взагалі.

Бухгалтеру необхідно пам'ятати, що стиль одягу та, передусім, його кольорову гама – це непрямий фактор, який впливає на ефективність ділових зв'язків, адже одяг розглядається як частина робочої обстановки, в умовах якої проходить ділова зустріч. Одяг повинен сприяти авторитету бухгалтера. Стиль одягу бухгалтера повинен бути бездоганим. Жінці-бухгалтеру не рекомендовані: міні-спідниці для ділових зустрічей, сукні без рукавів, «парад» ювелірних виробів.

Стиль одягу чоловіка-бухгалтера також повинен відповідати гарному діловому смаку. Так, вузька краватка не гармоніює з костюмами з широкими лацканами. Не заохочується будь-яка вигадливість: масивна пряжка на ремені, ланцюжок на шиї та ін. Збираючись на ділову зустріч, не слід одягати джинси та светр.

Бухгалтерська професія – професія чесних людей. Неоцінений внесок саме в таку її інтерпретацію вніс основоположник бухгалтерської науки Лука Пачолі. Усе його вчення про рахунки і записи проникнуто чистотою і бездоганною чесністю.

Суттєво вплинув на зміну іміджу бухгалтера процес лібералізації обліку. Сьогодні облік став менш жорстоко регламентованим, що розширює діапазон можливостей і дає бухгалтеру шанс в повній мірі розкрити потенціал професії. Разом з тим, зростає відповідальність бухгалтера за облікові процедури, які він здійснює – правильне визначення складу витрат, оподаткування бази при розрахунку різних видів податків тощо.

Безумовно, найбільш зацікавлена в кваліфікованому бухгалтері особа – це власник, який відповідає за результати бізнесу своїм капіталом та ім'ям. Власник прагне отримати в свій штат спеціаліста, здатного грамотно вести облік, своєчасно вирішувати податкові питання і сприяти здійсненню управлінського аналізу та розробці стратегії діяльності компанії. Власник очікує від бухгалтера якомога точніших, повніших і оперативніших даних про реальний стан справ і перспективи розвитку в

умовах змінного законодавства, конкурентного середовища та ринків збуту.

Неправильне або несвоєчасне надання інформації може викликати збитки і навіть банкрутство підприємства. Досить високий рівень залежності управлінських і фінансових рішень від якості бухгалтерської інформації визначає його корисність і цінність для фірми. Складовими професіоналізму є: освіта, стаж роботи за спеціальністю, знання і навички, аналітичні якості, здатність до сприйняття нових знань тощо.

Таким чином, в наші дні імідж бухгалтера – це імідж освіченої, компетентної людини, із спеціальністю, що відповідає вимогам суспільства. Сучасний бухгалтер – це комунікабельний, здатний до продуктивного ділового спілкування спеціаліст, який розбирається в питаннях, які для більшості людей здаються недоступними і недосяжними. Вимоги висунуті до облікової професії, досить високі. Облікова професія – справа високоінтелектуальних людей, які володіють здібностями, що перевищують рівень звичайного підприємця.

В бухгалтерській етиці як в формі суспільної свідомості, обумовленій соціально-економічними особливостями розвитку, як і в самій обліковій інформації, тісно пов'язані різноманітні і часто суперечливі інтереси численних учасників господарської діяльності. Задоволення запитів всіх учасників, підбір інформації, її інтерпретація і надання залежать від досвіду бухгалтера, його вміння акцентувати увагу керівництва на певних аспектах з метою прийняття оптимального управлінського рішення. В цьому світлі сучасні етичні норми потребують, щоб бухгалтер був не просто збирачем і обробником інформації, але й її першим тлумачем, аналітиком, який веде постійний пошук і мобілізацію резервів підвищення ефективності господарської діяльності свого підприємства, активним учасником управлінського процесу.

Бухгалтерський облік – не тільки потужний інструмент формування обґрунтованої інформації. В руках несумлінних людей він може служити

засобом шахрайства, афер і фальсифікацій. В кодексі професійної етики бухгалтерів повинні отримати відображення кращі традиції нашої професії, які склалися століттями, сформовані вітчизняною і міжнародною обліковою практикою, створені багатьма поколіннями бухгалтерів з часів Л. Пачолі і його попередників. Як найважливіша складова бухгалтерського іміджу виступає образ аналітика, який забезпечує інформаційні потреби керівництва і знаходиться в постійному пошуку ресурсів підвищення ефективності діяльності своєї фірми.

Сьогодні імідж бухгалтера пов'язаний також з уявленнями про активну ділянку управлінського процесу, яке визнає, що для успішного управління важливе значення має виховання у службовців дисципліни та відданості справам фірми.

Отже, отримання загальнолюдських та професійних етичних норм – це неперервний обов'язок кожного бухгалтера, керівника чи співробітника компанії. Сучасний етап розвитку професійної діяльності бухгалтерів як раз і характеризується «кризою довіри» до професії, пов'язаний, передусім, з порушенням фахівцями етичних норм та нехтування професійними цінностями. Професійному співтовариству слід здійснювати зусилля з відновлення довіри до професії загалом. Дотримання етичних принципів у роботі професійного бухгалтера сприятиме підвищенню рівня довіри усіх зацікавлених сторін до наданої інформації, що сприятиме створенню позитивного іміджу професії [2].

Література:

1. Дячук С.М. Теоретичні засади розвитку професії бухгалтера. Облік і фінанси АПК: освітній портал URL: <http://magazine.faaf.org.ua/teoretichni-zasadi-rozvitku-profesii-buhgaltera.html> (дата звертання 10.11.2023).
2. Орехова А. І. Орехова Проблемні аспекти дотримання етичних норм професійними бухгалтерами. *Інвестиції: практика та досвід*, 2020. № 23. С. 5-9 URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7227&i=0>(дата звертання 10.11.2023).

СЕКЦІЯ ІІІ

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

*«Природним правом є визволятися від гноблення і трудитися,
щоб повернути те, що несправедливістю
та переважною силою було забрано»*

Пилип Орлик

ТЕНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

*Вадим ДРАГАНЧУК,
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: Тетяна КУПЧИШИНА,
викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Україна має дуже високий рівень потреби в іноземних інвестиціях. Вони потрібні для ефективного функціонування підприємств в країні, адже, саме вони сприяють розширенню підприємницької діяльності та освоєння нових галузей.

За останні 10 років іноземні інвестиції в економіку України надходили досить нерівномірно (рис. 1.).

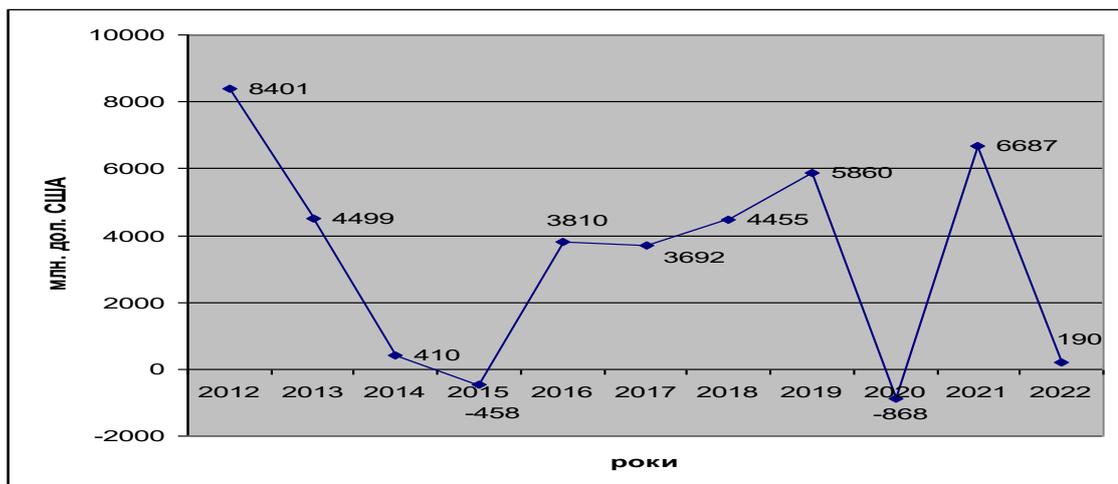

Рис. 1. Динаміка іноземних інвестицій в Україні за 2012-2022 р.р.[3]

Найбільший обсяг іноземних інвестицій припадає на 2012 р. (8401 млн. дол.), а до 2015 р. вони істотно зменшуються. Це пов'язано з високим рівнем корупції та бюрократії, нестабільністю економічного середовища, бойовими діями, які розпочалися в 2014 р. на Сході України. З 2016 р. обсяг іноземних інвестицій зростає, проте в 2020 р. спостерігається різкий спад, оскільки світова і українська економіка зазнали відчутного удару пандемії COVID-19. В 2021 р. прийняття Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [2]

сприяло тому, що обсяг прямих іноземних інвестицій почав зростати і досяг максимуму за період з 2013 р. (6549 млрд. дол.) Цей закон започаткував новий підхід до підтримки інвесторів та дозволив здійснювати незалежний моніторинг реалізації інвестиційних проектів. Бізнес отримав підтримку за такими напрямками: звільнення від сплати окремих податків та зборів; звільнення від сплати ввізного мита для устаткування та комплектуючих, що призначені для реалізації інвестиційного проекту; можливість надання права на користування земельною ділянкою державної та комунальної власності. Така підтримка бізнесу стала значним фактором покращення інвестиційного клімату.

В 2022 р. прями обсяг іноземних інвестицій в економіку України скоротився порівняно з минулим роком на 6497 млн. дол. і становить лише 190 млн. дол. Основним фактором стала військова агресія росії проти України, що негативно вплинуло на інвестиційний клімат. В 2023 р. за перші 2 місяці чистий приплив ПІІ склав 384 млн. дол. США, а чистий відтік – 553 млн. дол. США [3].

Найбільшу частку серед країн-інвесторів займають Нідерланди (29,96%), що в передвоєнний 2021 р. здійснили інвестицій на суму 1962 млрд. дол., Кіпр (15,27%) на суму 999 млрд. дол., Швейцарія (13,34%) та Німеччина (12,98%), що інвестували 873,8 та 850,3 млн. дол. (рис. 2.).

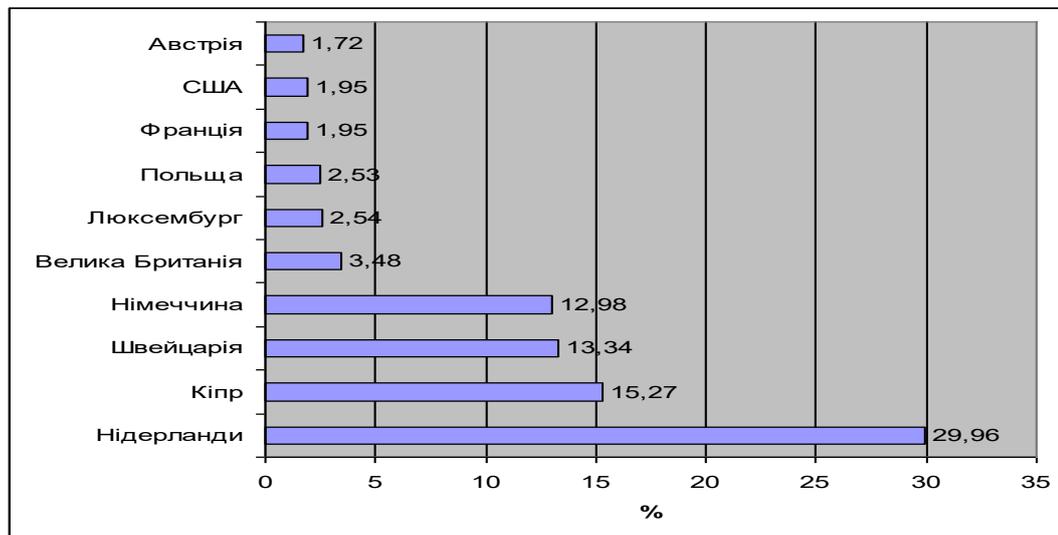

Рис. 2. Частка країн-іноземних інвесторів в Україну у 2021 р., % [3]

Іноземні інвестиції є в усіх сферах української економіки, але пріоритети в іноземних інвесторів різні. Більшість інвесторів інвестують у сфери переробної та добувної промисловості, оптової та роздрібною торгівлі – там, де швидко з’являються нові товари, змінюється асортимент, швидко окуповуються витрати та невисокі комерційні ризики. Фінансовий сектор та сектор нерухомості є популярними сферами для інвестування, так як не потребують довгострокових капіталовкладень.

Незважаючи на те, що інвестиції залучаються у сфери економіки з високим прибутком, вони не зміцнюють конкурентні позиції країни на світових ринках. Сфери, які належать до економіки знань (освіта, охорона здоров’я), практично не інвестуються. Це пояснюється тим, що освіта і охорона здоров’я не є пріоритетами для України і потребують великих інвестицій, віддача від яких є проблемою.

В довоєнному 2021 р. найбільш пріоритетним видом залучення іноземних інвестицій стала переробна промисловість – 41,7% загальних інвестицій (рис. 3.). Це обумовлено наявністю певних факторів розміщення галузі, зокрема, це природні умови, сировинна база, форми організації виробництва. Ці чинники сприяють розвитку бізнесу в переробній галузі, тому іноземні інвестори бачать перспективність галузі і інвестують в неї.

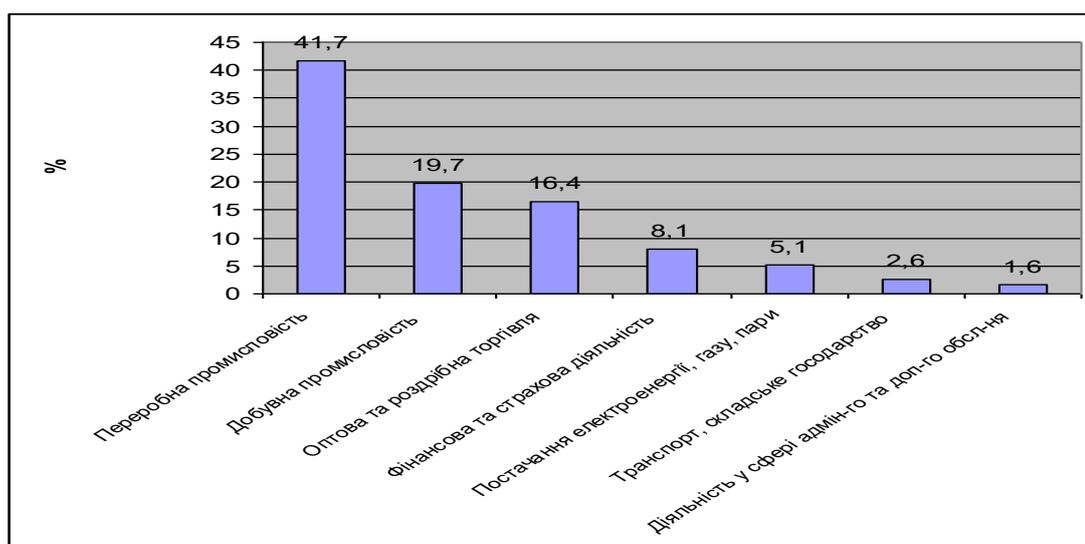

Рис. 3. Надходження іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності у 2021 році, % [3]

Існуюча структура іноземних інвестицій не дає Україні повністю інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості та є однією з причин низького відсотку експорту високотехнологічної продукції України серед країн світу (7,2% промислового експорту країни) [1].

Загалом ситуація у сфері іноземного інвестування зараз не відповідає необхідному відтворювальному рівню, що є своєрідним маркером інвестиційної політики, яка проводиться країною. Необхідно змінити тактику та вживати активні заходи із залучення іноземних інвестицій.

Висновки. У вітчизняних умовах роль іноземних інвестицій з року в рік посилюється, оскільки вони дають змогу забезпечити сталість економічного розвитку країни. Проте аналіз сучасного стану іноземного інвестування в національну економіку засвідчує доволі низькі обсяги прямих іноземних інвестицій. Серед ключових факторів, які негативно впливають на процес іноземного інвестування є: воєнні дії на території України, високий рівень інфляції, нестабільність фінансової системи та податкової системи. Нині в Україні потрібно вживати активні заходи для покращення інвестиційного клімату і активізації інвестиційної активності. Українська інфраструктура значно пошкоджена, зруйновано багато виробництв та металургійних заводів, відновлення вимагатиме значних іноземних інвестицій.

Література:

1. Марусяк Н.Л. Ратушняк Д.В. Роль прямих іноземних інвестицій в діяльності національних підприємств. *Економіка та суспільство*. №38, 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-45>
2. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні. Закон України №1116-IX від 17.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
3. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>

ВАЛЮТНИЙ РИНОК : КЕРОВАНА ГНУЧКІСТЬ ОБМІННОГО КУРСУ

*Катерина КАРПЛЮК
здобувач освіти 3 курсу, 31-Б групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Ніна ГУРМАН,
викладач-методист
ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою
Поліського національного університету»*

З 24 лютого 2022 року та до сьогодні офіційний курс долара встановлювався директивою Нацбанку згідно з постановою Правління НБУ №18 від 24.02.2022 року. Фактично курс був заморожений на одному рівні та за сімнадцять з половиною місяців змінювався лише один раз – 21 липня 2022 року, коли був одномоментно піднятий одразу на 25% – з 29,2549 до 36,5686 гривень за долар США. Починаючи з 3 жовтня 2023 року, офіційний курс визначатиметься на підставі курсу з операцій на міжбанківському валютному ринку.

До початку повномасштабного вторгнення росії в Україну діяла модель вільного курсоутворення. За нинішніх умов дозволити собі таке Національний банк не може. Тому, як і раніше, він продовжить контролювати ситуацію на міжбанківському валютному ринку та на постійній основі компенсуватиме структурний дефіцит іноземної валюти, який зберігатиметься у середньостроковій перспективі через особливості функціонування української економіки. Через активну участь НБУ в роботі міжбанківського валютного ринку курс на міжбанку зможе як зростати, так і знижуватися, реагуючи відповідно на зміни у балансі попиту та пропозиції на валютному ринку.

Національний банк суттєво обмежуватиме курсові коливання, не допускаючи ні суттєвого ослаблення гривні, ні її суттєвого зміцнення. Це, за задумом НБУ, і буде «керована гнучкість курсу». Перехід до керованої

гнучкості курсу став можливим виключно завдяки створенню макроекономічних передумов і величезній підготовчій роботі:

- інфляція в країні стабільно знижується та за підсумками восьми місяців 2023 року уповільнилася з 26,6% до 8,6%;
- суттєво покращилися інфляційні та курсові очікування;
- Національний банк зміг накопичити достатній розмір золотовалютних резервів (понад 40 млрд доларів США станом на 1 вересня 2023 року);
- був досягнутий суттєвий прогрес в напрямку забезпечення привабливих ставок за гривневими інструментами. Рівень ставок за строковими депозитами по банківській системі в районі 15% дає можливість покривати як очікувану інфляцію, так і можливу зміну обмінного курсу;
- банківська система продемонструвала стійкість та стабільну роботу в умовах повномасштабної війни.

До того ж, режим фіксованого курсу вже давно себе вичерпав. І бізнес, і населення встигли звикнути до незмінності курсу долара. З урахуванням безпрецедентної невизначеності на початку повномасштабної війни застосування такого режиму дало можливість забезпечити стабільну роботу фінансової системи, а також сприяло адаптації бізнесу та населення до повномасштабної війни. Однак, як показує досвід і України, і багатьох інших країн, такий режим є оптимальним лише в обмеженій часовій перспективі. Згодом він втрачає свою ефективність.

Занадто тривала фіксація обмінного курсу призвела б до накопичення ризиків для економіки та фінансової системи, посилення мікро- та макроекономічних дисбалансів, що послабило б економіку та фінансову систему України зараз та ускладнило б відновлення її після закінчення війни.

Курс продажу валюти у готівковому сегменті валютного ринку й надалі визначатиметься виключно співвідношенням попиту та пропозиції. У такому режимі готівковий валютний ринок працює майже півтора року.

За цей час готівковий курс коливався в обидві сторони – і зростав до 42-43 гривень за долар, і знижувався до 37 гривень.

Це рішення Національного банку ніяк не вплине на курс готівкової валюти. Тим паче, що наприкінці серпня вже були зроблені захисні кроки, спрямовані на зниження навантаження на готівковий сегмент, а саме дозвіл банкам продавати населенню валюту онлайн на 50 тис. гривень на місяць, а також відкривати спеціальні «конвертаційні» депозити на строк від 3 місяців з щомісячним лімітом 200 тис. гривень.

Рішення Національного банку відпустити курс непросто, але затягувати далі не можна було. Аналітичний відділ НБУ явно зважив усі можливі ризики. І той факт, що офіційний курс був відпущений, говорить про впевненість у завтрашньому дні, що ґрунтується на стабільній фінансовій допомозі з-за кордону, а також співпраці з МВФ та Євросоюзом. Зокрема, затвердження у червні Нацбанком Стратегії пом'якшення валютних обмежень та переходу до більшої гнучкості обмінного курсу, як однієї з вимог МВФ. Тоді ж, в очікуванні різкого знецінення гривні, населення почало масово скуповувати валюту, що призвело до коливань на готівковому ринку.

У Нацбанку наголошують: вільне плавання, як таке, що було в Україні до повномасштабної війни, поки не повернулося - нинішній курсовий режим носить назву «керованої гнучкості» і передбачає, що курс гривні до долара встановлюватиметься за результатами операцій з купівлі та продажу валюти на міжбанківському валютному ринку, залежно від співвідношення попиту та пропозиції. Коли перевищуватиме пропозиція валюти - гривня міцнішатиме, і навпаки.

Нацбанк продовжить ретельно контролювати ситуацію на валютному ринку та залишатиметься ключовим гравцем на ньому, зокрема, компенсуватиме структурний дефіцит валюти. Завдяки цьому курс зможе змінюватися в обидва боки: зростати та знижуватися. Крім того, НБУ суттєво обмежуватиме курсові зміни, не допускаючи як

значного послаблення гривні, так і її суттєвого зміцнення. Останнім часом готівковий курс незначно коливався на рівні 38-38,3 гривень за долар. На початку та в середині літа долар був ще дешевшим, проте в серпні його підштовхнув догори підвищений попит на валюту, який деякі експерти пов'язували як з очікуваннями щодо відпускання курсу, так і з позбавленням ліцензії великого обмінника.

Такі значні зміни у валютній політиці не можуть не позначитися на поточному курсі валют через психологічний фактор, в першу чергу. Тому, за словами експертів, найближчим часом можливі. Відпускання курсу багато хто пов'язував з несподіваним знеціненням гривні. Через це і збільшувався попит на валюту на тлі чуток про скасування фіксованого курсу: люди намагалися «затаритися» доларами по поки ще низькій ціні. Додає ваги цим очікуванням і закладений у проект бюджету на наступний рік курс у 41,4 грн/дол., і прогнози бізнесу та економістів.

Так, згідно з опитуванням Європейської Бізнес Асоціації, керівники компаній закладають вартість валюти на наступний рік в середньому на рівні 41 грн/\$. Із таким прогнозом погоджуються аналітики компанії Dragon Capital. Таким чином, поступовий рух гривні до курсу у 41-42 грн/дол. здається все ж неминучим, що підтверджують і прогнози експертів. Для цього НБУ утримуватиме облікову ставку (тобто % за яким Нацбанк позичає кошти іншим банкам) на високому рівні у реальному вимірі у наступні кілька років. Нацбанк має достатньо ресурсів, аби утримувати ситуацію на валютному ринку під повним контролем: резерви НБУ близькі до \$40 млрд і значно перевищують довоєнний рівень, такий обсяг еквівалентний більше ніж п'яти місяцям майбутнього імпорту.

Виходячи з наведених експертами аргументів, можна зробити висновок – наразі різкого знецінення гривні Національний банк не допустить, адже все ж процеси на валютному ринку залишаються під його контролем. Проте поступове, контрольоване здешевлення гривні протягом наступного року, вочевидь, неминуче. Зростання курсу гривні до долара

вже очікує і бізнес, і уряд, закладаючи прогностні показники на рівні понад 41 грн/дол. Втім, що не може не радувати, експерти переконані, що будь-які зміни не будуть різкими.

Література:

1. Постанова Правління НБУ №18 від 24.02.2022 року.

УДК 658:004.7

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ У ФІНАНСАХ

*Валентин КУЗЬМИЧ
Здобувач освіти 4 курсу 43-ІІІ групи
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний світ відзначається стрімким розвитком цифрових технологій, які суттєво перетворюють не лише нашу повсякденну життєву реальність, але і спосіб, яким функціонує сучасний фінансовий сектор. Цей ріст технологічних можливостей відкриває двері до нового економічного інформаційного віку, який іноді називають «діджілітацією». Діджілітація, або цифрова трансформація у фінансах, - це процес переходу від традиційних, паперових методів до цифрових рішень, в основі яких лежать технології штучного інтелекту, машинного навчання та інші інновації.

Зростаюча важливість цифрових технологій у фінансовому секторі стає несумнівним фактом. Від інтернет-банкінгу та електронних платежів до криптовалют та розумних контрактів на блокчейні, сучасні фінанси переживають справжню революцію завдяки інноваційним цифровим рішенням. Технології, що раніше здавалися футуристичними, стали невід'ємною частиною нашого фінансового повсякдення.

Мета цієї статті - дослідити вплив діджілітації на фінансову сферу та основні виклики, які виникають в процесі цифрової трансформації. Ми розглянемо, як ці технології змінюють спосіб, яким ми управляємо своїми

фінансами, як вони впливають на розвиток економіки та бізнес-процесів, а також які виклики та ризики супроводжують цей процес. Дізнавшись більше про діджілітацію у фінансах, ми зможемо краще розуміти те, що найближче майбутнє принесе для фінансового сектору та які можливості відкриваються перед нами завдяки цьому цифровому революційному перетворенню.

Основні аспекти діджілітації у фінансах:

1. Переваги діджілітації для фінансових установ:

- Зниження витрат та оптимізація операційних процесів.
- Підвищення точності та швидкості прийняття рішень.
- Покращання обслуговування клієнтів та підвищення їхньої задоволеності.
- Можливості для розширення глобальної присутності та ринкового впливу.

2. Вплив штучного інтелекту та машинного навчання на рішення у фінансовому секторі:

- Автоматизація аналізу фінансової інформації та прогнозування ризиків.
- Виявлення аномалій та обмеження шахрайства та кіберзлочинності.
- Персоналізовані фінансові поради та рекомендації для клієнтів.
- Оптимізація управління портфелем та інвестиційні рішення на основі аналізу даних.

3. Зростання популярності фінтех-послуг та їхній внесок у діджілітацію фінансів:

- Розвиток цифрових платформ для миттєвих платежів та грошових переказів.
- Розширення доступу до мікрокредитів та фінансових послуг для незабезпечених шарів населення.

- Впровадження криптовалют та блокчейн-технологій у фінансовому секторі.

- Зростання конкуренції та інновацій у фінансовій галузі завдяки фінтех-стартапам.

Ці аспекти визначають ключові переваги і вплив діджілітації у фінансовому секторі, а також ролі штучного інтелекту та фінтех-послуг у цьому процесі.

Діджілітація в фінансах приносить численні переваги, але не обходиться без викликів та ризиків. Перш за все, забезпечення безпеки даних та приватності клієнтів стає найважливішим завданням. Зловмисники постійно намагаються отримати доступ до особистих інформаційних ресурсів, що може призвести до фінансових втрат та порушень конфіденційності.

Додатковим викликом є необхідність регулювання та встановлення законодавчих норм для цифрових фінансових послуг. Фінансові регулятори та уряди повинні розробити ефективні рамки, щоб контролювати інновації та забезпечувати захист інтересів споживачів.

Крім того, діджілітація може призвести до ризику виникнення фінансових пазирів у цифровому середовищі. Швидкий розвиток технологій та споживацький попит можуть призвести до переоцінки активів та надмірної спекуляції, що потенційно загрожує стабільності фінансових ринків.

Усі ці виклики та ризики потребують серйозного уваги та стратегічного планування для забезпечення успішної діджілітації у фінансовому секторі.

За останні кілька років блокчейн-технології та криптовалюти вийшли за рамки сфери криптобірж та стали невід'ємною частиною фінансової системи. Блокчейн пропонує безпеку та прозорість у фінансових операціях, зменшуючи ризики шахрайства та спотворення даних.

Одночасно інноваційні стартапи та великі фінансові корпорації вкладають значні зусилля в розвиток діджілітації. Це відкриває нові можливості для розширення спектру фінансових послуг, а також сприяє конкуренції, що може призвести до поліпшення якості обслуговування клієнтів.

Споживацькі звички клієнтів також істотно змінюються. Зростаюча популярність мобільних додатків для фінансового управління та інших цифрових фінансових інструментів створює попит на інноваційні рішення та змінює спосіб, яким клієнти взаємодіють з фінансовими установами.

Ці аспекти свідчать про те, що діджілітація фінансів продовжує активно розвиватися та впливати на всі сфери фінансової системи. Важливо розглядати ці зміни як можливості для покращення ефективності та доступності фінансових послуг, але також не забувати про важливість забезпечення безпеки та захисту інформації клієнтів в цьому цифровому світі.

У даній статті ми розглянули важливі аспекти діджілітації у фінансовому секторі і визначили, що цифрова трансформація вже суттєво вплинула на фінансову галузь. Переваги цього процесу, такі як швидкість та точність операцій, стали очевидними, але разом із цим з'явилися виклики та ризики, пов'язані з безпекою та законодавчими питаннями. Тому важливо надавати пріоритет безпеці та ефективному регулюванню, діджілітація залишається ключовим аспектом розвитку фінансового сектору, і ми закликаємо до подальших досліджень та інновацій в цій області.

Збалансований підхід, який враховує як переваги, так і ризики цифрової трансформації, є важливим для забезпечення стабільності та розвитку фінансового сектору у майбутньому.

Лутература:

1. «The Impact of Digitalization on the Finance Industry».
2. «Fintech and the Digitization of Financial Services».
3. «Digital Transformation in Banking and Finance».

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ У XX СТ

*Дарина МАРЧУК
здобувач освіти 3 курсу, 31-Б групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Тамара ЛИСЮК,
викладач вищої категорії
ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою
Поліського національного університету»*

Двадцяте століття зі своїми війнами, революціями і переворотами внесло багато змін в усі сфери суспільного життя. Було впроваджено нові ідеології, економічні вчення та форми власності. Так, наприклад, з часу Першої світової війни зростає тенденція до припинення розміну банкнот на золото. У зв'язку з цим перед центральними банками постає завдання постійного контролю за грошовим обігом. Відомо, що паперові гроші в собі корисної вартості не несуть, вони є всього лиш символами, знаками вартості. Чому ж тоді відбувся загальний відхід від золота? Найпростіше пояснення полягає в тому, що паперові гроші насамперед зручні в користуванні, їх легко носити зі собою. Справді, в обігу монети стираються, частина благородного металу просто пропадає, а відповідно зростає в ньому потреба. І головне – товарооборот в масштабах, який обчислюють у доларах, фунтах, юанях, гривнях чи інших грошових одиницях, не під силу золоту. Крім того, паперові гроші, банкноти і казначейські білети, – обов'язкові до прийому в якості платіжного засобу на території даної держави.

Звісно, що в зв'язку з переходом до нової форми грошового обігу з'явилися різні погляди на це питання. Так, неометалісти вважали, що оскільки золото має високу внутрішню вартість, тому воно не зцінюється, як його паперові дублікати. Якщо зростає продуктивність праці в золотодобувній промисловості або відкриваються нові родовища його місцезнаходження, то товарні ціни зростають, але при цьому знижуються самі витрати виробництва попередньої вагової кількості золота. До того ж

перенасичення каналів грошового обігу мало ймовірно, оскільки золото – втілення багатства і воно осідає в сфері тезаврації - збереження грошей вдома, замість внесення їх у якусь кредитну установу. Таким чином, при золотому стандарті стихійно підтримуються товарно-грошова рівновага.

У наш час золото все ж може позитивно впливати на грошовий обіг шляхом державного продажу по цінах світового ринку, що у свою чергу дозволяє закупити товари і підвищити їх пропозицію всередині країни. У цій операції роль золота не відрізняється від ролі інших експортних благ, хоча воно вважається більш ліквідним товаром. Для оздоровлення грошового обігу і боротьби з інфляцією в золота можливості все ж невеликі.

Таким чином, ХХ ст. відзначило себе переходом до обігу паперових грошей і перетворення золота і срібла у товар, який можна купити за ринковою ціною. Після Першої світової війни багато держав спробували знову ввести “золотий стандарт”, але безрезультативно, оскільки відповідних аргументів для цього уже не було. Світову валютну систему між двома світовими війнами можна назвати “золотовалютним стандартом”. Цей період відрізняється насамперед сильним втручанням держави в економіку. Усюди були встановлені митні бар’єри, і вільна взаємодія попиту і пропозиції капіталу і ресурсів на світовому ринку стала обмеженою. З відходом від “золотого стандарту” девізні (валютні банки) і держава отримали можливість розширювати обіг паперових грошей. Деякі країни відійшли від золотого стандарту уже в 1929-1930р.р. США відмінили зв’язок валюти з золотом в 1933р., але в 1934 знову повернулись до золотого стандарту, хоча з більш низьким паритетом. Настала доба численних девальвацій і введення торговельних обмежень. Світова торгівля різко скоротилась. У ряді країн зросло безробіття.

Після Другої світової війни лідери найбільших держав світу, намагаючись не допустити помилок, які в свій час призвели до світової кризи 30-х років, у липні 1944р. у Бреттон-Вудсі створили систему

твердих валютних курсів, яка отримала назву “бреттонвудської системи”. Суть її полягає у встановленні стабільних валютних курсів. Країни – члени Міжнародного валютного фонду, який був створений на тій ж самій валютній конференції, разом з Міжнародним банком реконструкції та розвитку, зафіксували курси своїх валют в доларах або в золоті, а долар був прирівняний до золота за співвідношенням 35 дол. за 1 унцію золота.

Тим, що США довгі роки купували і подавали золото, тобто створювали і знищували долари, вдалось стабілізувати його ціну на рівні 35 дол. за 1 унцію і практично покінчити з інфляцією. Довіра до долара і стабільності американської економічної валютної політики були значними: іноземні девізні банки могли в будь-який час обміняти наявні у них долари на золото.

У час існування “бреттонвудської системи” світова економіка і торгівля розвивалися досить стрімкими темпами. Одночасно індекс інфляції залишався доволі стійким (близько 3%). У більшості країн були наявні лише деякі відхилення від нього. Хоча і ця система приховувала в собі деяку небезпеку. У зв’язку з тим, що продуктивність промисловості в США у 1969-1970р.р. виявилась нижчою за європейську і японську, конкурентноспроможність американських товарів знизилась. Стала необхідною переоцінка курсу долара. Зберігати систему твердих валютних курсів виявилось неможливим. Різке вільне плавання курсів у зв’язку з нестабільністю долара призвело до відходу від нього і подальшого його падіння. У грудні 1971 року була ще одна спроба стабілізувати валютні курси. Долар був девальвований по відношенню до золота: з 35 дол./унція до 38 дол./унція. Долар залишився лідером серед валют. А в квітні 1972 р. країни – члени “Спільного ринку” вирішили встановити між собою більш вузькі ліміти коливання своїх валют і для цього створили так звану “валютну змію”. В лютому 1973р. долар був повторно девальвований, валютний ринок довелось закрити на декілька тижнів.

Щоб запобігти небажаним наслідкам в економіці третіх країн, держави, що входили в Європейську економічну спільноту, у 1979 р. підписали зобов'язання про Європейську валютну систему, замінили “валютну змію” з метою перейти в рамках “Спільного ринку” до більш стабільних курсів. Була створена європейська валютна одиниця – ЕКЮ, навколо якої курси національних валют країн – членів ЄЕС могли коливатись в діапазоні $\pm 2,25\%$.

Бреттон-Вудська система на той час вже не існувала. У січні 1976 р. у м. Кінгстоні на Ямайці була підписана угода, яка започаткувала створення Ямайської валютної системи. Нею було проголошено повну демонетизацію золота у сфері валютних відносин. Було анульовано офіційний золотий паритет, офіційну ціну на золото та фіксацію масштабу цін (золотого вмісту) національних грошових одиниць, знято будь-які обмеження у його приватному використанні. Кінгстонська угода поставила за мету перетворити визначену ще у 1969 р. МВФ колективну міжнародну одиницю – спеціальні права запозичення (Special Drawing Rights – СДР) на головний резервний актив та міжнародний засіб розранку і платежу. Йдеться про те, що система: золото - долар - національна валюта трансформувалась у нову систему: СДР – національна валюта. У цій структурі СДР отримувала статус альтернативи не лише золота, а й долара як міжнародних грошей.

Ще однією важливою ознакою механізму Ямайської системи є впровадження “плаваючих” валютних курсів національних грошових одиниць. Проте в режимі безпосередніх співвідношень (“плавання”) знаходяться валюти лише провідних країн світу, а більшість валют інших, в основному слаборозвинених, прив'язані до міжнародних розрахункових одиниць або окремих валют.

Наступним кроком на шляху до інтеграції країн-членів Європейського союзу стало введення єдиної європейської валюти. Загальний ринок з переходом до євро перетвориться в консолідовану

валютну зону, яка внесе глибокі зміни у функціонування фінансових механізмів країн учасниць ЄС. Фінансову політику Євросоюзу на найвищому політичному рівні, як і раніше, визначає Рада ЄС, яка при прийнятті рішення консультується з Європарламентом і Європейським Центробанком. Проте головним регулятором поточної грошово-кредитної і валютної політики стала Європейська система центробанків в голові з Європейським ЦБ.

У “зону євро” можуть увійти країни Європейського Союзу, які здатні виконати наступні економічні вимоги:

- членство в європейській валютній системі;
- курс валюти країни-претендента на протязі двох років не повинен виходити за рамки дозволених ЄС курсових коливань;
- максимально допустимий дефіцит бюджету – не більше 3% ВВП;
- максимально допустимий розмір державного боргу – не більше 60% ВВП;
- максимально допустимий темп інфляції – не більше ніж на 1,5 процентних пункти середнього темпу інфляції по ЄС;
- довгострокові процентні ставки кредиту – не вище ніж на 2 процентних пункти середнього темпу інфляції по ЄС.

Новим етапом еволюції грошей стала поява “електронних грошей”. Це абсолютно нова система грошового обігу, яка за допомогою новітніх комп’ютерних та систем зв’язку дозволяє легко переводити кошти з одного рахунку на інший. До електронних платіжних засобів відносяться *кредитні та дебетні* картки. На сьогодні це найбільш прогресивний, економічний і зручний носій грошових функцій. Основна його зручність полягає в тому, що не доводиться носити великі суми готівки зі собою, а крім того у разі втрати карточки ніхто не зможе нею скористатись, бо код доступу знає тільки її власник.

За технологічними особливостями розрізняють картки двох видів – з магнітною смужкою та з вбудованою мікросхемою.

Банківська кредитна картка є матеріальним символом економічних і юридичних відносин, які виникають між суб'єктами, що укладають карткову угоду. Основні суб'єкти (учасники) системи карткових розрахунків:

- власник картки;
- банк-емітент;
- підприємство торгівлі або сфери послуг;
- банк-еквайр (банк, що обслуговує торговельне підприємство).

Банк видає кредитну картку клієнтові тільки після ретельної перевірки його фінансового стану і оцінки кредитоспроможності; відкриває власникові картки спеціальний рахунок, на якому враховуються всі операції з картою; регулярно надсилає клієнту виписку із зазначенням сум платежі розміру заборгованості, сум і термінів погашення; стягує комісію і відсотки згідно із встановленим тарифом; зобов'язується сплачувати рахунки торговельного підприємства за покупки, зроблені з використанням карток, за вирахуванням комісійного збору (дисконта).

Західні економісти схиляються до думки, що в майбутньому паперові гроші – банкноти і чеки повністю зникнуть, їх замінять електронні міжбанківські трансакції. Гроші залишаться, але стануть “невидимими”.

Знання історії становлення й еволюційного розвитку грошей – ключ пізнання глибинних теоретичних проблем, що розкривають їхню суть і сучасне функціональне застосування.

Література:

1. Гальчинський А. Теорія грошей.-К.:Основи, 2016, 213с.
2. Лагутін В.Д. Гроші та грошовий обіг.-К.:Основи,2019, 456с.
3. Сало І.В. Фінансово-кредитна система України та перспективи її розвитку.-К.,1995
4. Тувакова Н.В. Історичний досвід України у творенні національної грошової одиниці.-К.,1997.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

*Валентина-Жасмін НОВАК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-Ф групи
спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування»
Науковий керівник: Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ, к.е.н., доцент викладач
економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

В сучасних умовах кризового стану зросла ймовірність порушення фінансового стану підприємств, а отже, з'явилася необхідність в їх фінансовому аналізі. Це спричинено необхідністю відстежувати забезпеченість підприємства потрібними ресурсами, раціональність їх фінансування та ефективність використання. Забезпечення достатнього рівня фінансових показників допоможе укріпити та підвищити конкурентоспроможність підприємства на ринку, сприятиме в зростанні його прибутковості.

Проблемами визначення сутності та змісту фінансового стану займалися такі зарубіжні вчені, як: Роберт С. Хіггінс, Джоел Р., Річ Гильдерслив, Джей К. Шім та Ніккі А. Даубер, Сігел, Ст. Макклор та інші. Дослідженню методики оцінювання фінансового стану підприємства виділили місце в своїх працях: Джеральд Роберт С., Хіггінс, В. Вайт, Еріх А. Гелферт, Томас Р. Ітільсон, тощо [1. с. 204].

Незважаючи на всі вказані праці, зарубіжна практика не має чіткого набору фінансових коефіцієнтів. Кожен автор виділяє свій склад використаних показників інтуїтивно, без точних обґрунтувань, у результаті чого досить важко зробити оцінку фінансового стану підприємства.

Переглянувши праці Бріггема І., Грегема Б., Бернстайна Л., Вайтхьорста Ф., можна дійти висновку, що загальне поняття «фінансовий стан» у зарубіжному досвіді не оцінюється, а виконується аналіз діяльності підприємства загалом. При цьому всьому акцентується увага на тому, чи здатне підприємство забезпечувати власну платоспроможність,

розраховуватись зі своїми зобов'язаннями, покривати основні витрати діяльності, пропонувати новий продукт на ринку за наявними ресурсами та отримувати дохід [2, с. 296].

Основні етапи проведення фінансового аналізу українського та зарубіжного досвіду мають певні відмінності. Український досвід виділяє такі загальні напрями фінансового аналізу (рис. 1.1):

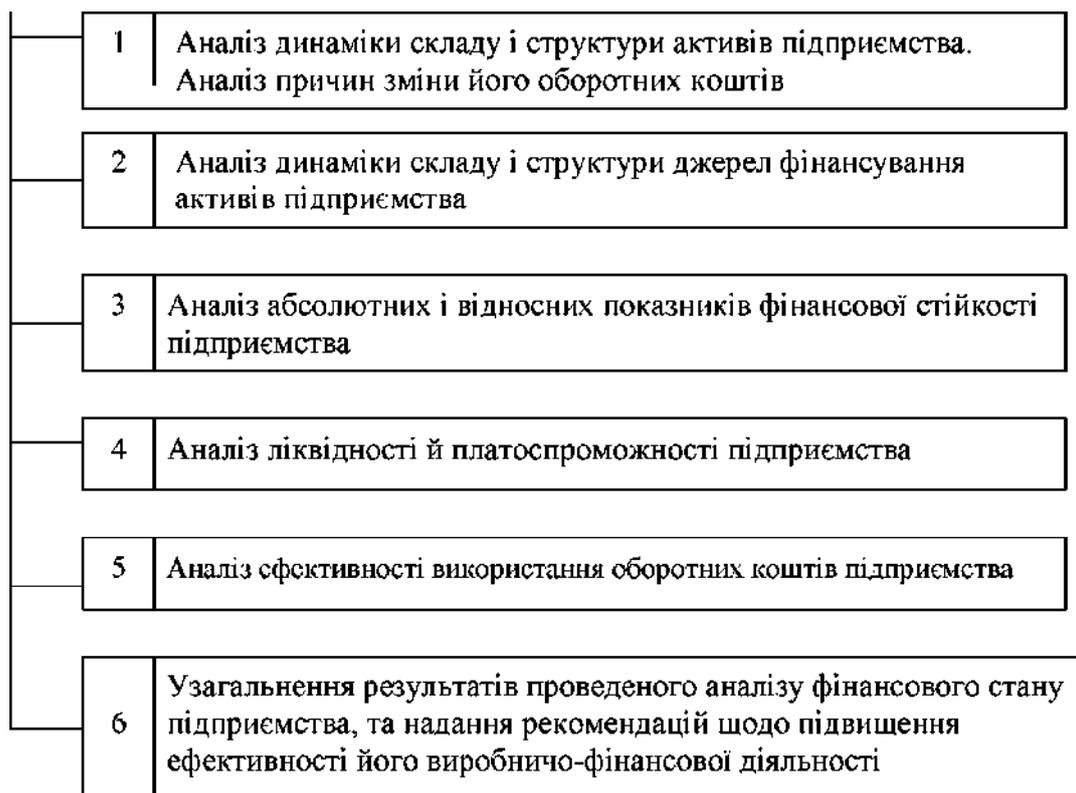

Рис. 1.1. Основні етапи фінансового аналізу підприємства в українській практиці

У зарубіжній практиці оцінку фінансового стану проводять зазвичай шляхом коефіцієнтного аналізу з урахуванням окремих його напрямків. Такий метод є одним із найпоширеніших у фінансово-аналітичній зарубіжній практиці та представляє собою основний інструмент оцінки фінансового стану підприємств. Він допомагає оцінити фінансовий стан різних організацій, не дивлячись на масштаби їх діяльності, визначити ефективність та прибутковість роботи.

Великої популярності набули також: порівняльний аналіз (дані підприємства зрівнюють зі встановленими нормативами або ж з

показниками конкурентів), трендовий аналіз, що включає в себе вертикальний й горизонтальний аналіз відносних показників. Широкого застосування набув також факторний аналіз, особливо ефективним виділяється оцінка за рахунок моделі Дю Понту [4, с. 346].

Підхід як зарубіжних, так і українських авторів щодо визначення прибутковості підприємства є аналогічним та має відміну лише у методі розрахунку саме розміру прибутку. Така відмінність спричинена особливостями в податковому та бухгалтерському обліку міжнародних країн. В Україні аналіз показників фінансової стійкості аналогічний аналізу пасивів у зарубіжній практиці. Проте, окрім спільних показників у міжнародному досвіді виділяють також розрахунок показника покриття процентів за запозиченнями, тобто процесу обслуговування боргу [3, с. 190].

Таким чином, спостерігається достатньо велика кількість відмінностей розрахунку показників фінансового стану підприємства зарубіжних та українських авторів. До основних переваг зарубіжної методики можна віднести: конкретність, простоту, визначеність та інтерпретацію отриманих результатів.

Література:

1. Бурмака М. М., Бурмака Т. М. Управління розвитком підприємства на прикладі підприємств будівельної галузі : монографія. Харків: ХНАДУ, 2015. 204 с.
2. Іванова В. В. Інтелектуальний бізнес : підручник. Суми: Університетська книга, 2017. 327 с
3. Кузнецова Т. В., Красовська Ю. В., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства : Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 196с.
4. Павловська А. С., Руденко О. А. Антикризова економічна політика. Наукові засади формування та впровадження : навчально-методичний посібник, Черкаси : ЧДТУ, 2020. 151 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ,
к. е.н., доцент, спеціаліст вищої категорії,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансовий стан підприємства демонструє його здатність підтримувати та оплачувати свою діяльність. Він передбачає забезпеченість в фінансових ресурсах, які є необхідні задля функціонування підприємства, потребу в розміщенні та ефективності їх використання, тісні взаємовідносини з іншими господарюючими суб'єктами, платоспроможність, фінансову стійкість.

Процедурою оцінки фінансового стану можуть займатися саме керівники підприємств, відповідні служби та його засновники, інвестори – аналізують ефективність в застосуванні ресурсів, банки – оцінюють умови кредитування та виявлення ризиків, постачальники – займаються питаннями погашення заборгованості за платежами, податкові інспекції – питаннями розробки плану отримання коштів до бюджету тощо [6, с. 150].

Вагомий внесок в розвиток фінансів сільськогосподарських підприємств внесли праці таких вчених, як: В.І. Головка, А.Г. Загородній, Н.І. Демчук, В.П. Клочан, Н.П. Шморгун, Г.В. Савицька, М.Я. Коробов та інших.

Зауважимо, що фінанси сільського господарства мають певні особливості, що враховуються в оцінці його фінансового стану. Через це з'явилася необхідність комплексного підходу щодо створення системи оцінки фінансового стану с/г підприємств, яка спрямована на формування діючих умов господарювання й інформаційного забезпечення управління ними.

Можна підкреслити такі основні особливості фінансів сільськогосподарських підприємств [1, с. 378]:

– *природні;*

Природно-кліматичні особливості впливають на зональну спеціалізацію, продуктивність та прибутковість підприємств, тривалість періоду виробництва, темпи і час проведення робіт, якість продукції, собівартість тощо.

– *технологічні і організаційні;*

Так як в сільському господарстві поєднано дві галузі (тваринництво та рослинництво) здійснюється різне планування, облік та організація галузей.

– *соціально-економічні;*

Сучасна практика пропонує велику кількість різних методів оцінки фінансового стану с/г підприємства. Вибір методу, за яким буде здійснена комплексна оцінка залежить від цілей її проведення, основних завдань, можливості мати доступ до облікової та аналітичної інформації, вибору фахівця фінансової аналітики. Обираючи метод здійснення розгорнутої оцінки фінансового стану підприємства, потрібно зупинитися на декількох чинниках: тип економічної системи, ступінь розвиненості ринкових відносин, особливості побудови балансу та інших форм звітності, галузеві особливості, вид діяльності, форму власності підприємства тощо. Методи оцінки можуть здійснюватися паралельно або частково.

Виділяють такі методи або прийоми фінансового аналізу сільського господарства [2, с. 260]:

– *горизонтальний (часовий) аналіз;*

Горизонтальний аналіз передбачає порівняння кожного значення в звітності з таких же значення у попередньому періоді. Тобто цей метод полягає у зіставленні даних з якісними показниками, нормативами, плановими значеннями.

– *вертикальний (структурний) аналіз;*

Вертикальний (структурний) аналіз полягає у визначенні фінансових показників в структурному співвідношенні та виявленні впливу кожного з них на загальних результат.

– *трендовий аналіз;*

Трендовий аналіз забезпечує порівняння показників з минулими роками та визначає лінію тренда, тобто показує їх значення в динаміці для прогнозування можливих цифр у перспективі.

– *аналіз відносних показників (коефіцієнтів);*

Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) передбачає тісний взаємозв'язок між фінансовими показниками. Можна наголосити на такі основні групи коефіцієнтів: ліквідності, фінансової стабільності, рентабельності, ділової і ринкової активності.

– *порівняльний аналіз;*

Порівняльний аналіз представляє собою порівняння показників фірми з попередніми періодами, значеннями філій підприємства або ж конкурентами.

– *факторний аналіз;*

Факторний аналіз полягає в аналізі впливу певних факторів на результат з допомогою побудованих приймів дослідження. Такий метод аналізу може бути як прямим (аналіз), так і зворотнім (синтез).

– *аналіз за математичним моделями.*

За ними формується узагальнюючий показник – інтегральна оцінка. Найбільш популярними є такі моделі, як: Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера тощо. За їх допомогою можна: оцінити невелику кількість показників, що забезпечать точний результат за низькою трудомісткістю; порівняти різні об'єкти; легко провести розрахунки, адже всю інформація для них міститься у 5 формах звітності; оцінити фінансовий стан господарства, зони ризику, ймовірність банкрутства тощо.

Послідовність в аналізі фінансового стану сільськогосподарського підприємства передбачає спочатку збір потрібних даних, обробка, розрахунок показників, фінансових коефіцієнтів, порівняння значень із нормативними, аналіз їх зміни, формулювання висновків стосовно опрацьованого матеріалу.

Процедура аналізу фінансового стану підприємства відбувається за рахунок оцінки всієї сукупності даних в фінансовій звітності і має велике значення, тому що інформація, яка міститься в ній – це основа для прийняття наступних рішень з інвестиційної, фінансової та операційної діяльності підприємства [5, с. 138].

Показники фінансового стану аграрного підприємства розраховуються для того, щоб усі, хто має економічні відносини з підприємством, мали представлення про його фінансовий стан, могли знайти всі відповіді на свої питання та визначити чи надійним підприємство є як партнер. Отже, значення показників допомагають прийняти рішення про подальше встановлення економічних відносин.

Література:

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
2. Волощук Л. О., Скаленко О. В. Удосконалення методичного забезпечення аналізу грошових потоків та інвестиційної діяльності промислового підприємства як складових оцінки його фінансового стану. Праці Одеського політехнічного університету. 2009. С. 256-262.
3. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство, 2018. №8. С. 219 - 223.
4. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. Агросвіт. 2021. № 20. С. 40–45.
5. Ільїна С. Б., Мицак О. В. Моделювання фінансового стану підприємств : сутнісний підхід до інтегрованої оцінки. Журнал «Економічні науки». Випуск 59. Київ, 2016. № 4. С. 139-146.
6. Отенко І. П., Азерков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2015. 156 с.

СЕКЦІЯ IV

«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

*«Той, хто по-справжньому любить свою Батьківщину,
з усякого погляду справжня людина»*

Василь Сухомлинський

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ УПРАВЛІНСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РІВНЕНЩИН

*Бойко І.С.,
здобувач освіти 3 курсу,
спеціальності «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»,
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах економічний розвиток країни є однією з найважливіших складових для забезпечення стабільного та процвітаючого суспільства Україна, як і багато інших країн світу, стикається з рядом економічних викликів та проблем, але в той же час має значний потенціал для подальшого розвитку.

Одним з головних аспектів економічного розвитку країни є ефективне управління. Управління економікою країни здійснюється на різних рівнях - національному, регіональному та місцевому. На національному рівні діють органи влади та управління, які приймають стратегічні рішення щодо економічного розвитку країни. На регіональному рівні функціонують обласні та місцеві органи влади, які виконують виконавчу функцію та забезпечують розвиток своїх територій. Одним з регіонів, який має великий потенціал для економічного розвитку, можна назвати Рівненську область.

Одним із важливих аспектів розвитку Рівненщини є ефективне управління. Управління регіоном здійснюється на різних рівнях - обласному, районному та місцевому. На обласному рівні діє Рада обласних депутатів, яка приймає стратегічні рішення щодо розвитку області. Також функціонує обласна державна адміністрація, яка виконує виконавчу владу та забезпечує реалізацію стратегій та програм розвитку. На районному та місцевому рівнях діють відповідні районні та міські ради та адміністрації, які забезпечують розвиток своїх територій.

Одним із головних завдань управління Рівненщиною є забезпечення стабільного економічного розвитку. У цьому контексті важливою роллю

відіграє промисловість. Рівненська область має потужну промислову базу, яка включає в себе підприємства харчової, легкої, хімічної та машинобудівної промисловостей. Завдяки цьому, область має можливості для експорту своєї продукції та залучення інвестицій.

У Рівненській області діє багато переробних підприємств, які займаються переробкою сировини та виробництвом готової продукції. Серед них можна виділити такі: ТОВ «Рівненський цукровий завод» - це один з найбільших цукрових заводів в Україні, який займається переробкою цукрової свекловиці та виробництвом цукру. Завод є важливим гравцем на ринку цукру та експортує свою продукцію за кордон.

ТОВ «ОДЕК» розташоване у північно-західній частині України деревообробне підприємство «ОДЕК» є найбільшим виробником фанери в Україні та входить до двадцятки найбільших виробників березової фанери в Європі. Основним видом продукції підприємства є березова фанера, у тому числі ламінована, призначена як для внутрішнього, так і для зовнішнього використання.

Та ДП «М'ясокомбінат «Зоря»- це підприємство, яке спеціалізується на переробці м'яса та виробництві м'ясних виробів. Комбінат випускає широкий асортимент продукції- від ковбас та сосисок до консервованого м'яса.

Одним із ключових напрямків соціально-економічного розвитку Рівненщини є розвиток туризму. Область має багату історичну спадщину та природні красоти, які привертають туристів з усього світу. Для популяризації області та привертання іноземних туристів діють спеціальні програми та проекти, які сприяють розвитку туризму та залученню інвестицій.

Також важливим аспектом розвитку Рівненщини є забезпечення екологічної безпеки та охорони довкілля. У цьому контексті важливою роллю відіграє розвиток енергоефективних технологій та використання альтернативних джерел енергії.

Отже, сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку Рівненщини є важливими для забезпечення стабільного та ефективного розвитку регіону. Це вимагає спрямованих зусиль та координації дій на всіх рівнях управління та активного впровадження інноваційних підходів у всі сфери життя області. Такий підхід допоможе забезпечити процвітання та стабільність Рівненщини як сучасного та перспективного регіону України.

Література:

1. Економічний розвиток, економічне зростання і фактор, які стримують економічне зростання України (електронний ресурс)
http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2015/22.pdf
2. Язлюк Б.О., Пуцентейло П.Р., Гайда Ю.І., Гевко Р.Б. Розвиток аграрного бізнесу в умовах глобалізації
3. Соціально-економічне становище області (електронний ресурс)
<https://ror.gov.ua/socialno-ekonomichne-stanovishe-oblasti>

УДК 006.063

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

*Павло БОРИС,
здобувач освіти 3 курсу, П-31 групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівник: Валентина РУДНИК,
викладачка-методистка
ВСП «БФК НУБіП України»*

Перехід України до ринкових економічних відносин та вступ її до Світового товариства спричинили нові умови для підприємств як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Вимоги до якості товарів різко зросли, і це стало ключовим аспектом комерційної діяльності. Стандартизація та сертифікація стали невід'ємними інструментами для забезпечення високої якості продукції.

Дана тема залишається актуальною, оскільки стандартизація та сертифікація є важливою частиною суспільного виробництва та одночасно ефективним механізмом управління якістю та асортиментом товарів.

Стандартизація – це процес встановлення та запровадження стандартів (тобто нормативно-технічних документів, які встановлюють єдині обов'язкові вимоги щодо типів, розмірів, якості, норми інших особливостей продукції) [1].

Цілі та завдання стандартизації:

- захист інтересів споживача та держави у питаннях номенклатури та якості продукції;
- створення нормативних вимог до якості сировини, продукції, процесів, послуг;
- створення єдиної системи показників якості продукції, способів її випробування та контролю;
- забезпечення єдності та правильності вимірювань у країні;
- створення системи нормативної документації [3].

В Україні діють наступні категорії стандартів:

- 1) державні стандарти України – ДСТУ;
- 2) галузеві стандарти України – ДСТУ;
- 3) стандарти науково-технічних та інженерних товариств та спілок України - СТТУ;
- 4) технічні умови – ТУ;
- 5) стандарти підприємств – СТП [3].

Сертифікація – це процес підтвердження відповідності якості товару встановленим стандартам та нормативним вимогам. За результатами проведення сертифікації у разі позитивного рішення призначеного органу щодо оцінки відповідності продукції стандартам заявнику видається сертифікат відповідності [2].

Протягом останніх років в Україні впроваджуються європейські стандарти (євронорми) замість національних стандартів. Це відбувається

відповідно до Угоди про асоціацію та за наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №1493.

Основна увага в реформах спрямована на дерегуляцію системи. Здійснені кроки спрямовані на адаптацію українських стандартів до європейських вимог. В цьому контексті були внесені зміни до ряду законів, таких як «Про стандартизацію», «Про скорочення кількості дозволів», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» та інші.

Нова редакція Закону «Про стандартизацію» впроваджує європейські принципи у розвиток галузі. Наприклад, поняття галузевої стандартизації, що відсутнє за кордоном, було припинено для уникнення дублювання. Дотримання більшості стандартів стає добровільним. Проте, питання існування дублюючих режимів, таких як технічні регламенти (як нормативно-правовий акт) та технічне регулювання (як процес), залишається невирішеним. Наприклад, у англійській мові існує одне поняття «technical regulation» для опису цього процесу. Також відбуваються зміни у вітчизняному інституціональному середовищі стандартизації, спрямовані на впровадження сучасних підходів.

В Україні існує державна система сертифікації продукції - Система УкрСЕПРО. Ця система передбачає як обов'язкову, так і добровільну сертифікацію. Обов'язкова сертифікація завжди включає перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією. Чинним законодавством визначений перелік продукції, яка підлягає обов'язковій сертифікації в Україні.

Добровільна сертифікація проводиться для відповідності вимогам, що не входять до обов'язкових. Проте сертифікація на відповідність усім обов'язковим вимогам, якщо вони встановлені для цієї продукції, проводиться обов'язково.

Слід зауважити, що проведення робіт з добровільної сертифікації значно підвищує конкурентоспроможність сертифікованої продукції та її привабливість для ринку, дозволяє виробнику більш ефективно реалізувати свою продукцію на вигідних умовах.

Добровільна сертифікація проводиться на умовах договору між заявником та органом з сертифікації. Добровільна сертифікація є ринковим інструментом у боротьбі з фальсифікованою продукцією, особливо якщо органом, що зареєстрував систему, виступає асоціація (гільдія) виробників. У цій ситуації маркування продукції знаком відповідності даної системи означає, що продукція випущена «легальним» виробником, який гарантує якість і безпеку для споживача [2].

У вітчизняних підприємств різних сфер економічної діяльності виникають наступні проблеми:

- недосконалість існуючих стандартів в Україні, їх несумісність з міжнародними вимогами;
- невиправдано широкий перелік товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації;
- велика тривалість і вартість робіт щодо сертифікації;
- низька поінформованість товаровиробників про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності та ін.

Тому, щоб Україна та її виробники без перешкод могли вести торгівлю з ЄС, необхідно продовжувати реформувати та гармонізувати систему технічного регулювання. Максимальне наближення законодавства України у сфері технічного регулювання до норм ЄС сприятиме безболісному входженню на внутрішній ринок західних сусідів. Тим паче, що в умовах різкої переорієнтації на ринки Європейського Союзу та інших країн, загострюється проблема невідповідності вітчизняних товарів європейським/міжнародним стандартам.

Література:

1. Мета і завдання, принципи і методи стандартизації. URL:

http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/ (дата звернення 15.11.2023р.)

2. Салухіна Н.Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 336 с.

3. Шемет А. Д. Стандартизація як метод регулювання якості товарів: її використання для інноваційних форм торгівлі. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ (дата звернення 17.11.2023р.)

УДК 347.12:366

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

*Ляшук Т.С.,
здобувач освіти 3 курсу,
спеціальності «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»,
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Задоволення потреб споживачів у продовольчих та промислових товарах, побутових і комунальних послугах має здійснюватись на основі безумовного додержання вимог щодо їх якості та безпеки, постійного контролю за цим з боку держави. Особливого значення при виконанні даного завдання держава набуває в умовах збільшення обсягів споживання та насичення ринку продовольчими і непродовольчими товарами, побутовими роботами та послугами, коли часто постають питання забезпечення їх відповідності вимогам щодо якості та безпеки. Поряд із збільшенням обсягів реклами побутових товарів, робіт, та послуг потребує підвищення рівень об'єктивності та достовірності інформації про їх реальні споживчі характеристики. За таких обставин метою держави є забезпечення прав споживачів, а також створення дієвого правового механізму їх захисту.

Основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів закладені в системі нормативно-правових актів з питань захисту прав споживачів. Законодавство про захист прав споживачів складається із Закону України «Про захист прав споживачів», ЦК України,

ГК України та інших нормативно-правових актів, що містять положення про захист прав споживачів.

Базовим спеціальним законодавчим актом у сфері захисту прав споживачів є Закон України «Про захист прав споживачів». У ньому встановлено основні права та обов'язки споживачів та виробників і продавців товарів, виконавців робіт і надавачів послуг, визначено правовий механізм їх захисту, а також правові засади діяльності органів державної виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів, на які покладено державний контроль за додержанням законодавства про захист прав споживачів, забезпечення реалізації державної політики щодо захисту прав споживачів.

Невід'ємним елементом законодавства про захист прав споживачів є система законодавчих актів, якими встановлено вимоги щодо якості та безпеки побутових товарів, робіт та послуг й правовий механізм забезпечення контролю за їх дотриманням з боку державних органів. Серед них Закон України «Про стандартизацію», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». благополуччя Права споживачів під час придбання, замовлення або використання товарів, робіт та послуг на території України встановлено ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів».

Серед основних прав споживачів визначено право на:

- захист своїх прав державою;
- належну якість продукції та обслуговування;
- безпеку продукції;
- необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість та асортимент
- відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції, відповідно до закону;
- звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;

- об'єднання в громадські організації споживачів.

З метою забезпечення права споживача на належну якість та безпеку продукції в ст. 6 Закону України «Про захист прав споживачів» передбачено обов'язок продавця передати споживачеві продукцію належної якості, а також надати інформацію про цю продукцію. На вимогу споживача продавець зобов'язаний також надати йому документи, які підтверджують належну якість продукції.

Продукція щодо її безпеки для життя, здоров'я і майна споживачів, а також навколишнього природного середовища повинна відповідати вимогам нормативних документів (стандартам, технічним умовам тощо), що містять правила, загальні принципи та характеристики різних видів товарів. Щодо окремих груп продукції такі вимоги можуть встановлюватися законами та іншими нормативно-правовими актами. На товари, що ввозяться на територію України, повинен бути документ, який підтверджує їх належну якість.

У разі придбання товару належної якості споживач може скористатися правами, встановленими в ст. 9 Закону України «Про захист прав споживачів». При придбанні товару належної якості за споживачем протягом чотирнадцяти днів, не рахуючи дня купівлі, зберігається право обміняти непродуктовий товар належної якості на аналогічний у продавця, в якого він був придбаний, якщо товар не задовольнив його за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або з інших причин не може бути ним використаний за призначенням. Споживач може обміняти товар належної якості за умови, якщо він не використовувався і якщо збережено його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики, а також розрахунковий документ, виданий споживачеві разом з проданим товаром.

У разі придбання споживачем продовольчих товарів неналежної якості продавець зобов'язаний замінити їх на товари належної якості або

повернути споживачеві сплачені ним гроші, якщо недоліки виявлено у межах строку придатності.

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про захист прав споживачів», шкода, завдана життю, здоров'ю або майну споживача дефектною продукцією або продукцією неналежної якості, підлягає відшкодуванню в повному обсязі, якщо законом не передбачено більш високої міри відповідальності.

Право вимагати відшкодування завданої шкоди визнається за кожним потерпілим споживачем незалежно від того, чи перебував він у договірних відносинах з виробником. Таке право зберігається протягом встановленого строку служби.

Виробник несе відповідальність за шкоду, завдану життю, здоров'ю або майну споживача, що виникла у зв'язку з використанням речей, матеріалів, обладнання, приладів, інструментів, пристосувань чи інших засобів, необхідних для виробництва товарів, виконання робіт або надання послуг, незалежно від рівня його наукових і технічних знань.

Література:

1. Державний сайт України <https://krin.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/pravove-regulyuvannya-zahistu-prav-spozhivachiv>

УДК 338.054.23:334.02(477)

*Ірина МАРТИНОВА, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Рівненський фаховий коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування
України»
ORCID 0009-0005-1393-398X*

ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Урахування небезпечних чинників воєнного стану під час визначення ризиків, їхнього оцінювання і керування в системах управління якістю організацій є важливим питанням сьогодення.

Керування ризиками в системах управління якістю (ДСТУ ISO 9001:2015), екології (ДСТУ ISO 14001:2015), охорони здоров'я та безпеки праці (ДСТУ ISO 45001:2019) й інших дуже актуальна тема.

Щоб забезпечити відповідність вимогам стандарту ДСТУ ISO 9001:2015, організація має згідно з п. 6.1 планувати та впроваджувати дії щодо керування ризиками й можливостями.

Керування як ризиками, так і можливостями становить основу для підвищення і поліпшення результативності системи управління якістю й сприяє запобіганню негативним наслідкам.

У керуванні ризиками в системах управління якістю важливим аспектом є визначення небезпечних чинників які суттєво впливають на ризики, збільшуючи ймовірність настання та тяжкість наслідків від небезпечної події, такі як:

- бракована продукція;
- зупинка виробництва;
- тощо.

Небезпечні чинники (воєнного стану, епідемічного середовища, психосоціального тощо) дуже пов'язані між собою. Наприклад, чинник воєнного стану (ракетний обстріл міста) призводить до впливу чинників, пов'язаних із безпекою населення. Тому врахування небезпечних чинників воєнного стану під час визначення ризиків, їхнього оцінювання і керування в системах управління якістю організацій є актуальним і важливим питанням сьогодення.

Застосовуємо метод керування «Краватка-метелик»

Вважаємо, що основою керування ризиками в системі управління якістю є метод «Краватка-метелик», який дає змогу зрозуміти причини настання небезпечної події через наявність невідповідностей будь-якого процесу організації чи загроз та оцінити наслідки від їхнього настання, що є основою визначення рівнів ризиків. Особливістю такого підходу є можливість врахувати вплив на збільшення ймовірності настання

небезпечної події різних зовнішніх і внутрішніх небезпечних чинників, які можна поділити на сім груп: людські, організаційні, технічні, операційні, соціальні, ергономічні, воєнні.

Аналіз впливу чинників воєнного стану

Ідентифікація невідповідностей та ідентифікація складових ризиків безпеки присвячені визначенню складових ризику, тобто встановленню в системі управління якості причино-наслідкового зв'язку між безпекою (невідповідністю), небезпечною подією і наслідками, які можуть призвести за певних умов до настання небезпечної події з відповідними втратами.

Для встановлення складових ризику – безпеки, небезпечної події й вірогідності настання небезпечної події та її ступеня тяжкості – постає потреба у дослідженні впливу на них небезпечних чинників воєнного стану. Саме виявлені взаємозв'язки між різними групами зацікавлених сторін, в тому числі керівниками та робітниками, дасть змогу ідентифікувати безпеки-невідповідності під час забезпечення виробничого процесу в межах органічних і механістичних організаційних структур управління як всередині підприємства, так і ззовні.

Після визначення рівня ризику пропонуються рішення щодо вжиття запобіжних і захисних дій для його зниження.

За результатами визначення рівня ризику його можна зарахувати до однієї з груп ризику.

Групи ризику:

I. Категорично неприйнятний

II. Неприйнятний

III. Прийнятний, але з контролем за ним

IV. Прийнятний

Дуже часто вжиті запобіжні й захисні заходи переважно зменшують ймовірність настання небезпечної події, але не усувають безпеки, тобто і тяжкість наслідків лишається без змін.

Для прикладу формування управлінських рішень щодо забезпечення якості праці робітників в умовах воєнного стану розглянемо таку небезпечну подію, як брак продукції, що призводить до низки іміджевих, фінансових, часових та енергетичних втрат.

Скористаємось таким алгоритмом дій.

1. Ідентифікація невідповідностей

Для проведення ідентифікації невідповідностей в системі управління якістю підприємства, зазвичай використовують результати як внутрішніх, так і зовнішніх аудитів, що дає змогу створити відповідні реєстри, аналіз яких допоможе визначити потенційну небезпечну подію та її наслідки.

2. Ідентифікація небезпек

Далі слід розробити реєстр невідповідностей – небезпек. Для цього формуємо відомості щодо кожної з невідповідностей.

3. Перегляд політики й цілей з урахуванням умов воєнного стану

Встановлення політики й цілей якості, у тому числі й в умовах воєнного стану, повинно ґрунтуватись на принципах:

уникнення ризику або усунення джерела ризику;

зміни ймовірності настання чи наслідків;

розділення ризику чи збереження ризику.

4. Використання критеріїв та ранжування причин

Перевага підходу на основі оцінювання ризиків полягає у використанні критеріїв «вхід – процес – вихід» для оцінювання якості роботи компаній, що особливо стає актуальним під час воєнного стану.

Література:

1. Віталій Цопа. Антикризове управління компанією в період війни. URL: https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=722460035548648 (дата звернення 24.09.2023р.).

СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКЦІЙ

*Ярослав МЕЛЬНИЧУК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівники: І. Мартинова, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

В сучасному світі споживачі все більше ставлять питання про якість та безпеку харчових продуктів, які вони споживають. Це підносить важливе питання про необхідність розвитку сучасних методів аналізу харчових продукцій. Технологічні інновації в галузі аналізу харчових продуктів дозволяють науковцям та виробникам отримувати більше інформації про склад та якість їжі, а також забезпечують покращення безпеки споживачів.

1. Спектрометрія мас-спектрометрія

Спектрометрія мас-спектрометрія - це потужний метод аналізу, який дозволяє ідентифікувати і кількісно визначати склад різних речовин у харчових продуктах. Використовуючи цей метод, можна виявляти контамінанти, алергени та навіть визначати походження продукту.

2. Ядерна магнітна резонансна спектроскопія (ЯМР-спектроскопія)

ЯМР-спектроскопія дозволяє вивчати структуру молекул у харчових продуктах. Цей метод особливо корисний для аналізу харчових компонентів, таких як жири, білки та вуглеводи. Він допомагає виробникам покращити якість продуктів та контролювати їх склад.

3. Полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР)

ПЛР використовується для виявлення мікроорганізмів, вірусів та генетичних змін у харчових продуктах. Цей метод допомагає вчасно виявляти потенційні загрози для безпеки харчових продуктів та допомагає у вирішенні проблем з контролем якості.

4. Генетичні методи аналізу

Сучасні генетичні методи дозволяють визначати походження та сортну чистоту харчових рослин і тварин. Це корисно для контролю якості та виявлення можливих підробок у продуктах.

5. Спектроскопія ближньої інфрачервої області (NIR)

Спектроскопія NIR використовується для аналізу складу продуктів шляхом вимірювання взаємодії світла з молекулами. Цей метод широко використовується для оцінки якості зернових культур, кави, вина та інших продуктів. [1].

6. Метаболоміка: Розкриття Харчових Змін

Метаболоміка вивчає профілі молекул в харчових продуктах та їх вплив на організм людини. Цей метод допомагає зрозуміти, які речовини можуть впливати на здоров'я та допомагає розробити більш збалансовані дієти.

7. Мас-спектрометрія в аналізі резидуальних пестицидів

Мас-спектрометрія дозволяє виявляти сліди резидуальних пестицидів у харчових продуктах. Це сприяє підвищенню безпеки споживання продуктів і допомагає виробникам контролювати якість сировини.

8. Використання сенсорів та інтернету речей (IoT) для моніторингу харчових продуктів

За допомогою сучасних сенсорів та IoT, виробники можуть в реальному часі моніторити умови зберігання та транспортування продуктів. Це дозволяє попереджати псування продуктів і підтримувати їх якість.

9. Біосенсори для швидкого виявлення патогенів

Біосенсори - це швидкий та чутливий метод виявлення патогенів, таких як бактерії чи віруси, в харчових продуктах. Вони допомагають підтримувати безпеку харчових продуктів та запобігати поширенню захворювань.

10. Зв'язок аналізу харчових продуктів та розвитку нових кулінарних трендів

Сучасні методи аналізу дозволяють кулінарам та гастрономам експериментувати зі смаками та інгредієнтами, що сприяє розвитку нових кулінарних трендів. Аналіз допомагає створити найсмачніші та найбезпечніші страви для споживачів. [1].

Сучасні методи аналізу харчових продуктів стають ключовим інструментом у галузі харчової промисловості та контролю якості їжі. Вони допомагають споживачам бути впевненими у якості та безпеці продуктів, які вони обирають, та виробникам у підвищенні стандартів.

Від спектрометрії мас-спектрометрії до біосенсорів та IoT-систем, ці технологічні інновації відкривають нові можливості для аналізу та контролю продуктів. Вони дозволяють виявляти ризики, підвищувати якість та поліпшувати безпеку харчових продуктів.

Завдяки цим методам, ми можемо більш інформовано обирати свою їжу, зменшуючи ризики для здоров'я та отримуючи більше задоволення від наших харчових вподобань. Важливою перспективою є також розвиток нових кулінарних трендів, які збагачують наше харчування та роблять його цікавішим.

Отже, сучасні методи аналізу харчових продуктів відіграють ключову роль у покращенні якості та безпеки нашого харчування, сприяючи інноваціям у галузі харчової промисловості та задоволенню споживачів [3].

Література:

1. <https://www.foodsafetynews.com> - Новини та статті про безпеку та аналіз харчових продуктів.
2. <https://www.foodnavigator.com> - Веб-сайт із новинами та аналітичними матеріалами щодо галузі харчової технології та аналізу продуктів.
3. <http://www.fao.org/home/en/> - Офіційний веб-сайт Організації Об'єднаних Націй для харчування та сільського господарства, де публікуються звіти та дані про безпеку харчових продуктів.

ПРІОРИТЕТНІ ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Людмила ПРОНЧУК
викладач, спеціаліст вищої категорії
ВСП «РФК НУБіП України»*

Проблематика державної політики стимулювання розвитку підприємництва, особливо малого і середнього, завжди була і буде актуальною, адже успіхи в цій сфері прямим чином корелюють зі демократизацією суспільства, формуванням та утвердженням середнього класу, підвищенням рівня якості життя населення, зміцненням здорової конкуренції, забезпеченням місцевого соціально-економічного поступу та розвитком національної економіки на загал.

Відносно України, сектор малого і середнього бізнесу ще далеко не сформувався і не зміцнив, не сформував належних конкурентних позицій, які дозволили б стверджувати про вирішеність цієї проблеми для органів державної влади і управління від центрального до місцевого рівня.

Однак в умовах повномасштабної війни ця проблематика набрала нових барв і загострилася в рази. Війна спричинили нові гострі виклики функціонування та розвитку бізнесу в Україні, як от звуження ринків та зменшення купівельної спроможності населення, дестабілізація ринків, у т. ч. ринку праці й зайнятості населення, зростання цін на енергоресурси та обмеженість їх постачання, фізичні руйнування підприємств та ринкової інфраструктури внаслідок обстрілів, зовнішні і внутрішні міграції населення і т. п.

Проблема державної політики сприяння розвитку підприємництва далеко не нова і досліджується у науковому середовищі практично постійно й безперервно. Загально методичні положення та аспект державного регулювання розвитку бізнесу достатньо комплексно розкриті

у публікаціях таких науковців 1. Варналій [2, с. 50-59] Т. Васильців, Р. Души [3, с. 49-59], В. Бойко, В. Крупа [4, с. 3-10] та інші.

Метою статті є ідентифікація нових викликів державної політики розвитку підприємництва в умовах війни, узагальнення існуючих та розробка нових інструментів і засобів державної політики стимулювання розвитку підприємництва в системі функціонування та розвитку національної економіки.

В умовах системних трансакційних витрат та критичного погіршення мотивації до підприємницької діяльності на пост трансформаційному етапі розвитку економіки України (через економічний, соціальний та навіть психологічний характер) реалізація окремих розрізнених заходів не зможе критично змінити ситуацію в аналізованій сфері чи носитиме лише локальний короткостроковий характер.

Державна політика управління розвитком підприємницького сектора має мати ширший характер із використанням не лише інституційних, а й економічних та організаційних засобів, спрямовуватися на подолання перешкод і негативних аспектів (характеристик) сформованого підприємницького середовища. Пріоритетні засоби державної політики та її організаційно-економічного механізму представимо у табл. 1.

Таблиця 1

Засоби державної політики покращення бізнес-клімату в Україні [1, с. 205-207]

Сфери регулювання	Засоби політики	
	Економічні	Організаційні
Доступ до ринків	створення стимулів для розвитку ринкових інституцій та організацій громадянського суспільства; демонополізація ринків і доступу до ресурсів; запровадження економічних стимулів розвитку інфраструктури захисту права власності та економічної безпеки	активізація управлінських функцій органів влади з покращення підприємницького середовища; підвищення рівня прозорості діяльності владних структур;
Залучення господарських	створення для підприємств сектора МСП муніципальних бізнес-інкубаторів та техніко-	створення та забезпечення компетенцій дорадчо-координаційних рад з проблем

ресурсів	технологічних парків;	доступу суб'єктів підприємництва до господарських ресурсів
Розвиток ринкової інфраструктури	запровадження економічних стимулів для добросовісних суб'єктів конкуренції; фінансування діяльності найбільш важливих інституцій інфраструктури підприємницької діяльності	посилення боротьби з тіньовим та контрафактним секторами ринку; покращення процедури моніторингу рівня конкуренції на ринках та удосконалення механізму їх демонополізації
Інвестиції та інновації	сприяння зниженню рівня енергетичної ресурсомісткості виробництва; покращенню якості продукції (послуг) та ефективності управління на малих і середніх підприємствах	організація розвитку підприємницьких та управлінських навиків населення, посилення поінформованості населення про перспективні види підприємницької діяльності та ринкові ніші

Актуальною формою підтримки великого бізнесу є анонсовані податкові пільги, якими планує скористатися біля половини крупних товаровиробників.

Також на сьогодні великий бізнес потребує скасування переліку критичного імпорту як суттєвої перепони для ведення розрахунків з постачальниками та покупцями, сприяння пожеввленню імпорту та експорту, логістичної підтримки й спрощення митних процедур (вимог до повноти переліку додаткових документів). Для експортних підприємств надзвичайно важливим є відновлення відшкодування ПДВ з експорту.

Таблиця 2

Ключові виклики підприємницького сектора національної економіки України в умовах повномасштабної війни

Види економічної діяльності	Виклики
Сільське господарство та аграрний бізнес	Обстріли та замінування сільськогосподарських угідь, руйнування виробничої інфраструктури; дефіцит робочої сили, пального, добрив та оборотних коштів; зупинка імпорту пального з РФ та Білорусі; мобілізація працівників фермерських господарств; брак обігових коштів для закупівлі насіння, добрив, засобів захисту рослин; зростання цін на сировину й ПММ
Енергетика	Руйнування енергетичних об'єктів та енергетичної системи і інфраструктури країни; різке скорочення виробничих потужностей

Логістика	Призупинення роботи багатьох станцій і терміналів через постійні обстріли; масові переміщення співробітників та клієнтів; зміни споживчих пріоритетів та критичне зниження попиту на товари, які доставлялися; руйнування магістральних шляхів та необхідність інвестицій у побудову нових транспортно-логістичних маршрутів
Страхова система	Призупинення морського страхування, зростання проблематичності страхування вантажів, призупинення авіастрахування, зниження обсягів страхування, пов'язаного з туризмом та автострахування

Відтак, доречно вести мову про подальше вдосконалення методико-прикладних засад державної політики стимулювання розвитку бізнесу в Україні. Її інструментами мають слугувати ті, що спрямовуються на покращення доступності малих і середніх суб'єктів підприємництва до ринків, захист і доступність прав діяльності, залучення господарських ресурсів, розвиток ринкової та бізнес-інфраструктури, захист інформації, залучення управлінських технологій, впровадження інвестицій та інновацій.

Література:

1. Мейш А., Шпильовий В. Державна політика стимулювання розвитку підприємництва в Україні: від класичного покращення бізнес клімату до подолання викликів війни. *Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 6, Том 2 202*
2. Варналій З. С. Особливості підтримки конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва. *Національна безпека і оборона. 2016. № 1–2. С. 50–59.*
3. Васильців Т. Г., Лупак Р.Л. Проблеми розвитку малого підприємництва та їх вплив на міграційну активність населення гірських районів Карпатського регіону України. *Регіональна економіка. 2019. № 3(93). С. 49–59.*
4. Бойко В. В., Крупа В. Р. Механізми та інструменти управління розвитком суб'єктів малого підприємництва АПК. *Агросвіт. 2019. № 20. С. 3–10.*
5. Фролова Т. О. Корпоративні стратегії глобального інвестиційного бізнесу.

Е-COMMERCE В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*Людмила ПРОНЧУК
викладач, спеціаліст вищої категорії
ВСП «РФК НУБіП України»*

Поняття «електронної комерції» стає все більш розповсюдженим у сучасному світі. Інноваційні технології використовуються в європейських країнах, в США. Україна – не виключення. Хоча, український цифровий бізнес все ще знаходиться на етапі становлення, та має великий потенціал для подальшого розвитку. Чим зумовлений розвиток ринку e-commerce? Перш за все, інформаційні технології щодня впроваджуються майже у всі сфери суспільного та громадського життя: в економіку, бізнес і підприємництво, освіту і науку, культуру і мистецтво тощо.

Електронна комерція є повною протилежністю класичному консервативному підприємництву, до якого всі так звикли. Інтернет-технології проникають у нові сфери і регіони, охоплюють майже всі сектори людської діяльності і роблять продажі більш ефективними. Тепер замість традиційних способів ведення бізнесу застосовують новий різновид економічної діяльності – електронний бізнес.

Згідно з даними опитування Deloitte в Україні, напередодні війни другий рік поспіль спостерігалася важлива тенденція: двократне переважання темпів зростання онлайн над офлайн. 22% респондентів зазначили, що почали купувати частіше онлайн, і лише 9% купують частіше офлайн. І ця тенденція лише посилювалася. Багато в чому завдяки наслідкам пандемії, яка привчила багатьох людей купувати онлайн. Як показало дослідження Soul Partners і Baker Tilly Україна, обсяг ринку e-commerce в 2020 році зріс на 41% та досягнув \$4 млрд, що становило 8,8% від загального обсягу роздрібною торгівлі в Україні. Очікувалося, що ця частка за підсумками 2021-го буде на рівні 9,2%, або \$4,4 млрд. Ринок електронної комерції виріс майже втричі з 2016 року і аналітики

прогнозували його подвоєння протягом наступних п'яти років. У 2021 році на розвиток e-commerce впливав приріст кількості активних користувачів, покращення їхнього купівельного досвіду та підвищення довіри до замовлень в онлайні. Основні категорії купівлі на рис 1.

Найпопулярніші категорії товарів електронної комерції, 2022

Admitad
a Mitgo company

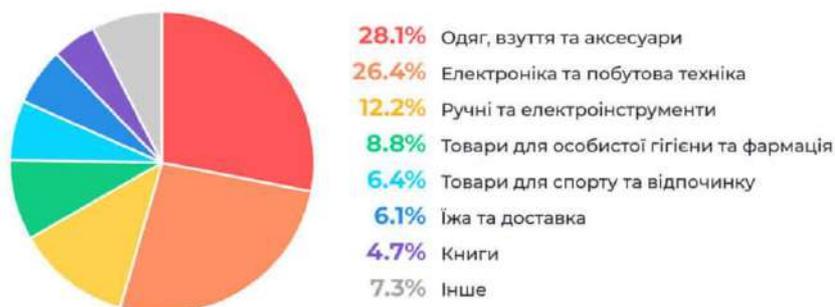

Рис.1 Найпопулярніші товари електронної комерції

Ключовими перевагами сфери електронної комерції були і залишаються простота, швидкість, зручність та безпека. Якщо раніше покупки в інтернеті здійснювали, переважно, молоді люди віком від 18 до 23 років, то наразі товари та послуги онлайн активно замовляє інша вікова категорія користувачів: від 25 до 45 років. Цей тренд розвивається завдяки зусиллям маркетологів, які дедалі більше орієнтуються на збільшення вікового порогу. Ще один цікавий тренд – покупка через смартфони, а не ноутбуки чи десктопи.

Така мобільність та можливість оформити замовлення де завгодно і у будь-який час каталізує розвиток ринку електронної комерції. Саме тому комерційні структури в мережі формуються все частіше. У результаті створюється інноваційне бізнес-середовище, що дає багато переваг підприємцям та покупцям. Підприємствам вдається за відносно короткий проміжок часу запровадити нові технології, налагодити співпрацю з клієнтами і постачальниками, з партнерами і досягти конкурентоспроможності. Об'єктивно є думка про те, що з двох

підприємств ефективнішим буде діяльність того, яке застосовує цифрові технології. E-commerce стрімко інтегрується в економіку, тому Україна, як і всі цивілізовані країни, прагне регламентування процесів цифровізації на законодавчому рівні.

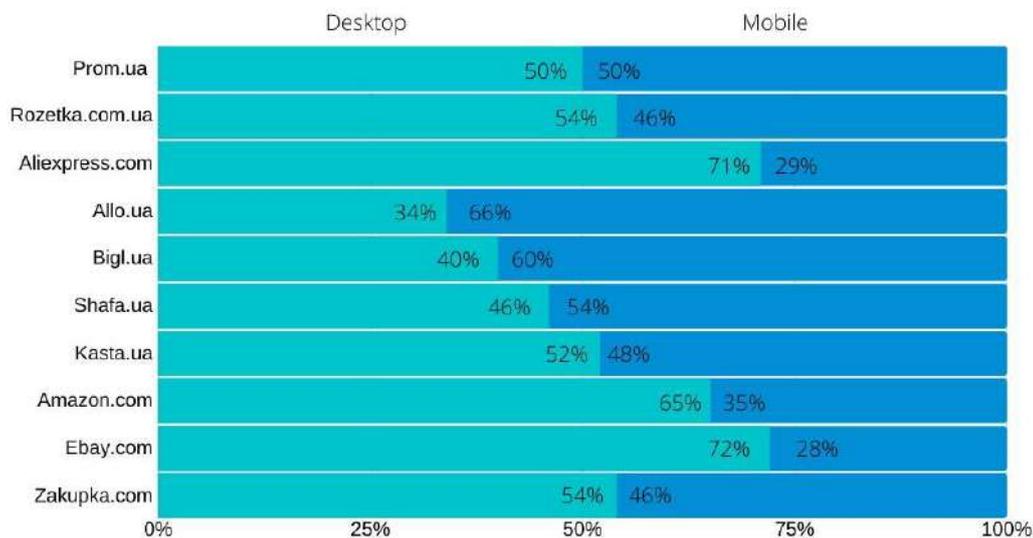

Рис 2. Співвідношення купівлі товарів через телефони і ноутбуки

Варто згадати пандемію COVID-19 та повномасштабну війну, з якими Україна стикнулася за останні два роки. Ці обставини першочергово вплинули на сферу бізнесу. Продажі різко зменшились, валюта коливалась, а споживачі – мінімізували кількість покупок через карантинні обмеження, наступ з боку рф. В контексті ведення бізнесу в цифровому середовищі вплив був майже непомітний. Компанії продовжували вести свою діяльність, при цьому, не підвищуючи цін на продукти і послуги. Споживачі ж робили покупки на електронних платформах, економлячи матеріальні ресурси, час та, мінімізуючи рівень можливої небезпеки, яка могла застати їх при покупках офлайн.

Аналізуючи сучасний стан розвитку електронної комерції, варто зазначити, що у зв'язку з війною вона пережила спочатку шокове падіння, потім сплеск попиту на окремі категорії товарів і нарешті певну стабілізацію після масового переміщення людей, релокації складів та виробництв.

По мірі відновлення країни у топі продажів опиняться будматеріали, товари для дому, техніка та електроніка. Але споживачі будуть як ніколи чутливі до ціни – асортимент має обов'язково мати товари сегменту економ1 . Враховуюче зазначене, для подальшого успішного розвитку вітчизняні суб'єкти бізнесу в сфері E-commerce повинні:

- розширювати асортимент товарами, які на даний момент є найзатребуванішими;
- перерозподіляти маркетинговий бюджет на регіони, в які переміщуються українці;
- забезпечити продаж категорій товарів, які закривають базові потреби: продукти харчування, сигарети, медикаменти, взуття та одяг, гігієнічні та господарчі товари, товари для тварин;
- забезпечити наявність і швидку логістику товарів першої необхідності;
- відновлювати свої рекламні кампанії;
- розповідати, що робить бізнес для спільної перемоги (адже зараз люди чутливі до позиції бренду щодо війни).

Наразі запроваджувати e-commerce у своєму бізнесі намагаються навіть консервативні бізнесмени, так як цифровізація допоможе їм у повному обсязі залучити клієнтів. Саме тоді перспектив у підприємства буде значно більше, адже діяльність компанії вийде за рівні мікросередовища та розшириться і до інших регіонів. До того ж, більшість покупців у різних сферах – молодь, яка цифровізує всі можливі процеси (робота і навчання, спілкування з друзями і комунікація з колегами, розвиток і розваги). Сфера купівлі-продажу – не виняток. Набагато зручніше замовити необхідну річ за декілька хвилин через свій гаджет, ніж їхати у реальний магазин.

Якщо удосконалити нормативно-правову базу у сфері електронної комерції, впровадити телекомунікації в усіх сферах суспільного життя (особливо – для сільського населення), розширити комп'ютерну

грамотність населення, то даний сектор економіки України вийде на абсолютно новий рівень. Як результат – відбудуться значні зміни і у зовнішньоекономічній політиці держави, зміцнюватимуться економічні показники, важливі для функціонування країни на міжнародному ринку.

Література:

1. Про електронну комерцію: Закон України від 26.04.2017. Відомості Верховної Ради. 2015. № 45, ст. 410.
2. Меджибовська Н. Перспективи розвитку електронного бізнесу в Україні. Економіка України. 2003. № 6. С. 36–41.
3. Лавникевич Д. Почему PayPal не хочет работать в Украине. URL: <http://www.dsnews.ua/economics/paypal-v-ukraine-vrodeby-est-no-na-samom-dele-net-16102018220000>.

УДК 311.14:339.5(477)

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

*Олександр ХИЛЬЧУК,
здобувач освіти 4 курсу, 42-ІІІ групи
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Зміни в глобальних торговельних трендах в сучасному світі мають глибокий і значущий вплив на торговельну політику та зовнішньоекономічну діяльність кожної країни. Україна, не виняток, стикається з низкою факторів, що визначають її спроможність адаптуватися до глобальних змін у сфері міжнародної торгівлі та забезпечити сталість свого економічного розвитку.[1]

Тренд 1: Зростання торговельного обміну послугами

Зростання значущості сектору послуг у світовій економіці є однією з визначальних особливостей глобального торговельного ландшафту. Це стосується не лише інформаційних та інженерних послуг, але також освіти, медицини, консалтингу, туризму та багатьох інших галузей. Україна має значний потенціал для розвитку цього сектору, особливо в сфері

інформаційних технологій. Залучення іноземних інвестицій та покращення якості освіти та навичок робочої сили можуть допомогти збільшити конкурентоспроможність українських послуг на світовому ринку.[1]

Тренд 2: Торгівля екологічно чистими товарами

Світова спільнота все більше обертається у бік сталого розвитку та екологічної свідомості. Це призводить до збільшення попиту на екологічно чисті товари та послуги. Україна, яка має значний потенціал у сферах аграрного виробництва, а також розробки енергоефективних технологій, може використовувати цей тренд для зміцнення свого позиціонування на міжнародних ринках. Важливо активно розвивати «зелену» економіку та посилювати екологічні стандарти виробництва.[3]

Тренд 3: Цифрова торгівля

Цифрова торгівля, включаючи електронну комерцію, перетворює спосіб, яким товари та послуги продаються та розподіляються. Розвиток інтернет-технологій стимулює цей тренд та сприяє зростанню онлайн-торгівлі. Українські компанії повинні активно адаптуватися до цього явища, модернізуючи свої бізнес-моделі та вдосконалюючи інфраструктуру для підтримки ефективних онлайн-продажів.[2]

Тренд 4: Захист інтелектуальної власності

Захист інтелектуальної власності стає надзвичайно важливим у сучасному світі, особливо в інноваційних галузях. Україна повинна посилити свої заходи щодо захисту патентів, авторських прав та інших видів інтелектуальної власності, щоб залучити інвестиції та сприяти технологічному розвитку.[4]

Тренд 5: Глобальні ланцюги постачання

Сучасні товари і послуги створюються через складні глобальні ланцюги постачання, які охоплюють різні країни та регіони. Україна повинна активно працювати над покращенням інфраструктури, логістичних процесів та торговельних відносин, щоб ефективно

впроваджувати глобальні ланцюги постачання та підвищувати конкурентоспроможність своїх товарів і послуг.

Розуміння цих глобальних трендів та їх впливу на зовнішню торгівлю України є ключовим для розвитку стратегії відкритої та конкурентоздатної економіки. Важливо поєднувати внутрішні реформи та інфраструктурні розвитку з активною участю в глобальних торговельних процесах для досягнення сталого економічного росту.[4]

Отже, глобальні тренди у сфері торгівлі представляють як виклики, так і можливості для України. Адаптація до цих трендів вимагає широкого спектру заходів, включаючи поліпшення освіти та навичок робочої сили, розвиток інфраструктури, посилення захисту інтелектуальної власності, та підтримку інновацій та підприємництва. Активна участь в міжнародних торговельних процесах допоможе Україні досягти сталого економічного росту та підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку.[1]

Література:

1. Сучасні тренди розвитку зовнішньоторговельних відносин та їх вплив на економіку країни: [https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/178.pdf]
2. Сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України: [https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2021/1/10.pdf]
3. Сучасні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації: [http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3355]
4. Тенденції та прогноз розвитку зовнішньої торгівлі України: [https://kneu.edu.ua/userfiles/zb_mise/98/7.pdf]

ЯКІСТЬ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКЦІЇ

*Максим ШУЛЬГАЧ
здобувачі освіти 2 курсу, 21-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівники: І. Мартинова, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Показник якості (продукції) - це кількісна характеристика одного або декількох властивостей продукції, що входять до її якості, розглянута стосовно до певних умов її створення та експлуатації або споживання. [1].

Кількісна характеристика однієї або кількох властивостей продукції (що складають її якість), яка розглядається до певних умов її створення та експлуатації або споживання, називається показником якості. Вибір показників якості встановлює перелік найменувань кількісних характеристик властивостей продукції, що входять до складу її якості та забезпечують оцінку рівня якості продукції.

Обґрунтування вибору номенклатури показників якості провадиться з урахуванням: призначення та умов використання продукції; аналізу вимог споживача; завдань управління якістю продукції; складу і структури властивостей, що характеризуються; основних вимог до показників якості. [2].

Сучасна наука і практика виробили систему кількісної оцінки властивостей продукції, що характеризують показники якості, які відбиті у стандартах (міжнародних, національних, галузевих, стандартах підприємств) і технічних умовах.

Для оцінки якості продукції використовується система показників, які групуються на узагальнюючі, комплексні та одиничні.

Узагальнюючі показники характеризують загальний рівень якості продукції: обсяг і частку прогресивних видів виробів у загальному випуску, сортність (марочність), економічний ефект і додаткові витрати, пов'язані з поліпшенням якості. [2].

Сукупність показників якості продукції можна класифікувати за такими ознаками:

- за кількістю властивостей (одиничні, комплексні та інтегральні показники);
- за відношенням до різних властивостей продукції (показники надійності, технологічності, ергономічності);
- за стадією визначення (проектні, виробничі і експлуатаційні показники);
- за методом визначення (розрахункові, статистичні, експериментальні, експертні показники);
- за характером використання для оцінки рівня якості (базові та відносні показники);
- за способом вираження (розмірні показники і показники, виражені безрозмірними одиницями виміру, наприклад, балами, відсотками).

Оцінка рівня якості продукції може здійснюватись на різних стадіях життєвого циклу. На етапі розробки оцінюється рівень розробленої продукції, в результаті чого встановлюються вимоги до якості продукції. На етапі виробництва визначаються фактичні значення показників якості продукції за результатами контролю та випробуванні, оцінюється рівень якості виготовлення продукції і приймаються відповідні рішення при управлінні якістю. На етапі експлуатації або споживання оцінюється рівень якості виготовленої продукції та за результатами експлуатації або споживання її приймаються управлінські рішення, спрямовані на збереження або підвищення рівня якості продукції. [3].

Література:

1. Показники продукції https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96
2. Класифікація показників якості продукції <https://buklib.net/books/36015/>
3. Оцінка якості продукції https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9B.%D0%9C/page4.html

СЕКЦІЯ V

«МЕНЕДЖМЕНТ»

*«Ми б'ємось за те, чому нема ціни в усьому світі,
- за Батьківщину»*

Олександр Довженко

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Ірина ДЕМ'ЯНЧУК,
здобувач освіти 3 курсу, МД-21 групи,
спеціальності 075 «Маркетинг»
Науковий керівник: Людмила АЛЕКСОВА, викладач
Боярського ФК НУБіП України*

Сучасний ринок перебуває у процесі постійних змін. Відповідно вдосконалюються й технології маркетингу - методи, що включають комплекс прийомів, способів, дій і ухвалення рішень, які визначають діяльність з управління позицією економічного суб'єкта на ринку, вибору і досягненню ним основних цілей.

Зростання конкуренції між виробниками продукції вимагає стратегічного мислення щодо раціонального стійкого позиціонування підприємства і його асортименту на цільових ринках. Успіху досягають ті виробники, що спрямовують свою діяльність на якнайкраще задоволення потреб споживачів, тобто на створення найвищої споживчої цінності.

Розглядаючи сучасні моделі бізнесу, слід виділити суттєву різницю між колишньою моделлю, в якій маркетинг був лише однією з функцій, і новою, де маркетинг повинен впливати на всі управлінські рішення. Оскільки маркетинг відокремився в окрему ланку в системі управління організацією, він став об'єктом управління в організації. Відбулася інтеграція маркетингу і менеджменту, та виникло нове поняття – «маркетинговий менеджмент» (англ. marketing management), «маркетинг-менеджмент», а також «маркет-менеджмент» – як унікальна філософія функціонування організації, як нова концепція управління організацією [1].

Маркетинговий менеджмент – це процес аналізу, планування, реалізації і контролю за здійсненням заходів, спрямованих на встановлення і підтримання взаємовигідних зв'язків із цільовим ринком для

досягнення певних цілей організації (в бізнесі насамперед – отримання запланованого рівня прибутку) [2].

Отже, згідно з цим визначенням і загальними поняттями функцій менеджменту до основних функцій маркетингового менеджменту належать[1]: аналіз ринку і, відповідно, ринкових можливостей підприємства з урахуванням його ресурсів; планування, тобто формування виробничозбутових маркетингових програм на основі ринкових і кон'юнктурних прогнозів, оцінок розвитку науково-технічного прогресу тощо; організація, тобто формування організаційної структури маркетингу на підприємстві; реалізація встановлених планів (розробка конкретних завдань, визначення повноважень і відповідальності за реалізацію маркетингових заходів тощо); мотивація, тобто розробка і реалізація матеріальних і моральних стимулів для працівників фірми з метою підвищення ефективності їх праці; контроль і аналіз виконання маркетингових планів (заходів).

Що стосується методологічної основи маркетингового менеджменту, то становлять різні підходи:

- виробничо-орієнтована концепція - споживачі віддають перевагу доступним і дешевим продуктам. Зі сторони виробників відбувається збільшення обсягів виробництва, зменшення собівартості і відповідно ціни продукції.;

- продуктово-орієнтована концепція (Товарно-орієнтовна) - споживачі віддають перевагу товарам та послугам, які характеризуються найвищою якістю, високими експлуатаційними властивостями;

- концепція орієнтації на продаж (Збутово-орієнтована) - споживачі за своєю природою ніколи добровільно не купуватимуть всієї продукції, яку фірма бажає продати;

- маркетинго-орієнтована концепція - на першому місці є потреби споживачів та задоволення цих потреб компанією найефективнішим способом для обох сторін;

- стратегічна (сучасна) концепція - порівняно з ринковою концепцією сучасна концепція маркетингового менеджменту відрізняється тим, що підприємство орієнтується не на попит чи запити, а на потреби цільового ринку;

- концепція соціально-відповідального маркетингу - компанія зосереджена на забезпеченні потреб споживачів ефективнішим способом ніж конкуренти одночасно покращуючи.

Визначення потреб цільових ринків і задоволення споживачів ефективнішими порівняно з конкурентами способами виступає підґрунтями застосування маркетингово-орієнтованої концепції. Особлива увага при цьому приділяється розробці довгострокових програм розвитку, маркетингової орієнтації управління на всі функціональні сфери підприємства, що охоплюють виробництво, інвестиції, кадрову політику, організаційну структуру, управління якістю продукції, тощо [3].

Сучасний маркетинговий менеджмент постійно перебуває в процесі удосконалення, оскільки ринок сьогодні надзвичайно рухливий та необхідно швидко адаптуватися відповідаючи на його запити, особливо в умовах воєнного стану. Надзвичайно важко визначити правильний алгоритм діяльності для гарантованого підвищення ефективності роботи підприємства, проте існує можливість гармонізувати взаємовідносини між змінами в середині підприємства і зовнішнім середовищем в аспекті гнучкості без шкоди для самого підприємства.

Література:

1. Россоха В. В. Маркетинговий менеджмент в системі управління підприємством : дис. докт. ек. наук / Россоха В. В. – Київ, 2018. – 5 с.
2. Маркетинговий менеджмент: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 184 с.: іл. – Бібліогр.: с. 180–181.
3. Розвиток маркетингового менеджменту в системі управління підприємством [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6008>.

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄНИЙ ПЕРІОД

*Анастасія ЛЕОШЕК,
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Падіння економіки України у 2022 році внаслідок повномасштабної війни було найглибшим за всю історію України. Утім, воно було меншим, ніж очікувалося на початку вторгнення, завдяки високій здатності бізнесу та ДГ до адаптації, а також стійкості енергетичної системи.

З огляду на це та зростання обсягів очікуваної міжнародної допомоги Національний банк поліпшив прогноз зростання ВВП у 2023 році – з маржинальних 0.3% до 2.0%.

Суттєвих дефіцитів електроенергії надалі не передбачається, за винятком можливих локальних та ситуативних дефіцитів у другому півріччі через ремонтні роботи. Але стрімкішому відновленню економіки перешкоджатимуть збереження все ще високих безпекових ризиків, що пригнічують інвестиційні та споживчі настрої. Логістичні обмеження для експорту та слабкі темпи повернення вимушених мігрантів з-за кордону також стримуватимуть відновлення.

У 2024 та 2025 роках очікується прискорення темпів економічного зростання до 4-6% насамперед завдяки закладеному в прогноз припущенню щодо зниження безпекових ризиків з початку наступного року та все ще м'якій фіскальній політиці.

Завдяки послідовній монетарній політиці та фіксації курсу НБУ вдалося зберегти контроль за інфляційною динамікою, попри повномасштабну війну та високу світову інфляцію.

З початку 2023 року інфляція сповільнювалася швидше, ніж очікувалося. Зниженню інфляції сприяли зокрема достатня більша

пропозиція продовольства та пального, а також стабільна ситуація на валютному ринку та поліпшення інфляційних очікувань завдяки вчасним ефективним заходам НБУ.

Інфляція знижуватиметься й надалі – до 14.8% на кінець 2023 року, 9.6% на кінець 2024 року та 6% - 2025 року. Цьому сприятиме здешевлення енергоносіїв на світових ринках, стриманий внутрішній попит, а також заходи монетарної політики НБУ [1].

Проаналізовано сучасний стан розвитку зовнішньої торгівлі України з іншими країнами світу, зокрема з Росією, країнами ЄС та Туреччиною в умовах гібридної війни. Проаналізовано ключові економічні показники під впливом різних соціально-економічних та політичних чинників, які відображають розвиток вітчизняної зовнішньої торгівлі в розрізі географічної та товарної структури імпорту та експорту.

У той час як у високорозвинених країнах експорт, як правило, перевищує імпорт, в Україні останніми роками спостерігається протилежна ситуація. Це свідчить про те, що на внутрішньому ринку не вистачає більшості товарів, необхідних для задоволення потреб населення, а розвиток української економіки сьогодні спрямований на скорочення високотехнологічних виробництв і концентрацію на виробництві сировини для переробки за кордоном.

Згідно з цією статтею, міжнародна торгівля сільськогосподарською продукцією, продуктами харчування та машинобудування наразі є досить сприятливою для зовнішньої торгівлі України, тому Україна розширює свої зовнішньоторговельні зв'язки з іншими країнами. Однак через коливання світових цін на ці товари та сировинний характер експорту продукції з низькою доданою вартістю цей напрямок не може забезпечити збільшення валютних надходжень в Україну.

У статті визначено глобальні тенденції впливу американо-китайського конфлікту на зовнішньоекономічну діяльність України. Основними зовнішніми ризиками для економіки України на найближчу

перспективу є брак зовнішнього фінансування, посилення загроз національній безпеці, обмеження доступу України до міжнародних ринків капіталу, збереження низьких цін на світових товарних ринках та звуження зовнішніх ринків збуту через посилення конкуренції.

Розглядається також питання переорієнтації українського експорту до Росії на інші географічні ринки, переважно з точки зору отримання додаткових фінансових, матеріальних, людських та інформаційних ресурсів і часу. Розроблено пропозиції у сфері зовнішньої торгівлі України, покликані забезпечити зміцнення української економіки в умовах глобальних викликів [2].

Зростання ВВП буде швидшим, гривня міцнішою, а інфляція не такою стрімкою – так оптимістично оновили свої прогнози опитані Центром економічної стратегії експерти неурядових організацій та приватних компаній.

Середній прогноз зростання ВВП в серпні становить 4,7%, хоча ще в березні він був близьким до нуля. Індекс споживчих цін експерти очікують на набагато нижчому рівні: 10-11,5% ВВП замість 14,5-18,5% ВВП в березні.

Оптимістичні аналітики і щодо курсових прогнозів: зараз жоден експерт не очікує курс вище 40 грн/дол до кінця 2023 року, тоді як у березні п'ятеро з семи опитаних називали цифри вище цієї позначки.

Утім, у прогнозах є й інші неочевидні тренди, які дають уявлення про стан і перспективи економіки. Якщо коротко, то Україна і донори варті високих оцінок за те, що втримали економіку під час війни, але розслаблятися ще рано.

Однією з характерних рис серпневого прогнозу є невелика розбіжність у найбільш песимістичних та оптимістичних оцінках макропоказників на 2023 рік. У березневих прогнозах розбіжності були кардинальні: наприклад, припущення щодо зростання ВВП у 2023 році варіювалися від майже -5% до +5%.

Зараз є відносний консенсус на 2023 рік, але прогнози на 2024 рік все ще значно різняться. І зростання економіки, і рівень цін залежать від низки факторів, які важко спрогнозувати. Починаючи від зовнішніх – перебігу ситуації на фронті, наслідків обстрілів портової та енергетичної інфраструктури – і закінчуючи внутрішніми на кшталт рішень уряду щодо підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги [3].

Література:

1. Погарська П. Презентація на тему: « Економіка України в умовах війни». URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Poharska_pr_01-02.06.2023.pdf?v=4 (дата звернення: 17.11.2023).

2. Л. М. Алавердян. Стаття на тему: «Сучасні реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України з іншими країнами світу». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7005> (дата звернення: 17.11.2023).

3. Репко М. Стаття на тему: «Що буде з економікою України: три висновки з опитування експертів». URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/08/15/703205/> (дата звернення: 17.11.2023).

УДК 331.5(477)

РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

*Дарина РАДІОН,
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,
викладач економічних дисциплін, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасному інформатизованому та інтелектуалізованому суспільстві людський капітал є основним джерелом розвитку. Саме він визначає конкурентоспроможність економічних систем, виступає ключовим ресурсом їх розвитку. Здатність економіки створювати та ефективно використовувати людські ресурси все більшою мірою визначає економічну силу нації, її добробут.

Розв'язана Російською Федерацією проти України війна, яка тривала з 2014 р. у гібридній формі та в 2022 році перейшла в активну фазу повномасштабної війни, завдає величезної шкоди людським активам України.

Основні ризики втрати ЛК обумовлені втратою життя та здоров'я людини (прямими фізичними втратами людей внаслідок убивств, ушкодженням здоров'я внаслідок поранення, інвалідності, поширеності захворювань), руйнуванням нормального функціонування родини, як основної одиниці відтворення людського капіталу, через смерть окремих її членів та міграцію в інші країни та за їхні межі. До інших ризиків втрати ЛК відносяться руйнування соціальної інфраструктури (навчальні заклади, медичні установи та інше), підприємств і виробничої інфраструктури, скорочення робочих місць та зменшення можливостей для реалізації ЛК у сферах економічної діяльності через втрату джерел доходу для працюючого населення [1; ст.6].

Треба зазначити, що ще до початку війни для ринку праці України були характерні певні недоліки:

- рівень безробіття (2021 р.) становив 9,9 %;
- рівень участі у ринку праці оцінювався на 10 пунктів нижчим, ніж в ОЕСР;
- зростання гендерної нерівності у реалізації права на працю. Рівень залученості жінок у віці 17–70 років становив 56%, проти 68% серед працівників чоловічої статі;
- 15% зайнятості реалізовано в сільському господарстві, близько 20% працюють неофіційно;
- вже тривалий час Україна лідирує за низькими показниками народжуваності, високими темпами міграції та старіння населення, що вкупі підтримує тенденцію згортання пропозиції на ринку праці [2].

Сучасна криза, що загострилася через воєнне вторгнення російської федерації в Україну, спричинила істотну трансформацію вітчизняного

ринку праці. Понад 5 мільйонів українців втратили роботу. Кількість біженців, які прибули до країн Європи з України з початку вторгнення, сягнула майже 8 млн осіб. Як свідчить досвід інших конфліктів на європейському континенті, значна частина людей не повертається до своєї країни.

Величезних масштабів набуло переміщення підприємств з зони активних бойових дій в безпечні регіони України. За даними Міністерства реінтеграції України, до квітня 2023 року релокувалися близько 800 підприємств. Тільки з Харківської області в інші регіони переїхали понад 200 компаній. Все це призвело до зміни структури попиту та пропозиції робочої сили, що є новим викликом повоєнного ринку праці.

Внаслідок економічних потрясінь, супроводжуваних масштабними внутрішніми переміщеннями населення та потоками біженців, відбуваються величезні втрати робочих місць і доходів населення.

Послугами Державної служби зайнятості у січні-вересні 2023 року скористалися 560,4 тис. осіб, з них 417,9 тис. зареєстрованих безробітних. Отримували допомогу 272,2 тис. осіб. За сприяння центрів зайнятості у січні-вересні 2023 року працевлаштовано 173,2 тис. осіб, у тому числі 120,1 тис. зареєстрованих безробітних.

За видами економічної діяльності, у січні-вересні 2023 року найбільше громадян працевлаштовано: у сфері торгівлі (19%), у переробній промисловості (17%), у сільському господарстві (13%), в освіті (11%), в охороні здоров'я та соц. допомозі (7%), в державному управлінні та обороні (7%).

Станом на 1 жовтня 2023 року мали статус безробітного 103,3 тис. осіб. За статтю: у загальній кількості зареєстрованих безробітних, чоловіки становили – 28,7 тис. осіб (або 28%), жінки – 74,6 тис. осіб (або 72%). За віковими групами: 22% зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 29% – у віці від 35 до 44 років; 29% – у віці від 45 до 55 років; 20% –

понад 55 років. За освітою: 43% зареєстрованих безробітних мали вищу освіту, 37% – професійно-технічну, 20% – загальну середню освіту [3].

Станом на 1 жовтня 2023 року загальна кількість вакансій, зареєстрованих в Державній службі зайнятості, становила 67,0 тис. одиниць. Незважаючи на певне пожвавлення на початку жовтня, у подальші тижні кількість нових вакансій тільки зменшувалася. З травня цей показник коливається в діапазоні 70-80% від рівня середнього за 2021 рік (рис.1).

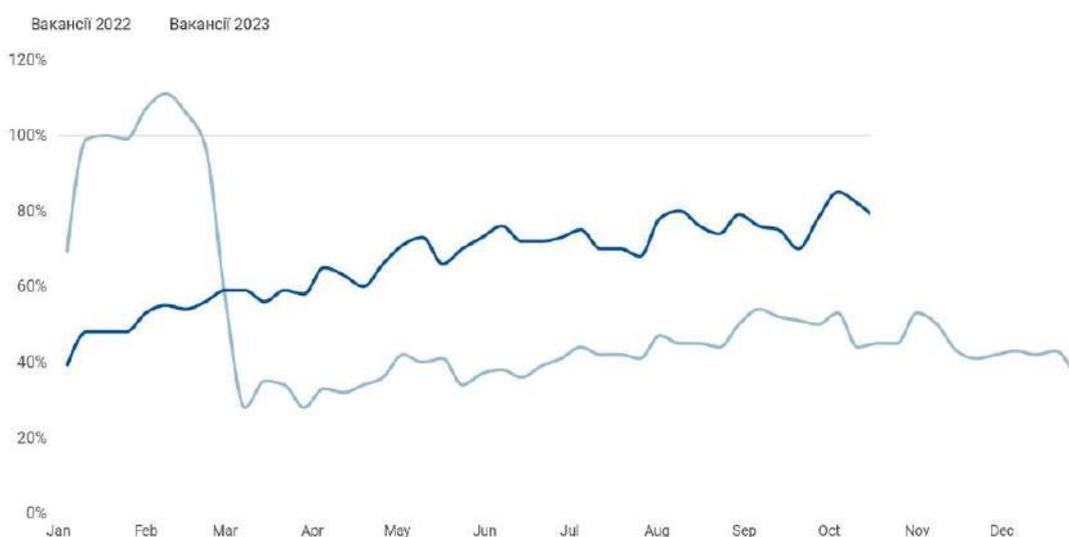

Рис.1. Синтетичні індекси кількості нових вакансій у 2022-2023 роках

Падіння зарплат у приватному секторі становить 25–50 % порівняно з довоєнними показниками. Зростає кількість підприємств, які урізали зарплати працівникам на 10–50 %, зокрема, в енергетиці та сфері послуг, транспорті та торгівлі. Найбільше постраждала видобувна сфера та будівництво.

Підприємства скорочують число зайнятих, оскільки не очікують зростання попиту, а попит, в свою чергу, не зростає через скорочення зарплат та робочих місць. Через падіння виробництва посилюються ризики для державних фінансів та валютної сфери.

Воєнний стан економіки призвів до прогресивного нарощування витрат на потреби оборони, соціальної підтримки громадян та відновлення

зруйнованої війною інфраструктури. Це збільшує дефіцит бюджету. Валютна стабільність української економіки нині тримається на трьох елементах: масштабна зовнішня допомога, фіксований обмінний курс та валютні обмеження на виведення капіталу.

Тому країні потрібна потужна державна політика підтримки зайнятості, яка має включати проєкти створення робочих місць в державному секторі, стимулювання приватного бізнесу, розвитку та відновлення інфраструктури. Пріоритет має віддаватися бізнесам, що працюють на обороноздатність країни.

Країна повинна навчитися ефективно використовувати фінансові ресурси. Нині спостерігається непродуктивне нарощування грошей у банківській системі - критична нестача ліквідності в державних фінансах та реальному секторі супроводжується її надлишком в банківській системі. Розв'язання проблеми потребує перегляду концептуальної ролі монетарної політики, зміщення її акцентів до питань підтримки економічного зростання з використанням потенціалу банківської системи.

Література:

1. Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2023 року) / за заг. ред. С. П. Калініної – Київ: МДУ, 2023. 132 с. URL: https://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2023/zbirnik_27.04.23.pdf (дата звернення 29.10.2023).

2. Відбудова України: принципи та політика / за заг. ред. Городніченка Ю., Сологуб І., Ведер ді Мауро Б. – 2022. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf (дата звернення 30.10.2023).

3. Діяльність державної служби зайнятості у січні-жовтні 2023 року – 2023. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67> (дата звернення 30.10.2023).

МЕНЕДЖМЕНТ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ДО УСПІХУ

*Оксана ЧЕРНАЧУК
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

У світі, де технологічні та соціальні зміни відбуваються з неймовірною швидкістю, менеджмент стає ключовим чинником для досягнення успіху в бізнесі. Глобалізація, стрімкі технологічні інновації та складні економічні умови вимагають від керівників не лише стратегічного бачення, але й гнучкості, здатності ефективно адаптуватися до змін та приймати висновкові рішення.

Менеджмент у сучасному світі стикається з численними глобальними викликами, вимагаючи від керівників нових стратегій та підходів. Один із ключових аспектів - це висока ступінь невизначеності в світі бізнесу. Переплетення технологій, економічна нестабільність та культурні різниці створюють складний ландшафт.

Для досягнення успіху в таких умовах, менеджерам важливо активно вивчати нові технології та адаптувати їх до своїх стратегій. Глобалізація вимагає від компаній більшої гнучкості та здатності швидко реагувати на зміни у ринкових умовах.

Також, стійкий розвиток організацій вимагає уваги до соціальної відповідальності бізнесу. Компанії, що інтегрують етичні стандарти та стійке управління ресурсами, мають більший шанс на успіх та довгострокову стійкість.

У подоланні глобальних викликів, менеджерам слід також активно вивчати та розвивати комунікаційні навички, оскільки вони є важливим інструментом у вирішенні міжкультурних конфліктів та сприяють створенню ефективних команд.

Технологічні інновації виступають не лише як інструмент для підвищення продуктивності, але й як критичний фактор для виживання

бізнесу. Впровадження штучного інтелекту та аналітики дозволяє збирати та аналізувати величезний обсяг даних, надаючи менеджерам можливість приймати обґрунтовані стратегічні рішення. Продовження інвестицій у цифрові технології та їхнє інтегрування в корпоративні процеси стає необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності.

Глобальна конкуренція також вимагає детального вивчення різноманітних культур та ринкових умов. Визначення міжнародних стратегій повинно враховувати не лише економічні аспекти, але й соціокультурні особливості країн. Важливо розвивати не тільки продукти, але й адаптувати їх до унікальних потреб різних аудиторій, що вимагає глибокого розуміння культурних відмінностей.

Управління талантами стає стратегічною ініціативою, яка потребує докладного розгляду. Не лише надавати співробітникам можливості для розвитку, але і визначати та просувати таланти в середовищі, де відбувається постійна зміна. Лідерство в цьому контексті включає в себе не лише навички управління, але й здатність створювати стимулююче та мотивуюче робоче середовище.

Варто підкреслити, що сучасний менеджмент у світі, насиченому технологічними змінами та глобальною конкуренцією, вимагає комплексного підходу. Керівництво повинно бути готове до активного впровадження інновацій, враховувати культурні особливості різних ринків та надавати пріоритет розвитку талантів. Гнучкість, стратегічне бачення та соціальна відповідальність визначають успіх сучасного менеджменту, який, опираючись на ці принципи, може досягти стійкого розвитку та конкурентоспроможності в глобальному бізнес-середовищі.

Підсумовуючи, можемо виділити ключові аспекти, на яких варто зосередити увагу в процесі досягнення успіху в галузі менеджменту:

1. Стратегічне бачення. Розробка чіткого стратегічного бачення та мети допомагає визначити напрямок розвитку компанії. Менеджмент

повинен ретельно вивчати ринкові тенденції, конкурентні переваги та можливості для створення ефективної стратегії.

2. Лідерські якості. Ефективне лідерство є ключовим фактором успішного управління. Менеджерам важливо розвивати свої лідерські навички, вміння мотивувати та вести команду, сприяючи творчому підходу та взаємодії.

3. Ефективне управління ресурсами. Врахування та оптимізація використання ресурсів, таких як час, гроші та трудові сили, є важливим елементом успішного управління. Раціональне використання ресурсів підвищує продуктивність та ефективність підприємства.

4. Інновації та адаптація. Гнучкість та здатність адаптуватися до змін у технологіях, ринкових умовах та вимогах споживачів є критичними для успіху. Важливо стимулювати інноваційний підхід та забезпечувати готовність до постійного вдосконалення.

5. Комунікація та взаємодія. Ефективна комунікація в середньому та верхньому рівнях управління, а також з командою та клієнтами, є важливим елементом успішного менеджменту. Взаємодія та врахування думок різних стейкхолдерів допомагає уникнути конфліктів та сприяє спільним цілям.

6. Освіта та розвиток персоналу. Інвестиції у навчання та розвиток співробітників підвищують кваліфікацію та мотивацію команди. Розуміння та розвиток талантів є важливим елементом успішного управління людськими ресурсами.

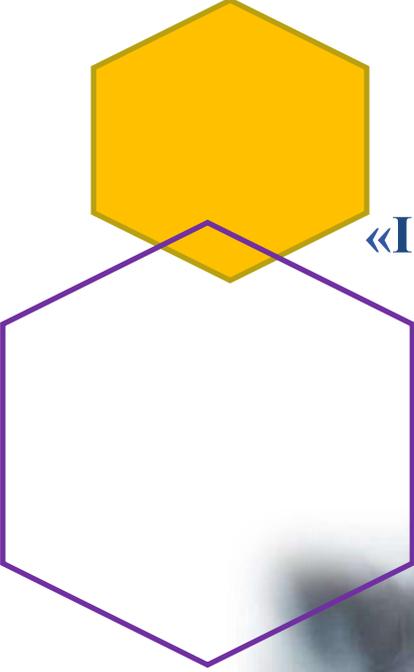
Література:

1. Горбань Г. Процвітання чи пастка? Підводні камені світової глобалізації / Горбань Г. // Синергія. –№ 2 (6), 2003.

2. Мартин О.М., Сліпак Р.М. Лідерство в системі управління підприємством: суть, функції та значення // VII International Scientific and Practical Conference «Science, trends and perspectives of development», February 21-23, Budapest, Hungary. 2022.

СЕКЦІЯ VI

«ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ»

*«Самостійну державу може здобути собі український народ
тільки власною боротьбою і трудом»*

Степан Бандера

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

*Артинюк ДЕНИС,
здобувач освіти 4 курсу, 42-ІІІ групи
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Умови швидкого розвитку технологій та глобальні виклики роблять економічний розвиток України вельми актуальним. Технологічні інновації відкривають історичні можливості для трансформації економіки України та забезпечення її сталості на міжнародній арені.

Тому наша конференція «Економічний розвиток України в умовах глобальних технологічних інновацій: виклики та можливості» є важливим форумом для обговорення ідей і стратегій, спрямованих на подолання цих викликів та досягнення успішного розвитку країни.

Глобальний технологічний прогрес включає в себе штучний інтелект, Інтернет речей, блокчейн та інші інновації, які змінюють усі аспекти нашого життя і господарської діяльності. Одночасно Україна стикається із важливими завданнями, такими як брак кадрів, необхідність великих інвестицій у науку та інфраструктуру та створення сприятливого бізнес-середовища для інновацій та підприємництва.

Наша конференція спрямована на розгляд цих викликів та можливостей та на розробку конкретних стратегій для сталого економічного розвитку України в умовах глобальних технологічних змін.

Глобальні технологічні тенденції:

- Інтернет речей (IoT): Обговорення того, як розвиток IoT впливає на виробництво, транспорт, сільське господарство та життя громадян. Аналіз можливостей та викликів, пов'язаних з впровадженням IoT в Україні.

-
- Штучний інтелект (AI): Розгляд важливості AI для розвитку сучасних технологій, виробництва та бізнесу в Україні. Визначення переваг та можливих обмежень використання штучного інтелекту.
 - Блокчейн-технології: Аналіз ролі блокчейну в сферах фінансів, логістики та державного управління. Вивчення можливостей для забезпечення більшої прозорості та безпеки даних.

Внутрішні виклики та можливості для України:

- Освіта та наука: Роль освіти та наукового потенціалу в створенні інноваційного середовища. Розгляд питань стимулювання досліджень та розвитку науково-технічного потенціалу.
- Інфраструктура для інновацій: Оцінка існуючої інфраструктури для розвитку інновацій і можливостей для її покращення. Роль регіональних інноваційних кластерів.
- Підприємництво та бізнес-середовище: Аналіз підтримки та розвитку малих та середніх підприємств, які грають ключову роль у створенні інновацій. Вивчення можливостей для прискорення стартапів.

Міжнародні партнерства та інвестиції:

- Міжнародні торговельні відносини: Оцінка впливу міжнародної торгівлі на інноваційний розвиток України. Розгляд можливостей для розвитку експорту та імпорту товарів та послуг.

Іноземні інвестиції:

- Дослідження можливостей приваблення іноземних інвестицій для створення та розвитку інноваційних підприємств. Роль іноземних інвесторів у розвитку технологій та інновацій.

Соціальний вплив інновацій:

- Трудовий ринок та навички: Аналіз впливу інновацій на робочу силу та навички, необхідні для успішного впровадження нових технологій.
- Соціальна політика: Розгляд впливу інновацій на соціальну сферу, таку як охорона здоров'я, освіта та соціальний захист. Розробка

стратегій для забезпечення включаю чого та сталого розвитку в умовах технологічних змін.

Література:

1. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/8670/1/2018.11.30%20%D0%BC_I%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86i%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BCi%D0%BA%D0%B0_3_2018.pdf - (ст. 240).
2. Глобальні технологічні та інноваційні тенденції: <https://core.ac.uk/download/pdf/60850216.pdf> - (ст. 233).
3. Інвестиції та міжнародні партнерства: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zadoia_Anatolii/Mizhnarodna_investytsiina_diialnist.pdf – (ст. 122).

УДК 004.8

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Олена ЛЕВКОВИЧ
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи,
спеціальності „Маркетинг”
Науковий керівник: Тетяна ГРИЦИК, викладач
ВСП „РФК НУБіП України”

Проблема штучного інтелекту охоплює широке коло наукових досліджень XXI століття. Нові результати в області моделювання, психіки, робототехніки, обчислюваної техніки, кібернетики, біо- та нанотехнологій вимагають подальших рефлексій. Основне питання, яким задаються дослідники у цій галузі – це: «Чи може машина мислити?».

Інтелектуальні системи вже успішно впроваджуються в багато сфер життя. Наприклад, голосові помічники, які засновані на штучних нейронних мережах, допомагають у повсякденних завданнях, таких як організація розкладу, переклад текстів та здійснення покупок.

Основна філософська проблема в області штучного інтелекту – можливість або не можливість моделювати мислення людини. Філософ Джон Серль вважає, що надія на можливість створення штучного інтелекту заснована на помилковій метафорі людського мозку як комп'ютерної

програми. Наступним питанням штучного інтелекту є мета створення. В принципі все, що робить людина в практичному житті, зазвичай направлено на те, щоб полегшити роботу або позбутися неї. Однак при досить високому рівні життя людини на перший план виступає вже не бажання економити енергію, а пошукові інстинкти. Припустимо, що людина зуміла створити інтелект, що перевищує її власний, нехай не якістю, то кількістю. Що тепер буде з людством? Яку роль буде відігравати людина? Для чого вона тепер потрібна? І взагалі, чи потрібно в принципі створення штучного інтелекту?

Штучний інтелект (ШІ) – це галузь інформатики, яка займається розробкою інтелектуальних машин, здатних виконувати завдання, які зазвичай виконують люди. Прогнозується, що ринок ШІ зросте на 76,44 млрд. з 2020 по 2025 рік, а сукупний середньорічний темп зростання CAGR 21%. Штучний інтелект вже має значний вплив на наше повсякденне життя та має змінити світ у найближчі роки [3].

Розглянемо найновіші технології штучного інтелекту у 2023 році.

GPT-3 є передовою моделлю обробки мови, яка генерує текст, схожий на людину. Вона може виконувати низку завдань, таких як написання есе, складання електронних листів і навіть кодування. GPT-3 вважається одним із найпотужніших інструментів штучного інтелекту, які коли-небудь створювалися, його потенційні застосування варіюються від обробки природної мови та машинного перекладу до автоматичного створення контенту [3].

Автономні транспортні засоби – це автомобілі, які можуть їздити самостійно без втручання людини. Вони використовують датчики, GPS і штучний інтелект, щоб орієнтуватися на дорогах і приймати рішення. Автономні транспортні засоби направлені на покращення транспортної галузі, зокрема, на зменшення кількості аварій, покращення потоку транспорту та підвищення доступності для людей, які не вміють керувати автомобілем. Технологія автономних транспортних засобів розробляється

великими виробниками автомобілів, технологічними компаніями та стартапами. Такі компанії, як Tesla, Toyota і Apple, інвестують значні кошти в дослідження та розробки автономних автомобілів. За даними Allied Market Research, очікується, що глобальний ринок автономних транспортних засобів буде зростати з 54,23 мільярди доларів США в 2019 до 556,67 мільярди доларів США до 2026 року (CAGR 39.47%) [3].

Розвиток роботехніки зумовлений дедалі більшим впровадженням робіт у промислових і непромислових застосуваннях. Зростаюча потреба в автоматизації та зростання вартості робочої сили є факторами, що сприяють зростанню ринку робототехніки.

Прогностична аналітика – це використання алгоритмів штучного інтелекту для аналізу даних і прогнозування майбутніх подій. Прогностична аналітика вже використовується в таких галузях, як охорона здоров'я, фінанси та маркетинг. Розпізнавання мовлення – це область штучного інтелекту, яка дозволяє машинам розпізнавати та інтерпретувати людську мову. Розпізнавання мовлення вже використовується у віртуальних помічниках, розумних колонках і програмах для диктування.

Чат GPT – це чат-бот від компанії OpenAI, який дозволяє користувачам спілкуватися зі штучним інтелектом. Бот може вести діалог з людиною різними мовами, створювати та перекладати текст, і вирішувати інші текстові завдання. З моменту своєї появи наприкінці листопада 2022 року, чат GPT стрімко набирає популярності. У майбутньому GPT замінить юристів, особливо міжнародників. Яка б хороша в людини не була пам'ять, вона не може тримати в голові велику кількість юридичної інформації про особливості права в кожній країні. Натомість алгоритм легко аналізує „гору” документів і знаходить юридичні «кордони» для запиту [2].

ChatGPT – чат-бот зі штучним інтелектом, розроблений лабораторією OpenAI. Це велика статистична модель мови, оптимізована для ведення діалогів та відлагоджена завдяки технікам керованого

навчання та навчання з підкріпленням. ChatGPT і подібні форми штучного інтелекту можуть вплинути на роботу в ЗМІ, включаючи рекламу, технічне написання, журналістику та будь-яку роботу, яка передбачає створення контенту. Це тому, що штучний інтелект здатний читати, писати та добре розуміти текстові дані. Медіаіндустрія вже починає експериментувати з контентом, створеним штучним інтелектом [1].

Штучний інтелект може генерувати за лічені секунди зображення, тим самим знецінюючи роботу графічного дизайнера. Втім, є також думки, що ШІ може просто покращити роботу дизайнерів, зробивши її більш якісною.

Бухгалтер зазвичай розглядається як стабільна професія, але навіть працівники цієї галузі можуть бути під загрозою, адже штучний інтелект за лічені хвилини здатен обробити та структурувати набагато більше інформації ніж людина.

Штучний інтелект – це захоплюючий напрямок розвитку технологій, який змінює світ, у якому ми живемо. Від простих голосових помічників до складних систем діагностики та прогнозування, штучний інтелект вже має значний вплив на суспільство. Зростання обчислювальної потужності, розвиток алгоритмів та зростання доступності даних роблять ШІ найбільш обіцяючим інструментом для вирішення найважливіших проблем людства. Однак, вирішення етичних, соціальних і безпекових питань є не менш важливим завданням на шляху розвитку штучного інтелекту. На нашу думку, штучний інтелект зможе спростити життя людини, але ніколи не зможе повністю замінити людину. Він може бути корисним для ефективнішої роботи та виконання різних задач. Штучний інтелект з кожним роком набуває все більшого розвитку та полегшує життя людей.

Література:

1. Їх замінить ШІ. 10 популярних професій, які можуть зникнути [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://meta.ua/uk/news/tech>

-
2. Майбутнє штучного інтелекту і деяких професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/2/699647/>
 3. Топ-15 найновіших технологій штучного інтелекту 2023: змінюючи наше життя на краще! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloggersideas.com/uk/latest-ai-technologies>

УДК 004:33.06

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

*Дмитро МЕЛЬНИК,
здобувач освіти 4 курсу, 43-ІІІ групи
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Тетяна ЧЕРНЯК, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Інформаційні технології (ІТ) стали невід'ємною частиною нашого сучасного життя та суспільства загалом. Їх вплив на наші повсякденні дії, бізнес-процеси та глобальну економічну систему перетворив сучасний світ і суттєво змінив спосіб, яким функціонує наше суспільство. За останні десятиліття ІТ перетворились із засобів підтримки бізнесу в мотори інновацій та змін.

Більш детальний розгляд впливу інформаційних технологій на бізнес та глобальну економічну систему вказує на те, що ІТ не лише змінюють процеси та структуру економічних систем, але також визначають нові тенденції та можливості, які сприяють сталому розвитку та інноваціям. У наш час інформаційні технології стали справжнім рушієм економічного розвитку та генератором нових галузей економіки, які підтримують зростання ВВП та створюють нові робочі місця.

Вплив інформаційних технологій на бізнес

Вплив інформаційних технологій на бізнес є надзвичайно важливим і включає в себе безліч аспектів. Розглянемо деякі з них більш докладно:

-
1. Автоматизація бізнес-процесів: ІТ дозволяють підприємствам автоматизувати багато рутинних завдань і операцій. Наприклад, ведення обліку, кадрового обліку, складського обліку тощо. Це призводить до підвищення продуктивності праці та зменшення помилок.
 2. Аналіз даних: За допомогою сучасних ІТ-інструментів бізнес може здійснювати аналіз великих обсягів даних. Це дозволяє компаніям краще розуміти своїх клієнтів, прогнозувати попит на товари і послуги, вдосконалювати стратегії маркетингу та приймати більш обґрунтовані рішення.
 3. Глобалізація: Інтернет і зв'язані з ним технології дозволяють підприємствам легко входити на міжнародні ринки та вести бізнес на всій планеті. Це розширює можливості для росту та розвитку компаній, а також сприяє глобальній конкуренції.
 4. Ефективне управління ресурсами: ІТ дозволяють підприємствам краще управляти своїми ресурсами, такими як людські ресурси, фінанси і матеріальні активи. Електронні системи управління підприємством (ERP) допомагають вести облік та контролювати різні аспекти діяльності компанії.
 5. Нові бізнес-моделі: ІТ створюють можливість для розвитку нових бізнес-моделей. Прикладами можуть бути платформи для обміну послугами, спільна економіка та криптовалюти.

Сучасні підприємства повинні бути готовими використовувати ІТ-інструменти для покращення ефективності та розвитку нових можливостей на ринку.

Вплив інформаційних технологій на глобальну економічну систему

Вони трансформували спосіб, яким світова економіка працює, взаємодіє та розвивається. Ось детальніше про цей вплив:

Глобалізація і міжнародна торгівля: Інформаційні технології розширили межі можливостей для міжнародної торгівлі. Завдяки Інтернету та цифровим платформам, компанії можуть легко входити на зовнішні ринки, взаємодіяти з клієнтами та партнерами з усього світу, а також відправляти товари та послуги на глобальному рівні. Це сприяє зростанню світової торгівлі та економічному зближенню між країнами

Нові бізнес-моделі: ІТ перетворили економіку шляхом сприяння розвитку нових бізнес-моделей. Прикладом може бути економіка спільного використання (sharing economy), де платформи, як Uber і Airbnb, змінили традиційні індустрії транспорту та готельного господарства. Ці нові моделі надають можливість використовувати ресурси більш ефективно та економічно вигідно.

Збільшення продуктивності: Використання ІТ дозволяє автоматизувати процеси виробництва та управління, що призводить до збільшення продуктивності. Від керування запасами до виробництва та обслуговування клієнтів, технології допомагають компаніям раціоналізувати операції та знижувати витрати.

У підсумку, інформаційні технології великою мірою визначають сучасну глобальну економічну систему. Вони сприяють зростанню світової торгівлі, створюють нові можливості для бізнесу та підприємництва, а також допомагають збільшити продуктивність та зручність для всіх учасників економіки. Однак разом з цими можливостями вони також вносять нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, приватністю та соціальними аспектами.

Перспективи розвитку

Просуваючись вперед, інформаційні технології будуть надавати ще більше можливостей для розвитку бізнесу та глобальної економічної системи. Штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей та квантові обчислення відкривають перед нами нові перспективи. За допомогою цих технологій, бізнеси зможуть прогнозувати попит та виробництво більш

точно, а уряди зможуть поліпшити ефективність господарювання та надавати громадам кращі послуги.

Крім значущих переваг, які приносять інформаційні технології, існують і ряд проблем, що потребують уваги та вирішення.

З поглибленням залежності суспільства від інформаційних технологій зростає загроза кібератак. Кіберзлочинці використовують технології для викрадення даних, розповсюдження вірусів та розкрадання фінансових ресурсів. Забезпечення кібербезпеки стає надзвичайно важливим завданням для організацій і урядів.

Також збільшення обсягів зберігання та передачі даних в інтернеті створює питання щодо захисту конфіденційності особистої і корпоративної інформації. Інциденти, пов'язані з витоками даних, ставали все поширенішими, і це підсилює потребу в розвитку ефективних механізмів захисту даних.

Загальним висновком є те, що інформаційні технології мають великий потенціал для розвитку економіки та підвищення якості життя, але вони також створюють серйозні виклики та проблеми, які потребують обачливого та виваженого підходу. Лише через спільні зусилля урядів, бізнесу та громадян можна забезпечити стійкий та справедливий розвиток в епоху цифрової трансформації.

Література:

1. Дерекін В.А. Інформаційні технології в сучасному бізнесі: підручник. Київ: Видавництво «Економічна думка», 2002.
2. Петренко О.М. Вплив інформаційних технологій на глобальну економічну систему. 2022.

УКРАЇНА ПІСЛЯ ВІЙНИ: ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

*Артем МЄЗІН,
здобувач освіти 4 курсу, 42-ІІІ групи
спеціальності «121 Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Умови війни накладають серйозні обмеження на економіку країни, але історія свідчить, що саме у такі періоди інноваційні підходи можуть виявитися ключовим фактором для відновлення економічного розвитку. Україна, як країна з багатообраною економікою та високим потенціалом для інновацій, не залишається осторонь в цьому процесі. Наслідки війни вимагають не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, але й стратегічних змін у підходах до економічного управління. Один із ключових напрямків відновлення економіки - це інтеграція інноваційних технологій у традиційні галузі економіки. Впровадження цифрових технологій у виробництво дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність промисловості країни. Програми штучного інтелекту та автоматизації стають необхідним елементом для підвищення продуктивності та якості продукції. У цьому контексті, залучення великих ІТ-компаній та стартапів може забезпечити значний прогрес у сучаснізації промисловості[3].

Значний акцент також слід зробити на розвиток інноваційних фінансових інструментів. Україна має потенціал стати платформою для впровадження криптовалют та блокчейн-технологій у фінансову систему. Створення відповідного регуляторного середовища для цього може забезпечити залучення інвестицій та збільшення доступу до фінансових послуг для населення та підприємств. Помітну роль у відновленні економіки можуть відіграти також інноваційні галузі, зокрема зелена енергетика та еко-технології. Встановлення екологічних стандартів та

підтримка стартапів у цих сферах можуть не лише сприяти відновленню економіки, але й створити екологічно чисте споживання та виробництво, що в подальшому буде позитивно впливати на здоров'я громадян та екологію країни в цілому.

Проте, на шляху до відновлення економіки в умовах війни стоять численні виклики. Серед них - кадровий дефіцит, нестабільність фінансово-економічної ситуації та відсутність досить ефективного механізму управління процесом відновлення[1]. Розв'язання цих проблем вимагає комплексного підходу, що враховує специфіку військових конфліктів та унікальні умови країни. Інноваційні підходи до відновлення економіки в умовах війни мають великий потенціал для України. Ці підходи можуть стати вагомим інструментом для подолання наслідків війни та створення стійких передумов для подальшого економічного розвитку країни. Із відповідною стратегічною управлінською політикою та міжнародною співпрацею, Україна може ефективно використати свій потенціал для відновлення економіки та забезпечення стабільного розвитку у майбутньому[2].

З урахуванням наведених фактів, варто підкреслити, що відновлення економіки в умовах війни - складний та багатогранний процес, який потребує довгострокових стратегічних зусиль. Україна, з одним із найбільших потенціалів для інновацій у Європі, має унікальну можливість використовувати свої ресурси для забезпечення стійкого економічного відновлення та подальшого розвитку.

Крім того, суттєвою умовою є впровадження ефективної системи управління, що враховує виклики та можливості, які супроводжують процес відновлення. Розробка та реалізація стратегій, спрямованих на підвищення продуктивності, залучення інвестицій та розвиток людського капіталу, стане ключовим фактором для забезпечення стійкого економічного зростання.

Наприкінці, варто підкреслити, що успішне відновлення економіки української держави вимагатиме синергії зусиль уряду, бізнес-середовища та міжнародних партнерів. Тільки через спільні дії і координацію ресурсів Україна зможе максимально використати свій потенціал та забезпечити стійкий та інклюзивний розвиток у майбутньому.

Література:

1. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес? – Forbes. URL: <https://forbes.ua/money/yak-pisslya-viyni-ukraina-mae-vidnovlyuvati-ekonomiku-ta-biznes-velike-doslidzhennya-deloitte-15122022-10501>
2. Національна економіка після війни: відновлення чи розвиток? – Тиждень.ua. URL: <https://tyzhden.ua/natsionalna-ekonomika-pislia-vijny-vidnovlennia-chy-rozvytok/>
3. Штучний інтелект: помічник у відновленні економіки? – Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/01/13/669909/>

УДК 364:004

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ Е-ЛІКАРНЯНИХ

*Вячеслав МОВЧУН,
здобувач освіти 2 курсу, групи Ф-21,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
керівник: Леся МОВЧУН, викладач-методист
ВСП «Бобровицький фаховий коледж ім.О. Майнової НУБіП України»*

Цифрова революція змінює наше життя і суспільство з небачуваною швидкістю й небувалим розмахом, створюючи при цьому як величезні можливості, так, і колосальні труднощі. Відбувається становлення, формування та подальший розвиток інформаційного суспільства, яке носить назву «діджиталекономіка». Цифрові технології стають невід’ємною частиною соціального та економічного життя суспільства і ключовим напрямком розвитку державної політики на сучасному етапі. Цифровізація системи охорони здоров'я в Україні наразі отримала найвищий пріоритет і перебуває на рівні з іншими цивілізованими та розвиненими країнами.

Діджиталізація медицини спрямована на полегшення процесу отримання медпослуг населенням та спрощення «паперової» роботи лікарів.

Е-лікарняні – на сьогодні один із найпопулярніших цифрових сервісів в процесі діджиталізації медицини України. Реформувати їх намагалися майже 10 років. 1 червня 2021р. набрав чинності наказ МОЗ «Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність», а з 4 червня 2021 року в Україні вже запроваджено модель формування та видачі е-лікарняних [1]. Відтепер лікар замість видачі паперових бланків лікарняних зможе створювати медичний висновок про тимчасову непрацездатність одразу в електронній системі охорони здоров'я (ЕСОЗ, eHealth).

Е-лікарняний – електронний документ, що засвідчує факт тимчасової непрацездатності особи.

Запровадження електронних лікарняних важливий етап депаперизації не лише у сфері охорони здоров'я, але й у побудові системи ефективного електронного документообігу, що дозволить суттєво економити бюджетні кошти шляхом мінімізації корупційних ризиків видачі необґрунтованих лікарняних та спрощення процесу отримання страхових виплат.

Лікарняний лист мав би повністю перейти в цифровий формат у травні 2022 року. Але війна в Україні відтермінувала повний перехід на е-лікарняні до 1 січня 2023 року. Електронний формат лікарняних автоматизував процес, за яким працівники можуть отримати допомогу.

Е-лікарняний є підставою звільнити від роботи та оплатити перші п'ять днів тимчасової непрацездатності за рахунок роботодавця, призначити матеріальне забезпечення та надати соціальні послуги відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Документ формують в електронному реєстрі листків непрацездатності ПФУ на підставі медичного висновку про тимчасову

непрацездатність або рішення органу опіки та піклування. Тобто пацієнт звертається до лікаря зі скаргою на самопочуття. Після обстеження лікар за наявності підстав формує медичний висновок – документ, що вказує на категорію непрацездатності. При цьому діагноз залишається в записах пацієнта і нікуди не передається. Держава повністю подбала про захист персональних даних пацієнтів. Тому до електронного реєстру листків непрацездатності не передається жодна інформація щодо чутливих медичних даних пацієнтів, зокрема щодо встановлених діагнозів [4]. Лікар створює медичний висновок в електронній системі охорони здоров'я та підписує його електронним підписом, а пацієнт отримує про це смс-повідомлення. Інформація щодо сформованого медичного висновку за кілька секунд потрапляє до реєстру Пенсійного фонду. І там формується електронний листок непрацездатності – це саме той документ, за яким нараховуються виплати. Роботодавець зможе побачити лікарняний на порталі фонду [3].

Е-лікарняний друкують або залишають в електронному вигляді за рішенням роботодавця.

Електронний формат лікарняних листів:

- спрощує оформлення листка непрацездатності, адже лікар має чіткий алгоритм роботи;
- мінімізує кількість помилок під час заповнення документа;
- об'єднує в єдиному реєстрі всю інформацію про пацієнта, зокрема про видані та продовжені листки непрацездатності;
- унеможливує зловживання та фальсифікації під час обігу листків непрацездатності, оскільки листок непрацездатності видають лише з дати, коли звернувся пацієнт;
- полегшує отримання страхових виплат;
- заощаджує кошти державного бюджету, які витрачають на закупівлю паперових бланків [2].

Найголовніша перевага електронного лікарняного, простота оформлення, без збору підписів і печаток. Лікаряю не потрібно вручну вносити інформацію про пацієнта. Необхідні дані підтягуються автоматично. А значить – суттєво мінімізується можливість помилки.

Електронні лікарняні – це важливий крок впровадження депаперизації медицини. Крім того, це мінімізація корупційних ризиків видачі необґрунтованих документів.

Зрештою процес засвідчення тимчасової непрацездатності за допомогою е-лікарняних більш зручний і прозорий для всіх сторін – і пацієнтів, і роботодавців, і лікарів.

Література:

1. Наказ МОЗ «Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність» від 01.06.2021№1066 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-21#>
2. Лукашук Л. Електронний лікарняний – 2023: як оформити. Медична документація Електронний документообіг. 28.08. 2023. URL: <https://medplatforma.com.ua/article/2331-elektronn-likarnyan-yak-oformlyati>
3. Карчевич М. Як працює е-лікарняний? Українська правда. 4.10.2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/10/4/250691/>
4. МОЗ: Україна переходить на «е-лікарняні». Урядовий портал. 10.06.2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/moz-ukrayina-perehodit-na-e-likarnyani>
5. Токарев Є. Шпаргалка по лікарняним в 2024 році. Бухгалтер бюджетної установи. 12.07.2023. URL: <https://buhgalter.com.ua/articles/shpargalki/shpargalka-po-likarnyanim-v-2023>

УДК 659.23(477)

ВІДМОВА УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ВІД 1С: КРОК У ЗМІЦНЕННІ СУВЕРЕНІТЕТУ ТА ЦИФРОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

*Олександр НІКОЛАЄВ,
здобувач освіти 4 курсу, 42-III групи
спеціальності «121 Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

З кінця 90-х на початку 2000-х в Україні наростає потреба у впровадженні технологічних рішень для оптимізації бізнес-процесів та удосконалення управління підприємствами. Етап диджиталізації та автоматизації, який розпочався в цей період, мав значущий вплив на різні галузі економіки, особливо на бухгалтерську справу.

Слід відзначити, що автоматизація, зокрема в бухгалтерській справі, була надзвичайно потрібною та важливою. Професійна бухгалтерська облікова система стала вирішальним інструментом для ефективного керування фінансовими потоками, обліку податків, звітності та аналізу діяльності підприємства. У цьому контексті на допомогу українським підприємствам прийшла російська компанія «1С» зі своїм відомим продуктом «1С:Бухгалтерія».

Програмне забезпечення «1С:Бухгалтерія» виявилось потужним інструментом, який спростив та полегшив процеси обліку, звітності та аналізу фінансової діяльності підприємств. Впровадження цієї системи сприяло збільшенню продуктивності та точності бухгалтерської роботи, а також зменшило ризики виникнення помилок.

У наш час ведуться знасні обговорення щодо необхідності заміни російського програмного забезпечення. Попри те, що це було важливо урахувати ще на етапі російської агресії у 2014 році, широке усвідомлення цієї потреби набуло обертів лише після повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Всупереч санкціям, накладеними РНБО на продукти цього розробника з 2017 року, на сьогодні в українських компаніях існує стабільна потреба в експертах «1С». Серед них і державні підприємства, яким прямо заборонено використовувати програмні продукти «1С», а також держкомпанії критичної інфраструктури України. Проблема полягає в законодавчих прогалинах та відсутності порядку притягнення до відповідальності держпідприємств чи їхніх керівників, що використовують програми «1С».

Після введення заборони на використання продуктів від «1С», альтернативним варіантом стала «BAS ERP», що базується на «1С» і є поширеним завдяки «Спілці автоматизаторів бізнесу». Цей проєкт керується директором компанії «Єврософтпром», колишньою офіційною дистрибуційною компанією продуктів «1С» до 2017 року. Торговельна марка «BAS ERP» належить польській компанії NetHelp, засновником якої є Піотр Яроцький, що має лише одного співробітника. Піотр Яроцький, власник прав компанії, у минулому – колишній ключовий розробник у польському підрозділі «1С». Зрозуміло, що BAS – це спроба представити «1С» як європейський продукт для українських користувачів.

Тому, у ролі заміни російським «1С» та «BAS» виступає ERP «Вправно» – це система, яка втілена у життя українською компанією Codejig зі Львова, вона була спроектована на основі низькорівневої платформи. Як і «1С», це програмне забезпечення легко адаптується до унікальних потреб підприємства або конкретної галузі. Розробка є повністю веборієнтованою.

Чому «Вправно» вважається гідною альтернативою «1С»? По-перше, «Вправно» є розробкою вітчизняної компанії, тож можна бути впевненим, що фактори зовнішньої політики не спричинять перешкод у роботі бізнесу. Крім того, не доведеться сплачувати податки Російській Федерації, які йдуть з оплати за ліцензію «1С». По-друге, вартість для одного повного користувача становить 450 грн на місяць. Хоч це й не безплатно, ціна цілком відповідає витратам на «1С» та інше програмне забезпечення, що використовується українськими підприємствами.

Також, варто зазначити, що система «Вправно» забезпечує повний облік господарської діяльності та подання податкової звітності. Вона автоматизує такі процеси, як продажі, закупівлі, складський облік, проєкти та виробництво, управління персоналом та нарахування зарплат, CRM, бухгалтерію та податкову звітність, ПРРО, командну роботу. Обсяг бізнес функціональності програми можна порівняти з популярними

конфігураціями 1С «Управління торговим підприємством» та «Управління виробничим підприємством». Система має зручний веб-базований інтерфейс, адаптований до мобільних пристроїв.

Якщо рахувати лише легальні копії, то з «1С» працює близько 70% українського бізнесу, розповів Forbes у травні 2022 року Віталій Блажко, директор компанії Poltava IT Grand, що спеціалізується на автоматизації підприємств. Інша оцінка – близько 500 тис. встановлених копій, – каже Олег Щербатенко, директор українського розробника ERP-систем IT-Enterprise[3]. Розрахунки актуальні й сьогодні.

Темпи міграції – 10-5 тис. компаній, які за роки війни перейшли на українське ПЗ, оцінює Щербатенко. Для порівняння, на початок 2023 року Держкомстат нарахував в Україні 660 тис. активних підприємств. Протягом 2022 року з'явилося 203 тис. фізичних осіб-підприємців і близько 33,4 тис. нових компаній, підрахував Opendatabot. Чому зараз уся надія на них?[4]

«Підприємства, які працюють давно, вклали чималі кошти в налаштування 1С під свої потреби, навчили своїх співробітників і тепер не хочуть пускати свою роботу нанівець», – констатує Новкович, один з активістів руху ReplaceRUwithUA[4]. Раніше він прогнозував, що за оптимістичним сценарієм кількість користувачів російської бухгалтерської програми планомірно скорочуватиметься на 20% щорічно.

Реальність дещо інша. Новачки в автоматизації обирають українську чи західну продукцію, каже Новкович. Це або нові підприємства, або ті, які взагалі не користувалися жодним рішенням.

Віцепрем'єр-міністр цифрової трансформації Михайло Федоров під час форуму озвучив, що Українському бізнесу та державному сектору буде потрібно кілька років, щоб повністю позбутися залежності від російських системних продуктів, таких як «1С», і переорієнтуватися на українські та міжнародні альтернативи. «Ринкова економіка має все вирівняти, і вона

вже це вирівнює. Щодня з'являються нові українські компанії, які починають на ринку займати свою нішу», – сказав він[5].

Підсумовуючи все вищесказане, можна точно сказати, що перейти з російського «1С» дійсно можливо, але процес не легкий. Він вимагає значних інвестицій у час, зусиль та терпіння. Однак, це того варте, адже цифрова незалежність України є невід'ємною частиною її суверенітету.

Література:

1. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти /В.Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, К.С. Жадько, С.А. Гаркуша /За заг. редакцією В.Я. Плаксієнка. – Київ: «Центр учбової літератури». 2021. 298 с.
2. Бодяньська Н. Налаштування кадрового обліку в конфігурації «BAS Бухгалтерія КОРП»
3. <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-biznes-prograe-viynu-rosiyskomu-softu-yaki-shansi-shcho-1s-ta-inshi-programi-zniknut-boday-kolis-22032023-12531>
4. <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-biznes-prograe-viynu-rosiyskomu-softu-yaki-shansi-shcho-1s-ta-inshi-programi-zniknut-boday-kolis-22032023-12531>
5. <https://www.epravda.com.ua/news/2023/06/8/700946/>

УДК 330.354:004(477)

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В ЧАСИ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ТА МОЖЛИВОСТІ

*Олександр САВЧУК,
здобувач освіти 4 курсу, 42-ІІІ групи
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Зростання сучасних технологій перетворює світ у неймовірно швидку мережу можливостей і викликів. Україна, подібно до багатьох інших країн, переживає цей глобальний економічний революційний період. Загальний вплив інформаційних технологій на економіку України

вважає, але давайте розглянемо докладніше, як це впливає на різні галузі економіки та їх розвиток.

Інформаційні технології в Україні активно сприяють розвитку електронної комерції, що дозволяє місцевим компаніям продавати свої товари та послуги на світовому ринку. Виробництво програмного забезпечення та послуг з ІТ-аутсорсингу стає важливим сектором економіки, привертаючи іноземні інвестиції та створюючи нові робочі місця. Україна також активно впроваджує цифрові інновації в галузях охорони здоров'я, освіти та державного управління. Сучасні інформаційні системи та електронні послуги роблять життя громадян більш зручним та ефективним. Інноваційні стартапи активно з'являються в галузях штучного інтелекту, інтернет речей, блокчейну та інших сучасних технологіях. Це створює потенціал для підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку та забезпечує нові робочі місця для молоді та талановитих фахівців. Уряд підтримує цей розвиток шляхом створення інноваційних кластерів та програм фінансової підтримки для стартапів.

Україна, як і багато інших країн світу, стикається з ростом інтересу до криптовалют та блокчейн-технологій. Ця нова галузь промисловості обіцяє революціонізувати фінансовий сектор, сприяти інноваціям та відкривати нові шляхи для залучення інвестицій та розвитку бізнесу. Востаннє більше п'яти років криптовалюти, такі як Bitcoin, Ethereum та інші, стали не просто темою обговорення, але й реальним фінансовим інструментом. В Україні багато людей використовують криптовалюту як засіб збереження капіталу, засіб оплати за товари та послуги, а також інвестиційний актив. Загалом, зростання електронної комерції та цифрових інновацій в Україні свідчить про потенціал країни для активної участі в глобальних цифрових ринках та розвитку високотехнологічних секторів економіки.[1]

Крім того, криптовалюти стали засобом для залучення інвестицій та фінансування проєктів через Initial Coin Offerings (ICO) та Security Token

Offerings (STO). Це відкриває нові можливості для стартапів та компаній, які шукають альтернативні джерела фінансування. Розвиток криптовалют та блокчейн-технологій в Україні відкриває нові горизонти для фінансового сектору та бізнесу. Уряд працює над створенням правового фреймворку для регулювання цих технологій, що допоможе відкрити додаткові інвестиційні можливості та зробити фінансові операції більш безпечними та прозорими.[2]

Попри всі переваги, впровадження інформаційних технологій також вносить свої виклики. Кібербезпека стає надзвичайно важливою в умовах зростання кількості кібератак і крадіжок даних. Уряд України зосереджує зусилля на захисті критичних інфраструктур та особистих даних громадян.

Крім того, інфраструктура і доступ до інтернету залишаються проблемними питаннями в деяких регіонах України. Вирішення цих питань є важливим завданням для забезпечення широкого розгортання інформаційних технологій та їх вигоди для всього суспільства.

Інформаційні технології мають великий потенціал для розвитку економіки України. Вони дозволяють розвивати інновації, створювати нові робочі місця та робити бізнес більш конкурентоспроможним. Однак важливо забезпечити відповідний правовий фреймворк, кібербезпеку та доступ до інфраструктури, щоб гарантувати стале і стійке зростання в умовах глобальних змін.

Україна має всі передумови для успішного використання інформаційних технологій як каталізатора економічного розвитку. З правильними стратегіями та інвестиціями, країна може випередити і виграти на глобальному ринку економіки XXI століття.

Література:

1. Як змінилася електронна комерція у 2022 році – дослідження Admitad - European Business Association. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/yak-zminylasya-elektronna-komertsiya-u-2022-rotsi-doslidzhennya-admitad/>

2. Економічна правда. Криптовалютна індустрія: чи скористається Україна її можливостями?. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/10/670792/>

УДК 338.242.4

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-СЕКТОРУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Мирослав СЕРЕДНИЦЬКИЙ
здобувач освіти 4 курсу, 41-М групи,
спеціальності «Менеджмент»,
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК
викладач, спеціаліст вищої категорії
ВСП «РФК НУБіП України»

Кожна галузь вітчизняної економіки відчула на собі руйнівну силу російської агресії в Україні. Разом із тим, завдяки мобільності та адаптивності до викликів в умовах повномасштабної війни, сектор інформаційних технологій (ІТ) єдиний серед інших секторів економіки зберіг позитивну динаміку: його зростання у 2022 р. становило 5,8 %. За оцінками Асоціації «ІТ Ukraine», за останні роки в Україні сформовано переваги на ІТ-ринку порівняно з найближчими країнами-конкурентами:

- ✓ Україна має великий за кількістю робочих місць ринок праці порівняно з сусідніми країнами Європи;
- ✓ досить широку географію експорту комп'ютерних послуг; найбільшу кількість випускників з ІТ-спеціалізацією;
- ✓ в Україні в 2–4 рази менше ІТ-спеціалістів на 100 тис. населення, ніж у країнах-конкурентах європейського простору, що свідчить про високий потенціал розширення зайнятості в ІТ-сфері.

У 2022 р. галузь забезпечила 3,5 % ВВП[1], а валютні надходження від діяльності ІТ-сектору склали 7,34 млрд дол. США[2]. Обсяг експорту галузі у 2022 р. проти 2021 р. збільшився на 400 млн дол. США (5,8 %). За даними НБУ, у структурі всього експорту послуг з України у 2022 р. частка комп'ютерних послуг, як порівняти з попереднім роком, зростає на

7,7 % та становила 45,5 %. Зазначимо, що в період 2015–2021 рр. експорт комп'ютерних послуг зростав у середньому на 26,8 % щороку. Основними імпортерами таких послуг є США (майже 40,4 % експорту комп'ютерних послуг України), Сполучене Королівство (8,3 %), Мальта (7,76 %). [3].

Завдяки якісно проведеній релокації ІТ-сектору вдалося зберегти результативність, створити нові продукти та робочі місця. У межах країни та за кордон перемістилися близько 70 % компаній. Більшість ІТ-компаній релокувалися в західні області України. За кордон частково або повністю перемістилися 42 % компаній, а 5 % закрили частину офісів в Україні.

Отже, сформувавши міцні підвалини в період 2015–2021 рр., ІТ-галузь єдина серед інших в Україні у 2022 р. продовжила зростати та максимально можливо зберегла робочі місця.

Попри складну ситуацію, галузь вважається однією з найбільш перспективних для кар'єри: у 2022 р. у вишах України на ІТ-спеціальності вступила рекордна кількість студентів – 58,5 тис. осіб. Проте вища освіта не встигає покривати всіх сучасних вимог до фахівців. За статистикою, понад половину з них мають додаткову професійну освіту: спеціалізовані школи, курси тощо.

В умовах війни український ринок праці у сфері ІТ у 2022 р. налічував майже 309 тис. фахівців, зарплати збереглися на рівні кінця 2021 р. При цьому оплата праці висококваліфікованих працівників навіть зросла, для початківців та кандидатів без досвіду середня зарплата залишалась на рівні близько 500 дол. США на місяць. У період повномасштабної війни частка повністю віддалених робочих місць у галузі збільшилася з 27 % до 50 %. Завдяки такому збільшенню вдалося запобігти масовим звільненням працюючих. Водночас найм ІТ-персоналу в 2022 р. скоротився на 13 %, унаслідок чого найбільше потерпали фахівці-початківці з мінімальним досвідом роботи або без нього. До початку повномасштабного вторгнення ринок праці ІТ-сфери був практично

збалансованим. Отже, ІТ-ринок праці тепер стає ринком роботодавця, а пропозиція кандидатів на робочі місця відчутно перевищує попит.

За результатами опитування ІТ-спільноти України, проведеного DOU у лютому 2023 р.[5] серед українських ІТ-спеціалістів і тих, хто шукає першу роботу в ІТ, 16 % працівників були звільнені з проєкту чи компанії після 24 лютого 2022 р. При цьому 38 % ІТ-спеціалістів в Україні вважають, що кількість робочих місць в ІТ-галузі у 2023 р. зменшиться. Втрата роботи торкнулася фахівців усіх рівнів в Україні, хоча за кордоном найчастіше втрачали роботу українські фахівці ІТ-сектору середнього та нижчого рівнів.

За інформацією українського сайту анонімного пошуку роботи для ІТ-спеціалістів «Djinni», починаючи з березня поточного року, спадна тенденція 2022 р. та перших місяців 2023 р. щодо найму ІТ-фахівців змінилася на позитивну. Станом на червень поточного року пропозиції роботи для ІТ-спеціалістів, за даними сайту «grcs.ua», становлять 12,5 % від усіх актуальних на ринку праці. У відсотковому значенні це майже стільки, як було наприкінці 2021 р. та навіть трохи більше, аніж у січні 2022 р. Проте, незважаючи на високу частку вакансій ІТ-сфери у загальній структурі, їхня кількість у 4,8 раза менша, ніж була до війни.

Війна змінила регіональну структуру ІТ-галузі. До початку повномасштабного вторгнення найбільшими ІТ-кластерами були Київ та Харків. Проте через війну ці міста втратили свої позиції. Якщо Києву вдалося відновити позицію лідера в ІТ-галузі за кількістю вакансій, то другу сходинку за кількістю пропозицій роботи вже посів Львів. Від початку війни кількість ІТ-фахівців, які працюють у Львові, зросла більш ніж утричі. Насамперед це пов'язано із внутрішньою релокацією підприємств ІТ-сектору в західні регіони України.

За інформацією Міністерства цифрової трансформації, у 2022 р. профінансовано проєктів на загальну суму 47,4 млн грн, а фінансування проєктів за програмою подвійного призначення (оборона, кіберзахист,

відбудова інфраструктури, охорона здоров'я, освіта) становило 28 млн грн. У період повномасштабної війни важливим напрямом став розвиток military-tech, зокрема розробка безпілотних літальних апаратів та створення інших новітніх продуктів у галузі, що буде пріоритетним і у найближчі роки.

З огляду на важливість та перспективність ІТ-індустрії в сучасній економіці в цілому та її вагомість у забезпеченні продуктивної зайнятості, завдання щодо створення сприятливих умов для її поступального розвитку та зміцнення конкурентоспроможності залишаються пріоритетними. Ураховуючи сучасні виклики глобального та локального характеру, реалізація зазначених завдань перебуває в площині гнучкості нормативно-правового регулювання, зокрема:

- ✓ застосування фінансово-економічних та організаційних механізмів сприяння активному функціонуванню сектору, вжиття регуляторних заходів у сфері трудових відносин;

- ✓ виваженої кадрової політики, спрямованої на вирішення питань щодо створення механізмів виявлення та вирішення кадрових проблем ІТ-галузі

Стратегічними орієнтирами державної регуляторної політики розвитку ІТ-сфери мають стати: створення сприятливого інвестиційного клімату; формування дієвої політики, що спрямована на розвиток адекватного вимогам часу нормативно-правового забезпечення та зміцнення конкурентоспроможності сектору; адаптація сфери підготовки кадрів до новітнього попиту, ураховуючи вимоги щодо м'яких навичок, серед яких найактуальнішими є критичне мислення, самоорганізація, уміння працювати в команді, клієнтоорієнтовані підходи до роботи, комунікативні здібності, гнучкість та адаптивність, креативність.

Література:

1. URL: <https://forbes.ua/innovations/faktor-uspikhu-visim-lideriv-krainskogo>
2. URL: <https://itukraine.org.ua/updated-data-it-industry-is-the-only-growing->

-
3. URL: <https://forbes.ua/news/uryad-pidvishchiv-tarif-na-elektroenergiyu-dlya>
 5. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/job-market-during-war-part-1/>
 6. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viynny-realiyi-ta-perpektyvy>

УДК 338.28:004

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

*Софія СМОЛЯК, Ольга РАДЧУК
здобувачі освіти 6 курсу, 6-ЗБ групи
спеціальності «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Вадим ЛЮЛЬЧИК, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний стан економіки держави вимагає переосмислення підходів до забезпечення її розвитку. У цьому контексті заслуговує на увагу сучасний інструментарій, який дозволяє сформуванню кількісної основи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Одним із таких інструментів є геоінформаційні системи, які поєднують кількісні методи та моделі дослідження, що дозволяють візуалізувати процеси, що підвищує рівень моніторингу процесів, що відбуваються в країні. Розвиток сучасного суспільства визначає цифрова економіка. За допомогою цифрових інформаційно-комунікаційних технологій змінюються економічні, соціальні та культурні відносини, що склалися між суб'єктами господарювання та споживачами продукції, яка виробляється економікою країни, громадянами та структурами різних форм власності, зі надання різноманітних послуг. Домінуючу роль серед новітніх технологій відіграють «Цифрова трансформація», «Індустрія 4.0» та «Інтернет речей» [1].

Цифрова трансформація передбачає продукти, стратегії та процеси, які включають нові технології, завдяки яким відбуваються фундаментальні зміни в організації всіх сфер життєдіяльності суспільства. Поняття «Індустрія 4.0» означає розвиток і злиття автоматизованого виробництва,

обміну даних і виробничих технологій в єдину саморегульовану систему, з як найменшим або взагалі відсутнім втручанням людини у виробничий процес. Загалом все це означає кіберфізичну трансформацію виробництва.

Ключовими Індустрії 4.0 є [2]: 1) дані (збір, обробка); 2) децентралізація та орієнтація на обслуговування; 3) мережа – інтеграція; 4) системи допомоги; 5) самоорганізація та автономія. Це є концепція мережі, що складається із взаємозв'язаних фізичних пристроїв, які дозволяє здійснювати передачу і обмін даними між фізичним світом і комп'ютерними системами в автоматичному режимі. Всі ці три складові створили належні умови для появи: «Data Science» та «Big Data», які забезпечили нові підходи функціонування та розвитку економіки.

2005 рік офіційно вважається початком BD-революції, яка триває і досі. Термін «великі дані» (BD) пов'язаний із великим набором даних, якими (майже) неможливо керувати – обробляти за допомогою «традиційних» інструментів. А також методи, технології і засоби їх збору, зберігання, обробки і аналізу з метою отримання результатів, що сприймаються людиною. За останні кілька років було створено 90% світових даних. Ще у 2013 році ця статистика згадується в дослідженні корпорації IBM і ця тенденція залишається постійною. Кожні 2 роки протягом останніх трьох десятиліть обсяг даних у світі збільшується приблизно в 10 разів. А, між тим, обчислювальна потужність постійно зростає і здатна оброблювати величезний об'єм даних. Завдяки глобальній «цифровізації» обсяг нових даних швидко зростає, так за 2018 рік він склав 33 зетабайти, а у 2025 році має досягти 175 зетабайтів [3].

Для Big Data були сформульовані визначальні характеристики. Вперше в 2001 р. ознаки «Три V» виділив провідний аналітик компанії Gartner Дуг Лані [4], а саме, об'єм, швидкість, різноманітність. Volume (об'єм). Вважається, що Big Data починаються з обсягів в петабайт (1024 терабайт). Velocity (швидкість) є однією з важливих характеристик Big Data з точки зору їх практичного використання. Під швидкістю розуміється як

швидкість приросту (надходження, накопичення) даних, так і швидкість їх обробки з метою отримання кінцевих результатів. Крім того, в цю категорію включаються характеристики інтенсивності та обсягів інформаційних потоків. Variety (різноманітність). Можливість сприймати, зберігати та обробляти різні дані

Крім того, важливим на сьогодні є аналіз даних (DA). DA – це наука вивчення набору даних, з метою, отримання висновків з інформації, щодо цієї інформації, для можливості прийняття важливих ділових рішень або просто розширення знань про різні галузі. Аналіз даних передбачає застосування алгоритмічного або механічного процесу поняття. У центрі уваги DA лежить логічний висновок. Сфера аналізу передбачає підмножини – інтелектуальний аналіз даних «Data Mining», «Штучний інтелект-ШІ» та Машинне навчання – Machine Learning (ML), за допомогою яких комп'ютер, застосовуючи ітераційні методи (алгоритмічні моделі) до даних, виявляє приховані закономірності або тенденції, які є інструментами прогнозування [5].

Отже, становлення цифрової економіки є провідним трендом сучасного світу, ключовим фактором економічного зростання. Її технологічною основою є цифровізація – впровадження цифрових технологій практично в усі сфери та види економічної діяльності.

Література:

1. Русіна Н.Г. Вплив цифрової економіки на розвиток професійної підготовки фахівців геодезії та землеустрою. Edukacja i społeczeństwo Zbiór artykułów naukowych.. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu., 2022 р, № VII. С. 480 s., С.338-348
2. Hermann, M., Pentek, T. and Otto, B. Design Principles for Industrie 4.0 Scenarios. Proceedings of 49th Hawaii International Conference on System Sciences HICSS, Koloa, 5-8 January 2016, 3928-3937.
3. GeoBuiz Report (2018 Edition). Geospatial Industry Outlook & Readiness Index. Geospatial Media and Communications Pvt. Ltd.
4. Цифрова економіка : вплив інформаційно-комунікаційних технологій на людський капітал та формування компетентностей майбутнього. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/36436>

5. Крамар, О. Погляд із периферії. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/162508>.

УДК 351.57

ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

*Ангеліна СТЕФАНІШИН,
здобувач освіти 6 курсу, 6-ЗБ групи
спеціальності «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Ольга ПЕТРОВА, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Технологія «блокчейн» – це інновація, яка дозволить підняти ресурсний механізм державного управління на новий високий рівень, роблячи його більш високопродуктивним, досконалим та ефективним, а також створює нові можливості для цифрових перетворень владно-суспільних відносин, дозволяючи органам державної влади та органам місцевою самоврядування стати більш публічними. Сам термін Blockchain частково характеризує його завдання і призначення. Частина «Block» – це блоки, «chain» – це «ланцюжок». Виходить, що Blockchain – це ланцюжок блоків. Блокчейн – це база даних, яка не має єдиного центру (сервера) зберігання інформації (що майже неможливо зламати або втратити). Кожен блок несе в собі не тільки нову інформацію, а й інформацію попередніх блоків. Така інформація зберігається одночасно у всіх (але за умови високого ступеня приватності і персональних даних) [1].

Концепція першого блокчейну була розроблена людиною (або групою людей), відомою як Сатоші Накомото в 2008 році. Інформація має стратегічне значення, потребує надійного збереження, синхронізації та захисту і, водночас, відкритості, прозорості й оперативності доступу до неї. Зокрема в 2016 році у Швеції розпочалося масштабне дослідження, метою якого стало з'ясувати можливості блокчейна для переведення земельного реєстру на цю технологію. Передбачається, щоб кожен об'єкт реєстрації міг отримати «блокчейн паспорт», в якому будуть вказані його

технічні характеристики. Зокрема це сприятиме спрощенню та прискоренню оцінки об'єкта нерухомості, оскільки зараз для кожної угоди заново готуються відповідні документи, які з'явилися в 2016 році [2].

У Гані на початку 2016 року проект Bitland, заснований на платформі Graphene, отримав офіційний дозвіл уряду Гани для складання земельного кадастру на основі блокчейна Bitshares і випустив CADASTRAL. З їх допомогою можна буде реєструвати права на землю, вирішувати спірні питання землеволодіння, продавати і купувати землю. Це пілотний проект, але Bitland планує розповсюдити його на інші африканські країни.

Національне агентство по реєстрації суб'єктів господарювання Грузії запустило у 2016 р. пілотний проект, заснований на технології блокчейн, для реєстрації прав на землю. Такий досвід є позитивним прикладом використання блокчейн-технології та свідчить про її розповсюдження у сфері державного управління.

Токійська енергетична компанія Eneres при підтримці влади префектур Фукусіма тестує можливості запуску реєстру на основі блокчейн-технології для її застосування у сфері відновлювальної енергетики та, зокрема, для побудови «розумних мікромереж». Метою експерименту є вивчення можливостей побудови економіки спільного використання в сфері енергетики. Відповідно до задуму розробників, завдяки блокчейн-технології жителі, у яких установлені сонячні панелі або інші джерела відновлювальної енергії, можуть ділитися надлишками з іншими учасниками мережі, отримуючи при цьому певну винагороду. У квітні 2017 р. у Бразилії запущено спільний проект між бразильськими муніципалітетами міст Пелотос и Морро Редондо та американським блокчейн-стартапом Ubitquity, що спеціалізується на реєстрації нерухомості [2].

За прогнозами американської аналітичної компанії Transparency Market Research, світовий блокчейн-ринок у 2024 р. досягне 20 млрд охн., а річне зростання – приблизно 59%. При цьому за підсумками 2015 р.

блокчейн-ринок оцінювався в 316 млн охн. Аналітики Grand View Research вважають, що у 2016 р. блокчейн-ринок пройшов відмітку в 604,5 млн охн. [1].

Так, у Новій Зеландії державні органи влади використовують штучний інтелект для здійснення державних послуг, для того, щоб зробити державні сервіси зручними і доступними для громадян, а також для цифрової ідентифікації користувачів та покращення зворотної комунікації з громадянами. Реформа здійснюється у рамках Служби з надання послуг в Департаменті внутрішніх справ Нової Зеландії. При цьому, у Новій Зеландії немає державного централізованого органу, що займається е-управлінням як в Австралії або Великобританії. Є різні команди, які працюють окремо один від одного, а потім пропонують громадськості готові рішення. Для того, щоб у проектних команд були тимчасові робочі місця, були створені лабораторії з роботи з інноваціями. Департамент внутрішніх справ Нової Зеландії залучає до створення і проектування нових сервісів і простих громадян, щоб зробити розробки адаптивними і зручними для людей. Проектні команди працюють інтерактивно, проводячи дослідження громадської думки щодо зручності нових сервісів для громадян на кожному етапі його розробки. Так, перша послуга в рамках нового плану, SmartStart, була запущена в грудні 2016 року. Вона дає молодим батькам доступ до інформації про народження їхньої дитини і сервісів, пов'язаних з цією подією. Інша послуга, яка може зробити життя громадян країни простіше – автоматичне нарахування пенсії по досягненню людиною 65 років [1].

Україна теж перетворюється на випробувальний майданчик для використання блокчейн в органах виконавчої влади. У вересні 2017 року в Україні було переведено на цю технологію Систему електронних торгів арештованим майном (СЕТАМ), яка отримала назву OpenMarket. Основним завданням використання блокчейн технологій в системах державних аукціонів (електронних торгів), які ініціюються органами

публічної влади, є необхідність забезпечити прозорість будь-яких транзакцій та захищеність від спотворення даних. Механізм роботи цієї технології такий: інформація, яка надходить до системи, зберігається на кількох серверах і розміщується на публічному сервері. Тож усі можуть спостерігати за процесом торгів у режимі реального часу без ризику втрати даних. Перевірити інформацію про кожен крок торгів можна, скопіювавши хеш-код транзакції і вставивши його у відповідне поле на сайті www.blokkchain.gov.ua. Відтак система видає повний перелік ставок: обсяг, розмір, дату (коли було зроблено ставку). Україна є новатором з проведення державних аукціонів. Так з вересня 2017 року по 2018 рік з використанням блокчейн було проведено 24202 аукціони, серед них успішних – 4471. Загальна сума продажів склала 692 млн.грн. Усі ставки по аукціонам було хешовано та збережено [2]. Ще одним вітчизняним проектом з проведення електронних торгів є e-Auction 3.0 – система електронних аукціонів, за якою органи публічної влади зможуть продавати або здавати в оренду активи (землю, ліцензії, нерухомість).

Державний земельний кадастр став другим проектом у державному секторі України, де застосовано технологію блокчейн з вересня 2017 р. На думку урядовців, впровадження цієї технології дозволить забезпечити надійну синхронізацію даних, що унеможливить їх підміну в результаті зовнішнього втручання, гарантує прозорість, а також дасть можливість здійснювати суспільний контроль за системою.

Література:

1. П.І. Біда, О.М. Петрова. Технологія блокчейн та її використання у державному земельному кадастрі та землеустрою. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2019/No6/39.pdf>.
2. Пантелєєва Н.М. Інноваційна технологія блокчейн у системі управління державними фінансами/ Н.М.Пантелєєва // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2018.– Серія Економіка. Випуск 1 (51). – С. 363-369.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕКОНОМІКУ

*Марія УШАКОВА,
здобувач освіти 4 курсу, 42-їП групи
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

За сучасних умов інформаційні технології мають надзвичайно значний вплив на економіку. Результатом розвитку інформаційних технологій є зростання практично в усіх галузях економіки. [2]

Цифрова трансформація пронизує багато різних сфер життя, допомагаючи підвищити продуктивність, ефективність, загальну конкурентоспроможність підприємств і країн, у більшості галузей.

ІТ-технології давно стали невід'ємною частиною розвитку бізнесу. Вони надають багато можливостей для вдосконалення бізнес-процесів таких як аналіз даних та спілкування між компаніями та клієнтами. Це не тільки економить час і гроші, але й прискорює прийняття стратегічних рішень. Завдяки інформаційним технологіям покращилися процеси управління, спілкування та співпраці. Багато компаній успішно автоматизували роботу та знизили витрати на оплату праці та виробництво. Наприклад, через електронну комерцію, підприємства можуть продавати товари та послуги без потреби у дорогому фізичному просторі. Це дозволяє їм зменшити витрати на оренду приміщення та оплату комунальних платежів. [3]

Найбільш важливим аспектом використання ІТ-технології є стимулювання інновацій. Це дозволяє компаніям швидко реагувати на зміни на ринку та створювати нові продукти та послуги, що задовольняють потреби споживачів.

Іновації - ще один ключовий аспект використання інформаційних технологій у економіці. Іновації є джерелом конкурентної переваги,

оскільки дозволяють підприємствам пристосовуватися до змін у ринкових умовах.

Завдяки інформаційним технологіям економіка отримує новий імпульс для росту. Вони стимулюють попит на ІТ-фахівців, сприяють появі нових робочих міст і сприяють збільшенню продуктивності промисловостей.

Крім того, інформаційні технології стимулюють інновації та розвиток нових продуктів і послуг. Вони допомагають підприємствам адаптуватися до змін на ринку швидко і ефективно. Наприклад, з використанням Інтернету компанії можуть просувати свої товари і послуги глобально, залучаючи нових клієнтів.

Використання цифрових технологій має як позитивні, так і негативні дії на економіці і соціумі. У термінах позитивного впливу, пристосування цифрових технологій може вплинути на виробництво ефективності будівельників і промисловостей. Хоча, з точки зору негативних впливів, використання цифрових технологій не може зменшити щільність міст, але може збільшити її. Головною причиною є те, що пристосування і застосування цифрових технологій можуть керувати новими індустріями і послугами в містах, а розрив у середньому доході домогосподарства між міськими та сільськими районами також збільшиться, залучаючи іммігрантів до переїзду.

ІТ-технології дозволяють людям працювати віддалено та зменшують географічні обмеження. Це призвело до появи глобальних ринків і розширення можливостей для співпраці та торгівлі. Робочі проекти тепер можуть об'єднувати команди з усього світу, підвищуючи інновації та різноманітність знань. [1]

Розвиток інформаційних технологій поставив перед сферою мережевої безпеки та конфіденційності нові виклики. Захист важливих даних стає ще більш актуальним завданням для компаній і урядів.

Інформаційні технології також вимагають нових законів і правил для захисту інтересів користувачів і бізнесу.

Інформаційно-комунікаційні технології спрощують для користувачів доступ до найновіших баз даних, дозволяючи користувачам здобувати нові знання та навички та покращувати свої професійні стандарти. Незважаючи на триваючу фінансову кризу, Інформаційно-комунікаційні технології можуть залучати більше інвестицій. Додаткове фінансування створює нові робочі місця для висококваліфікованих людей і нові види продуктів і послуг, змінюючи спосіб торгівлі на місцевих і міжнародних ринках.

Отже, щоб досягти успіху в цьому світі, підприємства повинні бути готові до постійних змін та інновацій. Освіта та розвиток нових навичок стають невід'ємною частиною життя в епоху цифрових технологій.

Література:

- 1) Бріан К. Досягнення цифрового віку: Як інформаційні технології трансформують економіку світу. – М.: Контакт-книга, 2012.
- 2) Інновації та інформаційні технології в сучасному бізнесі» - автор: Олександр Шевченко
- 3) Дослідження впливу інформаційних технологій на економіку України» - автор: Ірина Петренко.

УДК 330.46:004

КІБЕРБЕЗПЕКА В ІТ-СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: ВІДНОВЛЕННЯ, ЗАХИСТ, ЗАПОБІГАННЯ І ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ

*Анна ХОРОШИЛОВА,
здобувач освіти 2 курсу, 22-К групи
спеціальності «Кібербезпека та захист інформації»
Олександр ДОЛІНСЬКИЙ
здобувач освіти 2 курсу, 21-К групи
спеціальності «Кібербезпека та захист інформації»
Науковий керівник: Тетяна ЧЕРНЯК, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сьогодні кібербезпека є найважливішою частиною в розвитку економіки в ІТ-сфері. Воно включає як захист інформації, даних і

інформаційної інфраструктури. ІТ зараз тісно зв'язане з усіма сферами суспільного життя тому кіберзахист є необхідністю.

Успішність сучасної компанії визначається сьогодні не тільки її технології, а й спроможність їх захистити. Користувачі й компанії мають багато недоліків в зберіганні та в захисті тої чи іншої інформації, що може бути дуже небезпечним них. У цьому контексті, захист і розробка нових шляхів в галузі кібербезпеки, стає важливою частиною економічної політики та бізнес-стратегії підприємств.

Оскільки кібератаки є на сьогодні буденністю, потрібно знати необхідні стандарти для протидії їм. Кібератаки можуть бути різним, відрізнятися за видом, джерелом, метою, способом дії. В основному джерелом кібератак є хакери, терористи й зловмисники.

Для протидії цим загрозам ми застосовуємо комплексний підхід, який складається з: відновлення, захисту і запобіганню. Тому ми в цій статті, детально розглянемо як ми можемо відновити, захистити й запобігти крадіжки, інформації і як це впливає на економіку.

Відновлення:

Для початку розглянемо відновлення інформації й даних. Воно є останньою ланкою в ланцюзі заходів з кібербезпеки.

Насамперед коли ми взагалі потребуємо відновлення інформації чи даних? Коли дані чи інформація повністю або частково знищена або стерта. В такому аспекті порушується цілісність інформації, що є доволі складною проблемою. На такий випадок використовується резервне копіювання інформації. Важливо те, що копіювання даних потрібно робити регулярно, оскільки попередня версія може бути застарілою і не актуальною. Однак, в деяких випадках якщо ви стали жертвою кібератаки, то відновлення даних може бути неможливим, а саме пошкодження цього резервного копіювання.

Бувають випадки також коли причиною витрати інформації є банальна помилка працівника чи користувача. В такому випадку ми точно

використовуємо резервне копіювання даних, або використовуємо різні програми для відновлення даних, які допомагають відновити їх. В основі цих програм лежить метод, сканування пристрою на наявність залишків втраченої частини інформації, аналізує інформацію та дає можливість відновити цю інформацію.

Захист:

Захист інформації є найважливішою частиною роботи в стратегії кібербезпеки. Це містить як забезпечення конфіденційності, доступності, цілісності інформації.

Забезпечується захист інформації багатьма методами: шифруванням, застосування паролів, брандмауери, оновлення і патчі, т. д. На державному рівні захист інформації забезпечується законами, актами, указами. Зокрема, в Україні сьогодні діють закони які регулюють захист в кіберпросторі такі як: Закон України «Про захист персональних даних», Закон України «Про інформацію», Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та ін.

В даній статті ми розглянемо детальніше застосування паролів і оновлення і патчі, оскільки ми стикаємося з цим щодня.

Застосування паролів, є важливою складовою аутентифікації. Переважно ми використовуємо легкі паролі для нашого запам'ятовування і використовуємо цей єдиний пароль де завгодно. Це не правильно та ось чому: якщо хакери, зловмисники підібрали пароль до одного акаунта, то це означає, що вони мають доступ до інших ваших акаунтів. Що стосується легкого пароля, то треба розглянути, що ми вважаємо легким паролем. Легкий пароль ми вважаємо паролі які є найпоширеніші такі як: 123456789, qwerty, password, та ін. Що найцікавіше пароль I love you, теж вважається одним з найпоширеніших.

Що може зробити пароль складнішим: застосування заголовних і малих літер, цифри, спеціальних символів, виключити схожість символів,

також довжина пароля повинна становити не менше 8 символів, а подекуди 10. Прикладом такого пароля є: 3V&n7Uf3p*, 2bMf9s(D_7 та ін.

Наступне оновлення і патчі. Ми часто не хочемо завантажувати ці оновлення, бо вважаємо їх не важливими, але дарма. Патчі та оновлення яким того, що виправляють незначні помилки та недоврахування, вони також оновлюють і покращують захисну систему пристрою, тому радять не використовувати телефони які вже не підтримуються компаніями, оскільки вони мають неактуальний захист системи, який не враховує сьогоденні проблеми.

Запобігання:

Запобігання є основною частиною протидії кібератакам тому, що якщо ми будемо готові до цього, то наслідки та вплив на операційну систему, акаунт, інформацію будуть незначними, або навіть зведені нанівець.

Проте, як ми можемо запобігти кібератакам? На сам перед компанія повинна постійно проводити тренінги та навчання в цій сфері, як працівник повинен діяти під час того, як він став жертвою кібератаки, що можна робити, а що категорично заборонено.

По друге, необхідно користуватися дієвими антивірусами, які є перевіреними тому, що є шкідливі програмне забезпечення яке маскується під антивірус, про це потрібно пам'ятати.

По третє, створювати складні паролі, які описувалися вище та фільтрувати кількість і вміст особистої інформації яку ви виставляєте в інтернеті. Зазвичай користувач може не замислюючись самостійно опублікувати інформацію, якою можуть скористуватися хакери під час кібератак.

І найголовніше постійно оновлювати програмне забезпечення і операційну систему, це допомагає зберегти систему захисту актуальною і готовою до сьогоднішніх викликів. Також, до цього пункту можна додати також завантажувати ліцензійне програмне забезпечення з офіційного

сайту. При завантаженні програмного забезпечення із сторонніх сайтів є шанс стати жертвою вірусів, троянського коня чи хробаків.

Вплив на економіку:

Кібербезпека дуже сильно почала зараз впливати на економіку. Цифрова економіка почала стрімко розвиватися після пандемії COVID-19. Тому всі підприємства, галузі, організації почали впроваджувати диджиталізування своїх послуг, зокрема тому, що не вистачає людського ресурсу і матеріалів.

Обслуговувати ресурси які мають цифровий формат, з економічної точки зору є дуже економічно вигідно. Проте зараз з'явилися проблеми з якими до цього не стикалися, хоча це твердження можна вважати помилковим, оскільки і до цього з цим стикалися, просто в не в такій кількості. Тому розвиток кібербезпеки в сьогоднішній день є необхідним, враховуючи загрози які сьогодні є.

Кібератаки, витік інформації, злом системи, сильно впливають на економіку. Ці дії несуть за собою великі грошові втрати й зниження авторитету як компанії, так і самої країни в цілому.

Бізнес, щоб залишитися актуальним і конкурентоспроможним сьогодні змушений розвивати, використовувати всі можливі інструменти в кіберпросторі й забезпечувати протидію кіберзагрозам як для своїх клієнтів, так і для працівників цієї компанії.

Отже, кібербезпека є найактуальнішим фактором в ІТ-сфері економіки. Вона відграє значну роль в у розвитку економіки, диджиталізації та безпечному її використанні.

Кібератаки задають значну шкоду в ІТ-сфері, оскільки вони порушують роботу, функціонування системи, знищують інформацію, порушують конфіденційність, цілісність, доступність інформації. Тому використання кібербезпеки тепер є найефективнішим рішенням для запобігання збитків як в економіці, так і в роботі цієї компанії та функціонуванні цієї компанії. Сьогодні важливо розвивати цю сферу, що

допоможе, запобігти та ліквідувати кібератаки, оскільки інновації поширюються і збільшуються, так само і проблеми.

Вище ми розглянули як ми можемо як можна захистити й запобігти кібератакам. Потрібно пам'ятати що виконуючи ці легкі поради, нам надалі не потрібно буде боротися з наслідками, відновлювати систему та інформацію.

Розвиваючи цю сферу ми зможемо розширювати співпрацю з міжнародними партнерами та бути конкурентоспроможними не тільки в Україні та у світовому ринку.

Література:

1. Михальченко, Ганна Григорівна, Юлія Миколаївна Снітко, and Валентина Олександрівна Іваненко. «Кібербезпека в економіці: захист від кіберзагроз у диджиталізованому світі.» *Scientific notes of Lviv University of Business and Law* 38 (2023): 377-384.
2. Богуш, В. М., et al. «Основи кіберпростору, кібербезпеки та кіберзахисту: навч. посіб./[під ред. ВМ Богуша].» *ВМ Богуш, ВВ Богуш, ВД Бровко, ВП Настрадін–К.: Лира–К* (2020).

УДК 004.8:330

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОНОВЛЕННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ

Ігор ЧЕРНЯК,
здобувач освіти 2 курсу, 21-ІІІ групи
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: **Тетяна ЧЕРНЯК,** викладач
ВСП «РФК НУБіП України»

Штучний інтелект (ШІ) відіграє ключову роль у сучасному бізнесі, перетворюючи традиційні моделі в універсальні й ефективні платформи для розвитку. Його вплив на бізнес-процеси та економічне зростання надзвичайно значущий, розкриваючи безліч можливостей і викликів.

Пронизливий світ сучасної економіки увібрав у себе неабиякі зміни завдяки стихійному впливу технологічних інновацій. Серед них йде флагманом Штучний Інтелект, що не тільки модифікує бізнес-процеси, а й кардинально перетворює стратегії управління та підходи до виробництва.

Ця найновіша технологічна хвиля відкриває шлях до нестримного розвитку, перетворюючи концепції, які кілька десятиліть тому здавалися лише уявленням наукової фантастики. Сьогодення - епоха, коли Штучний Інтелект стає не лише інструментом оптимізації робочих процесів, а й катализатором економічного зростання.

У цій статті ми розглянемо, як саме ШІ перетворює бізнес-процеси, які перспективи він відкриває для економіки та як ці трансформації змінюють ландшафт підприємництва та конкурентоспроможність ринків. Давайте зануримося у світ інтелектуальних технологій та їхню роль у формуванні сучасної економічної парадигми.

Зміна парадигми бізнесу

ШІ стає мотором для інновацій, що перетворюють традиційні процеси ультраефективними та адаптивними. Він дозволяє автоматизувати завдання, які раніше вимагали значних людських зусиль, зменшуючи час і витрати на виробництво та послуги.

Штучний Інтелект переписує правила гри у сфері бізнесу, створюючи нові стандарти ефективності та інновацій. Він прискорює темпи автоматизації, що дозволяє здійснювати завдання, які колись вимагали величезних зусиль, за миттєво короткий проміжок часу. Інтелектуальні системи стають не просто інструментом оптимізації, а справжнім рушієм для створення нових рівнів продуктивності та гнучкості в бізнес-середовищі.

Їхня здатність адаптуватися до змін у реальному часі робить бізнес більш реактивним та конкурентоздатним. Від узагальнених алгоритмів до глибокого навчання, ШІ надає бізнесу можливість розвиватися на основі точних даних та прогностичних аналізів, що створює нову норму управління ресурсами та стратегій розвитку.

Вплив на бізнес-стратегії

Штучний Інтелект не лише оптимізує поточні бізнес-процеси, але й перетворює стратегічне планування. Аналітичні можливості ШІ

дозволяють бізнесу робити осмислені та обґрунтовані стратегічні рішення на основі даних. Вони дають можливість точно прогнозувати ризики, реагувати на зміни в ринкових умовах та розвивати адаптивні стратегії, що підвищують конкурентоспроможність.

Важливо відзначити, що ШІ дозволяє бізнесу бути більш адаптивним до змін в економічному середовищі. Завдяки постійному аналізу даних та автоматизації процесів, компанії можуть швидко реагувати на виклики ринку та вчасно адаптувати свої стратегії, що є ключовим фактором успіху в сучасному бізнесі.

Нові можливості для індустрій

Штучний Інтелект створює нові перспективи для економіки, перетворюючи традиційні методи управління та виробництва. У сфері фінансів, ШІ допомагає уточнювати прогнози та аналізувати складні фінансові дані, сприяючи управлінню ризиками та прийняттю кращих інвестиційних рішень.

У секторі послуг, він забезпечує персоналізовані підходи до обслуговування клієнтів, підвищуючи якість послуг та задоволення клієнтів. Інтелектуальні системи також оптимізують ланцюжки постачання, зменшуючи витрати та підвищуючи швидкість реакції на зміни на ринку.

Завдяки використанню ШІ у виробництві, ефективність та якість продукції зростають, а процеси автоматизуються, що впливає на загальну продуктивність економіки. Технології ШІ дозволяють робити кращі стратегічні та управлінські рішення на основі точних даних, сприяючи стабільному економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Економічний вплив

Впровадження Штучного Інтелекту в економіку змінює не лише спосіб, яким ми ведемо бізнес, але й саму структуру економіки. Підвищення продуктивності завдяки автоматизації процесів та аналізу

великих обсягів даних знижує витрати для підприємств. Це призводить до ефективнішого використання ресурсів, що збільшує конкурентоспроможність компаній на світовому ринку.

Важливо відзначити, що впровадження ІІІ створює нові ринки та можливості для інвестицій. Видобуток інсайтів з даних дозволяє розуміти споживачів краще, а це в свою чергу стимулює інновації та розвиток нових продуктів, що є джерелом додаткових доходів та росту економіки в цілому.

Не менш важливим є інвестиційний потенціал ІІІ у розвиток освіти та інфраструктури. Інтелектуальні системи допомагають удосконалювати процеси навчання та розробляти більш ефективні методи управління містами, що забезпечує стійкий економічний зріст та підвищення якості життя громадян.

Виклики та перспективи

Незважаючи на безліч переваг, існують виклики, пов'язані з етичними питаннями, прозорістю та безпекою даних у сфері ІІІ. Проте, в перспективі, розвиток цих технологій відкриває нові можливості для зростання, створення робочих місць і поліпшення якості життя.

У підсумку, Штучний Інтелект відіграє ключову роль у сучасній економіці, революціонізуючи бізнес-процеси та перетворюючи підходи до управління та виробництва. Він не лише сприяє підвищенню продуктивності та ефективності у різних галузях, але й створює нові ринки, стимулює інновації та розвиток нових продуктів і послуг.

Впровадження ІІІ змінює економічну ландшафт, створюючи нові можливості для розвитку економіки та сприяючи створенню нових робочих місць. Крім того, він має потенціал трансформувати системи освіти та інфраструктури, що сприятиме стійкому економічному росту та покращенню якості життя.

Здатність ІІІ адаптуватися та розвиватися з часом відкриває безліч можливостей для подальшого зростання та вдосконалення. Впровадження та розвиток Штучного Інтелекту продовжить мати величезний вплив на

економіку, створюючи нові перспективи та перетворюючи спосіб, яким ми розуміємо та займаємося бізнесом у майбутньому.

Література:

1. «Штучний Інтелект та його застосування» - О. В. Кобзарьов, І. В. Старченко, Г. П. Бурнаєва.
2. «Методи Штучного Інтелекту» - В. В. Бутко, С. В. Яцків.
3. «Інтелектуальні системи» - В. М. Чертов, С. В. Давидов.
4. «Artificial Intelligence: A Modern Approach» - Stuart Russell, Peter Norvig.

УДК 330.341.42:338(477)

ЗВ'ЯЗОК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

*Вадим ЧУБИНСЬКИЙ,
здобувач освіти 4 курсу, 42-ІІІ групи
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Інноваційні технології відіграють все більш важливу роль у економічному розвитку країн світу. Вони сприяють підвищенню продуктивності праці, ефективності виробництва, а також відкривають нові можливості для створення конкурентоспроможної продукції та послуг.

Україна має значний потенціал для розвитку інноваційної економіки. Країна має потужний науковий потенціал, висококваліфіковані кадри та доступ до передових технологій. Однак, незважаючи на це, рівень інноваційної активності в Україні залишається відносно низьким.

У 2023 році Україна посіла 55 місце в рейтингу Global Innovation Index, що є певним прогресом порівняно з 2022 роком, коли країна перебувала на 57 місці[1, 2]. Однак, для того щоб Україна могла повною

мірою реалізувати свій інноваційний потенціал, необхідно вирішити ряд проблем, зокрема:

- недостатнє фінансування інноваційної діяльності. У 2022 році витрати на наукові дослідження та розробки в Україні становили лише 1,1% ВВП, що є одним з найнижчих показників у Європі;
- недосконала інноваційна інфраструктура. В Україні бракує ефективних механізмів для підтримки та розвитку інноваційної діяльності;
- недостатня підприємницька активність. В Україні існує ряд регуляторних та інших бар'єрів, які ускладнюють створення та розвиток інноваційних підприємств.

Сучасні глобальні виклики, такі як кліматичні зміни, цифрова трансформація та поява нових технологій, створюють додаткові можливості для розвитку інноваційної економіки в Україні.

Україна має всі шанси стати одним із лідерів у таких інноваційних галузях, як:

- нові матеріали та технології. Україна має значний потенціал у галузі розробки та виробництва нових матеріалів, таких як композити, нанотехнології та біотехнології. Ці технології можуть бути використані для створення нових продуктів і послуг, які допоможуть Україні вирішити такі проблеми, як енергетична безпека, покращення якості життя та захист навколишнього середовища;
- енергозберігаючі технології. Україна має досвід у галузі розробки та виробництва енергозберігаючих технологій, таких як відновлювані джерела енергії та енергоефективні будівлі. Ці технології можуть допомогти Україні зменшити свою залежність від імпортової енергії та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище;
- інформаційні технології. Україна є одним із світових лідерів у галузі розробки програмного забезпечення та ІТ-сервісів. Ці технології можуть бути використані для підвищення ефективності роботи

підприємств, покращення якості надання державних послуг та створення нових робочих місць.

Для того щоб реалізувати свій потенціал у цих галузях, Україна має розробити та впровадити ефективну інноваційну політику, яка сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, а також створенню сприятливого середовища для інноваційної діяльності.

Ефективна інноваційна політика повинна включати в себе такі заходи:

- збільшення фінансування інноваційної діяльності. Україна повинна збільшити фінансування досліджень та розробок, а також підтримувати підприємницьку діяльність у сфері інновацій[3];

- створення ефективної інноваційної інфраструктури. Україна повинна створити ефективну інноваційну інфраструктуру, яка включатиме в себе наукові установи, технопарки, бізнес-інкубатори та інші організації, що сприяють розвитку інновацій;

- створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності. Україна повинна створити сприятливе середовище для інноваційної діяльності, яке включатиме в себе прозорі та ефективні регуляторні правила, захист інтелектуальної власності та доступ до фінансування.

Впровадження ефективної інноваційної політики дозволить Україні подолати існуючі проблеми та стати одним із лідерів у галузі інновацій. Це, в свою чергу, сприятиме економічному розвитку країни та підвищенню добробуту населення.

Додаткові міркування:

- Україна має значний потенціал у галузі розробки та виробництва нових матеріалів і технологій, які можуть бути використані для вирішення глобальних проблем. Наприклад, Україна може стати одним із світових лідерів у галузі розробки технологій для боротьби зі зміною клімату, таких як відновлювані джерела енергії та енергоефективні технології;

- війна в Україні створила додаткові стимули для розвитку інновацій. Військові дії показали, що інноваційні технології можуть бути використані для підвищення ефективності роботи підприємств, покращення якості надання державних послуг та створення нових робочих місць.

Прогноз:

- очікується, що інноваційні технології будуть відігравати все більш важливу роль у економічному розвитку України в майбутньому. Це пов'язано з тим, що Україна має значний потенціал у галузі інновацій і що сучасні глобальні виклики створюють додаткові можливості для розвитку інноваційної економіки;

- для того щоб реалізувати свій потенціал, Україна повинна розробити та впровадити ефективну інноваційну політику, яка сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, а також створенню сприятливого середовища для інноваційної діяльності.

Інноваційні технології відіграють все більш важливу роль у економічному розвитку України. Для того щоб повною мірою реалізувати свій потенціал у цій галузі, Україна повинна розробити та впровадити ефективну інноваційну політику.

Література:

1. Global Innovation Index 2022: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf> - (ст. 19)/
2. Global Innovation Index 2023: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf> - (ст. 19).
3. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/8670/1/2018.11.30%20%D0%BC_I%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86i%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BCi%D0%BA%D0%B0_3_2018.pdf - (ст. 240).

ПРИМІТКИ
